Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

LUCEAFĂRUL

ANUL V — NR. 9 (92) — 1 MAI 1962 | REVISTĂ A UNIUNII SCRIITORILOR DIN R. P. R. | APARE LA 1 ȘI 15 ALE LUNII — 12 PAGINI — 1,50 lei

TRĂIASCĂ 1 MAI, ZIUA SOLIDARITĂȚII INTERNAȚIONALE A CELOR CE MUNCESC!

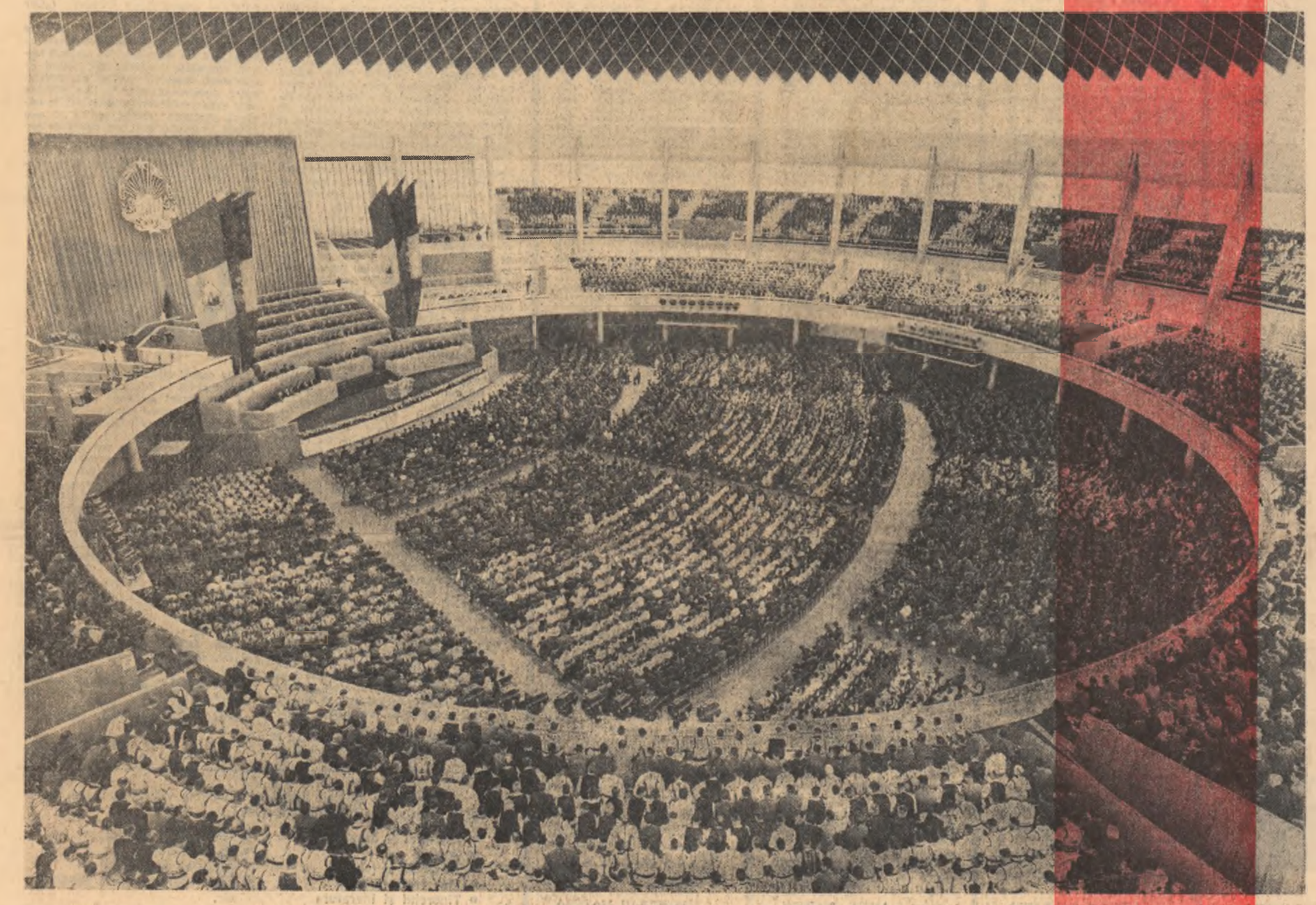

O REPLICĂ ISTORICĂ

Așadar, avem o moșie lungă și lată cît o țară! Măriei sale țăranului, sfintului bătut la talpi, în regimul burghezo-moșieresc, cu frînghia udă, celui batjocorit ca la ușa cortului — furat în aritmetici și veșnic flămînd — i s-a restituit țarina într-o formă superioară de proprietate. Pămîntul său nu mai este cît un scuipat, parcă și țărina are azi un obraz curat de maică. Vremea fărădelegilor, a dobînzilor înmulțite cu infinitul, a rămas de domeniul amintirii. Ultimul act al istoriei rurale s-a născut! Cronicarul va putea să scrie cu liniște că din primăvara lui '62, datorită muncii înțelepte a partidului, în Romînia nu mai există țărm de ogradă, frontieră a proprietății private. Trebuie recunoscut că despărțirea de plugul de lemn, de grapa anacronică și de mizeria tradițională, s-a făcut mai ușor decît renunțarea la actul ștampilat în primării care legitima o avere mereu ciuntită și ajustată de legi făcute numai pentru unii.

Socializarea agriculturii încheie, de fapt, o etapă a istoriei Romîniei, a țării adusă de regimul burghezo-moșieresc, pînă aproape de mijlocul secolului XX, în pielea goală pe scena lumii.

Martorii cei mai numeroși ai mizeriei impuse de burghezie, desculții — argații fără sărbătoare — au fost poftiți în sfatul țării ca, prin prezența lor, să consfințească rămasul bun aruncat trecutului cu obidă, cu promisiunea fermă de a nu uita anii crînceni de jecmăneală.

Cei 11.000 de țărani colectiviști aflați în scaunele înaltului for popular sînt replica vie dată trecutului ticălos. Chiar numărul invitaților este simbolic. Am văzut lîngă mine, sub cupola de cristal și aluminiu a Expoziției Economiei Naționale, cele 11.000 de frunți luminoase aplecate peste carnetele de însemnări. 11.000 de ucenici ai marelui alchimist: pămîntul au asistat la nașterea unei rezoluții de o imensă semnificație în marcarea începutului Evului colectiv, primul pas spre comunism. Cuvîntul **laolaltă** cuprinde în el, ca o fîntînă în adînc, izvoarele fericirii.

Țara e toată a noastră de-acum! Partidul comuniștilor a împins cu fermitate înainte pe robii de ieri ai moșierilor. O nouă clasă socială ia cunoștință de ea. O dată eliberate și aceste suflete de stihia lui **al meu**, o dată cîștigate pentru binefăcătorul **al nostru** — marea oștire a lucrătorilor cu brațele și cu mintea se întregește.

Și pentru că pornim pe un drum nou, așa cum ne atrage atenția Raportul prezentat de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, trebuie să pornim cu lecția bine învățată. A sosit timpul să nu mai facem agricultură după ureche! În fruntea gospodăriilor colective trebuie să stea cei mai buni muncitori, gospodarii cei mai pricepuți. Cîmpul e un laborator în aer liber și, a încurca rapița cu secara, a lăsa pe seama ploilor și a capriciilor solului pîinea tuturor, nu mai este posibil. Raportorul recomandă evadarea agronomului de lîngă stiva cu acte și folosirea lui lîngă plugul mecanic. Arătînd cu competența care sînt marile succese ale economiei noastre, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej ne-a amintit și unele rămîneri în urmă. Se muncește mult și cu folos, cu entuziasm și bunăvoie, dar la toate acestea nu strică și puțină știință! Delicata operație a sporirii boabelor și a creșterii animalelor nu mai poate fi improvizată. Tainele îngrășării pămîntului, a semănatului pe loc potrivit, trebuie deprinse la țară din timp. Orele dedicate special în școală muncilor agreste vor fi foarte folositoare. Pe lîngă mînuirea mașinilor, trebuie învățată și istoria plantelor. Mai tineri și mai bătrîni să punem mîna pe carte, pentru că lîngă tractor, nu strică și cîte un manual de botanică.

Cum au arătat și vorbitorii care au luat cuvîntul după raportor, există premizele unei vieți tot mai înbelșugate. Am ascultat cu plăcere vorbele spuse în spirituala aulă care a găzduit dezbaterile. Cojoacele zilelor noastre vorbesc cu duh, răspicat, într-un limbaj precis. Țăranul romîn nu mai are aerul umil de altădată. Tribuna îi convine. La microfonul cu palme, ca pe un spic de metal, și povestește în limba lui colorată ce-a făcut și ce are de gînd să mai facă.

Omul care a ținut coasa și a secerat, cu spinarea udă de o sacră nădușeală, moșia boierească, a pus mîna pe condei și și-a scris discursul. El are o privire deschisă și veselă, e un orator modest, dar impresionant. Cuvîntul cu ecou din cîntecul frumos împerecheat în lăutele sufletului are greutate ca aurul.

Văzînd și auzind pe reprezentanții acestor 11.000 de frunți gînditoare, am avut certitudinea că țara noastră e în mîini sigure. Alături de muncitori, țăranii vor asigura, prin munca lor de zi cu zi, traiul fericit de mîine al tuturor.

Eugen Barbu

La colectivizarea totală

de **Al. Andrițoiu**

Pămînturile s-au făcut ca marea
cînd o lovește soarele și cîntă.
Pămînturile s-au făcut ca marea, —
imensă, le adună depărtarea
iar epoca e-n plinea lor răsfrîntă.

Cum secolul îmbină-n sine anii
chemîndu-ne la lupta lor cea mare,
cum secolul îmbină-n sine anii
și-au contopit, iluminați, țăranii,
în latifundii, vechile hectare.

Pămîntul prinde pulsul tinereții
Ca nou născut, în spice să palpite.
Pămîntul prinde pulsul tinereții, —
și-n trap prelung măsoară călăreții
kilometrajul holdei înfrățite.

De-acum iubirea nouă-i mult mai nouă
iar sufletul curat mult mai curat e.
De-acum iubirea nouă-i mult mai nouă,
iar inima și mintea, amîndouă,
cîștigă-n profunzimi și-n puritate.

Mă bucură pămîntul vast, avidul
de ploaie, de semință aurie
Mă bucură pămîntul vast, avidul, —
geografia ce i-o dă partidul
într-o socialistă visterie.

Pămînturile s-au făcut ca marea
cînd o trezește soarele și cîntă.
Pămînturile s-au făcut ca marea
și le-mplinește, vastă, depărtarea
iar epoca e-n plinea lor răsfrîntă.

Uteciștilor

de **Petru Popescu**

Tovarăși, ziua-i pe drum.
Vom rupe îndată rîndurile.
Adunați, să ne numărăm acum,
Cu pașii, cu lupiele, cu gîndurile.

Ce tineri sîntem, cînd, după toate aceste
Mari emoții, sarcini noi ne cheamă
Și nu mai rămîne din noaptea de manifeste
Decît încrederea și nici o teamă.

Și totuși sîntem mai puțini la număr.
Un soldat a rămas pe drum.
Undeva o privire, o șapcă, un umăr
S-au prăbușit tăcut pe caldarîm.

Ar fi trebuit poate un sicriu,
Dar nici să-l îngropăm în fundul tranșeii nu-i vreme.
În stradă, la colțul trotuarului cenușiu,
L-au întors cu cizma să-audă dacă mai geme.

Voi care-ați fost lîngă el, băieți,
De bună seamă îl țineți minte.
Parcă avea părul negru și creț.
Înalt, în ponositele-i veșminte.

E jertfa lui dovada că am trecut pe-aci,
Ar trebui un cîntec la moarte;
Vom cînta în gînd pe drumurile tăcerii, pușii,
Coloana trebuie să pleacă mai departe.

Armele noastre, mîndria noastră de luptători
Partidul ni le-a dat și-n lupte ne-așteaptă
Înaintează tinerețe, știi să zbori,
Urmîndu-l ne-ncetat din treaptă-n treaptă.

Tu dormi, tovarășe. Deasupra ta se zbate
Sub vîntul ce nu te mai înfioară prin vis
Ultimul manifest, lipit numai pe jumătate,
Ca o fereastră albă, care s-a deschis.

Întîi mai

Stindard de soare
Strălucește
peste-al Republicii plai,
Torță veșnic arzătoare,
Muncă,
Pace,
Mai!

M. BENIUC:
DESPRE MĂIESTRIA LITERARĂ pag. 3

AL. OPREA:
Tinerețe adevărată

*** *POEZII ALE TINERETULUI UTECIST* pag. 5

IOAN GRIGORESCU:
HARLEM pag. 11

C. BRÎNCUŞ : Coloana Infinitului — *Foto : N. SĂNDULESCU*

PUBLICISTICA ŞI SCRIITORUL TÎNĂR

Publicistica e privită de unii scriitori tineri dacă nu ca un domeniu din afara literaturii, în orice caz de la periferia ei. Există o nemărturisită indiferentă şi un mic dispreţ pentru activitatea publicistică, unde, pasă-mi-te se cer un alt condei, şi o altă cerneală, neliterare. Ideea aceasta este o eroare, o prejudecată de pe urma căreia suferă în primul rînd cei care o profesează. „Momentele" lui Caragiale, care au alcătuit la început o colaboraţie de ziar, nu pot fi socotite de nimeni neliterare. M. Sadoveanu, Al. Sahia, Camil Petrescu, Gala Galaction, Liviu Rebreanu au avut o bogată operă publicistică, şi nici un critic, nici un istoriograf literar nu ar rupe-o de personalitatea respectivă şi n-ar aşeza-o pe o treaptă mai jos decît restul operei. Activitatea publicistică este una din formele cele mai vii prin care un scriitor îşi manifestă prezenţa cetăţenească şi creatoare în epoca sa. Reportajul literar, articolul publicistic, portretul, folletonul, eseul, articolul polemic, recenzia, articolul politic pe teme interne ori externe la ordinea zilei, chiar notiţa modestă şi de mici dimensiuni semnată cu iniţiale, tableta şi cursivul, editorialul, instantaneul, iată cît de diverse sînt modalităţile în care scriitorul e chemat să-şi facă simţită prezenţa sa vie şi plină de pasiune în presa zilnică şi în revistele epocii sale. Caut, de pildă, scrisul inteligent şi febril al lui Titus Popovici şi nu-l găsesc decît o dată sau de două ori pe an, cînd e solicitat de un interviu sau de o anchetă literară. Şi tocmai de la acest prozator înzestrat care a scris „Setea", romanul reformei agrare din 1945, am fi dorit să aflăm măcar cîteva anticipaţii cu privire la ceea ce acest roman va cuprinde în volumul sau volumele următoare, în care, fără îndoială că va trata tema colectivizării agriculturii. Francisc Munteanu avea bunul obicei de a scrie şi reportaje în presa zilnică. În volumul „Cerul începe la etajul 3" se face simţită în numeroase pagini pasiunea actualităţii. Unele din povestirile volumului, şi poate chiar cele mai reuşite, îşi au origina în colaboraţia publicistică la ziare, în aderenţa autorului, mărturisită chiar de el, la genul reportaj. Una din povestiri se intitulează elocvent „Şcoala reportajului" şi mica sa proză debutează cu o întrebare de redactor : **„Ei, tovarăşe Munteanu, ne scrii un reportaj despre mineri ?"**.

Oare nu este simptomatic faptul că de cîţiva ani încoace (fapt semnalat de critici) Francisc Munteanu bate pasul pe loc şi continuă să deshumeze cu predilecţie întîmplări petrecute în cursul ultimului război ?

Abia de cîteva săptămîni încoace, Fănuş Neagu şi-a adus aminte că reportajul este un gen literar şi îl vedem numele dedesubtul unor impresii directe cu privire la actualitate. Şi tocmai la el, (spre deosebire de N. Velea care n-a ocolit şi n-a dispreţuit reportajul şi publicistica) s-au manifestat un fenomen de îngustare tematică, o inspiraţie vetustă, o viziune redusă deseori la limitele — e drept senzaţionale şi pitoreşti — ale etnografiei şi folclorului, dar care nu spun nimic dacă sînt desprinse de realitate, de frămîntările oamenilor de azi.

PETRU VINTILĂ

E regretabil că şi alţi scriitori cu o bogată experienţă literară — îl amintesc aci pe Marin Preda — ocolesc această specie operativă, care ar putea alimenta cu imagini din actualitate universul lor artistic.

Exemplul scriitorilor vîrstnici nu încetează nici azi a fi elocvent în gradul cel mai înalt. La cei peste optzeci de ani ai săi, maestrul Tudor Arghezi îşi consacră excepţionala sa energie, călătorind „Cu bastonul prin Bucureşti", G. Călinescu publică deseori în „Contemporanul" impresii de reporter din călătoriile efectuate prin ţară (sînt arhicunoscute reportajele sale despre Bărăgan).

Mi se pare că unora dintre noi ne lipseşte pasiunea publicisticii, nu-i sesizăm locul excepţional pe care ea îl ocupă de fapt în munca trudnică de edificare a operei şi personalităţii literare. Între romanul de cinci sute de pagini şi condei (istoriografia literară n-a încetat niciodată să ateste prezenţa şi valoarea acestui adevăr), totdeauna au stat, ca o mărturie evidentă a prezenţei scriitoriceşti în actualitate, articolul de atitudine şi tableta, eseul şi reportajul, tot ceea ce specia pe nedrept dispreţuită a publicisticii a constituit soclul de marmură pe care s-a înălţat monumentala operă literară. Numai aşa vom putea spune ca Horaţiu : **„Exegi monumentum aere perennius !"**

REINTILNIRE CU CAMIL

În librării a apărut şi s-a epuizat în cîteva zile — cum era de aşteptat — un volum de „Opinii şi atitudini" semnate de Camil Petrescu. Tipărit postum, volumul acesta înfăţişează o cuprinzătoare selecţie din masiva operă de eseist şi publicist a lui Camil Petrescu, aşa cum s-a manifestat fără încetare, într-o prezenţă frenetică de-a lungul anilor, din 1915 pînă în ajunul morţii lui Camil. Mareia scriitor a găsit în ochiul şi mîna pioasă a tînărului critic literar — Marin Bucur — dragostea, respectul şi interesul unui neobosit şi curios căutător de comori. Acestea au stat îngropate şi împrăştiate în paginile numeroaselor ziare şi reviste unde spiritul iubeţ şi condeiul lui Camil au fost prezente ani îndelungaţi prin proclamarea curajoasă a unor opinii şi atitudini de scriitor legat cu pronunţime de poporul său. Cunoşteam cîte ceva din aceste bogate zăcăminte de inteligenţă vie, aşa cum ele se înfăţişează cu ani în urmă în paginile celor două volume apărute : Modernitatea estetică a teatrului" şi „Teze şi antiteze", aflam că în afara lor continuau să stea necunoscute, în paginile revistelor şi gazetelor, sute de articole, cronici, polemici, medalioane şi eseuri.

Iată-le acum, în bună parte, redate conştiinţei publice şi, în acest sens, volumul recent apărut, de „Opinii şi atitudini" are semnificaţia unui adevărat eveniment cultural. De la vechile cronici şi articole din: Cetatea literară, Reporter, Cuvîntul liber şi Argus, pînă la publicistica scrisă în paginile revistelor şi ziarelor din zilele noastre : Gîndirea, Viaţa Românească, Contemporanul, Gazeta literară şi Teatrul, volumul de „Opinii şi atitudini" vine să reliefeze, postum, profilul regretatului scriitor, ilustrat întotdeauna prin înalta sa conştiinţă profesională, prin probitatea sa, prin ataşamentul profund şi sincer la cauza şi aspiraţiile poporului. Descoperind cu şi mai multă acuitate profilul moral al scriitorului Camil Petrescu, recentul volum de „Opinii şi atitudini" constituie pentru tinerii scriitori un izvor de remarcabile documente ale istoriei noastre literare, un exemplu net şi deschis a ceea ce, pentru orice scriitor, dar mai ales pentru scriitorul tînăr trebuie să-l atirme ca artist-cetăţean, ca militant intransigent pentru cauza literaturii realist-socialiste, ca scriitor legat cu toată conştiinţa şi forţa creatoare de aspiraţiile poporului său. În acest sens, volumului de faţă se cuvine să i se acorde un loc de cinste alături de celelalte culegeri de publicistică şi mărturii diverse tipărite în anii noştri din opera lui : N. D. Cocea, Al. Sahia, M. Sadoveanu, Tudor Arghezi, Zaharia Stancu, Scarlat Callimachi, Eugen Jebeleanu etc. Muzeumim editurii şi autorului ediţiei pentru bucuria ce ne-au oferit-o prin această plină de substanţă şi revelatoare reîntîlnire cu Camil.

PETRU TOLVADIA

NIMENI NU SE NAŞTE EROU

În urma unui accident aerian, pilotul militar Popa Liviu, personajul central al povestirii Nimeni nu se naşte erou a lui Mihai Stoian, rămîne inform şi, ca atare, e pensionat. Dar inactivitatea nu-l scoate din rîndul oamenilor apţi a fi folositori societăţii. Popa Liviu e un tînăr crescut în anii noştri şi trăieşte printre oameni educaţi în spiritul eticii noi. Entuziasmul ce-l mînase spre profesia de aviator nu se va converti, de aceea, în pesimism, iar eroul nu se va simţi un om sfîrşit, ignorat sau umilit de societate. Elanul structural şi priceperea dobîndită în practica aviatică se vor canaliza într-un alt domeniu de activitate decît cel familiar pînă la accident, dar complementar ca preocupări, colectivitatea îi va întinde o mînă caldă, încurajatoare, iar dragostea din adolescenţă va găsi căile ei de împlinire, scutite de avatarurile tragice, şi în condiţiile noi de existenţă socială a lui Popa Liviu.

Punînd obiectiv astfel problema, Mihai Stoian evidenţiază, în spirit contemporan, rezolvările noi, superioare, pe care atari situaţii le cunosc firesc în societatea noastră socialistă. Sînt rezolvări ce pun în lumină convingător trăsături caracteristice eticii comuniste, întemeiată pe umanismul cel mai integral. Popa Liviu e un om obişnuit. Şi, practic, rămîne la fel şi după accident, chiar dacă autorul s-a străduit să-i complice nitel biografia cu elemente capabile virtual a declanşa o veritabilă dramă sufletească, explicabilă oarecum la un tip reflexiv cum este, în viziunea lui Mihai Stoian, personajul. Dramele nu au însă loc la proporţiile posibile, menţinîndu-se în general la marginile conştiinţei eroului, fiind, în cele din urmă alungate definitiv, deşi la un moment dat ameninţau să-l copleşească. Dezbătînd o atare problemă etică, Mihai Stoian a reţinut, fără îndoială, un profil de tînăr caracteristic zilelor noastre, atît prin datele lui sufleteşti fundamentale, cît mai ales prin noua relaţie ce se stabileşte astăzi, la noi, între individ şi societate. Pentru demonstrarea tezei, autorul a ales o modalitate generoasă, capabilă să-i îngăduie o prospecţiune multilaterală în psihologia specifică unui asemenea personaj pus într-o situaţie oarecum neobişnuită : povestirea la persoana întîi, dialogul mental al eroului cu sine însuşi, cu amintirea, cu realitatea obiectivă. Trebuie subliniat că, de cele mai multe ori, modalitatea adoptată s-a dovedit a fi, în cazul ce ne preocupă, salutară, permiţîndu-i lui Mihai Stoian un bun control asupra personajului. Dar meritã, nu mai puţin, amănuntul şi faptul că nu arareori, autoanaliza face ca factorii ce acţionează pozitiv asupra noii condiţii sociale a lui Popa Liviu să ile extrem de estompată, neînchegindu-se subiectiv la valoarea lor reală. Aşa se explică de ce personaje ca unchiul, mătuşa Dina, Iancu Arion sau chiar Caterina să nu se impună memoriei noastre cu consistenţa dorită, ca individualităţi puternice, cu rol determinant în evoluţia spirituală a eroului central. O mai mare şi mai selectivă insistenţă asupra biografiei şi caracterologiei lor prin tipizare, i-ar fi permis lui Mihai Stoian să contureze, prin comparaţie, şi mai puternic, în ultimă analiză, chiar portretul moral al lui Popa Liviu. Demonstrarea tezei rolului major, constructiv, pe care colectivitatea îl are, în condiţiile socialismului, asupra soartei individului, ar fi devenit şi mai pregnantă, iar valoarea educativă a cazului ales dezbătut şi mai eficientă.

AUREL MARTIN

ROMANUL UNUI DEBUTANT

Romanul de mici dimensiuni, La poarta nr. 3, se datorează unui debutant : H. Salem. La lectura cărţii, semnele debutului se pot identifica : există personaje care, deşi puteau să devină interesante, sînt pierdute pe parcurs (inginerul Coteanu, devenit director general al uzinelor. Doina, prima dragoste a eroului principal, Şapte ţări etc.) ; unii eroi sînt insuficient conturaţi, încît cititorul rămîne cu impresia unor scheme (Celu Vlad, Lenuţa, Dumitru Bisu) ; alţii sînt învestiţi cu trăsături contradictorii, aşa cum este Doina Zamfirescu sau Vasile Marta a căror evoluţie, cu toate insistenţele autorului, nu convinge suficient. Există, în cartea lui H. Salem şi unele facilităţi şi vestigii de schematism.

Cu toate aceste cusururi, La poarta nr 3 ni se pare a fi în măsură să trezească încredere în posibilităţile autorului ei. Descrilnd o perioadă deosebit de grea din lupta proletariatului dintr-o mare uzină bucureşteană numită pe atunci Sinegti etc., H. Salem a reuşit să sugereze ceva din dramatismul acestei perioade, din dîrzenia şi spiritul de sacrificiu al clasei muncitoare. Autorul, fără a izola, desigur, eroii de evenimente, insistă cu precădere asupra consecinţelor pe care ele le au asupra oamenilor. Transformările suferite, în primul rînd de eroul principal, Anghel Duşa, sînt convingătoare şi ilustrează vocaţia scriitorului de a urmări sinuoase procese psihologice. La începutul cărţii, Anghel este un tînăr care parcă şi-a propus, cu îndărătnicie, să nu facă „politică", să se ţină în afara evenimentelor, această atitudine fiind, după el, aproape singura în stare să dea certificat de valoare etică oricărui ins. Refuză, cu ostentaţie, să participe la manifestaţiile democrate, neînţelegînd nimic din semnificaţia evenimentelor. Trezit însă aroni se convinge că „politica" dusă de comunişti n-are nimic comun cu sforăiala şi demagogia burgheză. În cele din urmă criteriile de valoare se răsturnară complet şi el înţelege să disprefuiască şi să urască pe cei care nu participă la politica clasei muncitoare într-un moment în care cătăli lui Rădescu puseseră în bătaie mitralierea împotriva muncitorilor. Anghel se convinse că a fi neutru, a nu face politică, a te ţine departe echivalează nu numai cu o laşitate, dar cu o adevărată crimă. Dintr-un „neutru" închis în sine, Anghel devine un luptător aprig, nătîmaş, un ostaş destoinic al partidului.

Calităţile eroului : inteligenţa pătrunzătoare, vizibila înclinaţie spre autoanaliză, spre reflecţie, puritatea etică exemplară (deşi noaptea petrecută în tovărăşia Doinei trădează mai de grabă o stare de hipersensibilitate balnăvicioasă), toate acestea se vor valorifica într-un caracter puternic, vor fortifica o personalitate de-abia în momentul în care personajul va deveni comunist.

Într-un anumit fel, evoluţia lui Anghel Duşa este asemănătoare cu procesul „destăşurării" lui Ilie Barbu, ale cărui însuşiri se valorifică în condiţiile noi ale socialismului.

Alături de Anghel, se cuvine să mai citãm şi alţi eroi între care prietenul său, Iancu Azril, sărac, dar înfruntînd orice nenorocire cu jovialitate, rudă bună cu eroii lui Salem Alchem. Vechiul comunist Drăghici este, din păcate, iniţiişat prea static.

Menţionăm preocuparea insistentă a autorului pentru realizarea unui stil îngrijit.

POMPILIU MARCEA

REVISTA REVISTELOR

Deşi critica literară s-a mai pronunţat în legătură cu recolta poetică, din ce în ce mai abundentă a colectivizării, vom încerca să desprindem şi noi două aspecte ale acestei probleme care ni se par de interes mai general. Este vorba de a sublinia prezenţa tinerei generaţii şi apoi de semnalarea cîtorva poezii nereuşite, atestînd o insuficientă cunoaştere a vieţii din partea unor autori.

Tînăra generaţie de poeţi (mă gîndesc la tinerii pînă la un volum, inclusiv) este, prin însăşi vîrsta ei, foarte apropiată de clocotul vieţii, trăind cu mare intensitate evenimentele prezentului. „Entuziasmul e starea mea firească" — spunea undeva poetul N. Stoian, definindu-se foarte bine pe el şi pe colegii săi. Aşadar reflexele „medaliei cîmpului, înstelată cu stema colectivizării" le întîlnim captate de sensibilitatea acestora şi transformate în autentică poezie. Acelaşi poet pe care l-am amintit vede în ogoarele unite „o pîine mare" în faţa căreia exaltă întreaga emoţie a robului de veacuri. Anghel Dumbrăveanu cîntă şi el „dimineaţa ogoarelor". „Mă rotesc ca un clopot de cîntece al acestei primăveri" — este o imagine îndrăzneaţă, frumoasă. Într-o poezie publicată în Tribuna, Horia Zilieru creionează cu nerv portretul unei tinere colectiviste, văzută în peisajul nou.

Semnalînd versurile lui Cezar Baltag („Ca un ren"), Darie Novăceanu („Stau alături"), Florenţa Albu („Mesaj"), să spunem cîteva cuvinte despre „Cererea de înscriere" a foarte tînărului Adrian Păunescu. Poezia mi se pare izbutită. Ea atestă o neîncetată căutare de noi formule poetice. Pe fruntea omului care îşi scrie cererea „năvălească lumină ca un curent electric între ţărmii tîmplelor produs". În hîrtia care îl răsfrîngea, îl arunca în sus, el îşi vede chipul :

„Şi erau doi şi îşi dădeau bineţe /
şi se mustrau unul pe altul pentru întîrziere".

Ar mai trebui adăugaţi şi alţi tineri mai puţin cunoscuţi ca Mihai Elin şi alţii. Transformîndu-se în rapsozi ai bucuriei populare, toţi aceştia îşi unesc glasurile cu cele ale unor poeţi ca Ion Brad, Tiberiu Utan, Ion Horea sau, mai urcînd o generaţie, Maria Banuş, Veronica Porumbacu, Radu Boureanu, George Lesnea, împlinind, astfel, rotund, lirica acestei primăveri.

Cealaltă chestiune, pe care am dori s-o discutăm, se referă, după cum spuneam, la unele „pericole" evidente în cîteva poezii despre colectivizare. Întrucît exemplele includ şi unii tineri... mai în vîrstă, vom lărgi sfera discuţiei.

Unele producţii poetice se rezumă la cea mai simplă filozofie : uimirea, ca şi cînd colectivizarea întregii ţări nu ar fi urmat ca ceva firesc, saltul calitativ în urma unui proces de acumulare cantitativă (se ştie doar că primele gospodării colective au apărut din 1949), ci ar fi un fenomen uluitor, dacă nu cumva o minune.

„Stau la marginea cîmpiei întinerite /
şi privesc uimit marile pămînturi legănate" — spune Radu Cîrneci („Cor peste marile pămînturi").

Furaţi de sonoritatea unor cuvinte ori de şablonul unor imagini consacrate, ei văd (la propriu şi la figurat) numai suprafaţa — pămîntul, uitînd adîncimea, sensurile majore ale acestui mare eveniment. Sînt puţine poeziile care raportează acest eveniment la oameni, poezii în centrul cărora să stea chipul ţăranului nou, conştient de implicaţiile adînci pe care le va avea în viaţa lui sfărîmarea hotarelor. Un tînăr poet, Titel Constantinescu, încearcă să schiţeze un portret, dar încercarea lui rămîne exterioară, mărginindu-se la schema : un tractorist cîntă lîngă tractor :

„De ceasul zilei, de-nceput pămînt, /
flăcăul cîntă — lîngă el tractorul".

E superficial şi banal. (Îmi vin în minte nişte versuri din copilărie: „Cîntă cocoşelul / dis-de-dimineaţă / scoală-te copile / spală-te pe faţă). „La acestea se adaugă şi un sentiment foarte confuz pe care l-am putea numi mistica pămîntului. Pămîntul e un „zeu tăcut şi blînd" ; pămîntul avea, în trecut, „dolmanul peticit" ; oamenii se apleacă acum şi „sărută pămîntul". Florin Mugur împinge această beţie a gliei pînă la jocurile copiilor.

„Se jucau cu pămînt, / luau bulgări de pămînt în palmă, / azvîrleau cu pămînt, / într-o joacă fierbinte şi pură ; / trăgeau cercuri pe pămînt, / desenau linii frînte, / agili, puternici, fericiţi, copiii, / rizînd cu buzele uscate de căldură".

Din nou se alunecă pe suprafaţa lucrurilor. O bună lecţie de ce înseamnă gîndire dialectică solidă, exprimată totodată în imagini artistice, puternice, o dă Maria Banuş. Leitmotivul „fraţii au ieşit la cîmp" — ca să se ucidă, în trecut, ca să munceaască laolaltă acum — posedă o mare încărcătură poetică.

M. Sorescu

Anunţăm pe cititorii noştri că numerele viitoare ale revistei vor fi profilate pe următoarele teme :

- Tineretul şi dragostea
- Copilul
- Tineretul şi religia
- Tineretul şi ştiinţa
- Tineretul şi literatura
- Tineretul şi sportul
- Patriotismul
- Alegerea profesiunii
- Cum trăim — cum gîndim etc.

cronica literară

AURORA CORNU

Distanţe

de I. D. Bălan

După un debut promiţător, legănat în elogiile multor condeie critice şi scriitoriceşti, Aurora Cornu se înfăţişează din nou cititorilor cu un volum de versuri intitulat *Distanţe*. Actul editorial, petrecîndu-se la un răstimp de circa şase ani, ne îndreptăţeşte să ne aşteptăm la cartea unei împliniri interioare, realizată lent, cu migală şi căutări creatoare, în stare să definească un profil poetic original şi bine conturat. Aşteptarea primeşte un răspuns pozitiv numai într-o mică măsură, poeta neizbutind să-şi definească un stil propriu, un univers artistic despre care să putem spune cu certitudine că e expresia unei reale personalităţi. În acest răstimp ea a fost puţin prezentă în presa literară şi-n domeniul poeziei şi inactivitatea e ca rugina ! atacă lucrurile neîntrebuinţate, roade mai mult decît munca şi oboseşte spiritul mai mult decît efortul creator.

Lectura volumului ne descoperă, în general, un stil eclectic, în care unele versuri concurează cu expresia pedantă şi contorsionată din poezia ermetică dintre cele două războaie mondiale :

„Lungind spre mine-mplinitul efort
Bronzul sclipind sculptat pîn' la umere
— Sînt mitul enorm, — îmi spune ce vor
Pune în loc evii aceştia de rupere ?"

(LA PROMETEU)

Uneori strofe împlinite, străbătute de vigoare şi prospeţime, precum cele din „Cine sînt ?" amintesc, totuşi, prea strîns de versurile lui Labiş, ca şi strofa aceasta din *Caleidoscopul* :

„Universul tău populat cu chipuri şi patimi,
Aceleaşi ca-n mine, dar la o scară mai pură
Universul tău uman, delicat pîn' la lacrimi,
Aspru şi necruţător ca o lovitură".

Poeta manifestă o predilecţie deosebită pentru satul copilăriei *(Amurg la ţară)*, pădurea în care păştea vacile *(Pădure-n toamnă)*, reuşind să evoce frumoase imagini ale naturii şi să exprime sentimentul nostalgic al despărţirii de copilăria petrecută în mediul rural : *„Te părăsesc, pădure, casă a mea cu vatră şi mani, / Pentru ielele asfaltului, pentru o muză nemaivisată. / Azi te părăsesc, pădure, n-o să mai simt pe trotuare / Coloanele tale urmînd nevăzute, clopotul de aer uşor. / În curînd nu voi mai visa nici că zbor, şi poate o să-ncep să te cînt / Şi să plîng, uneori, pe umbrele tale dulci şi familiare".*

Poezia *Cîntec întîrziat* din care am extras citatul de mai sus are o duioşie autentică, o vibraţie lirică sinceră, imagini inedite şi plastice, dar e şubrezită de o anume viziune rousseau-istă a naturii care creează o opoziţie antagonică între o stare rustică tihnită, primitoare, „Azi te voi părăsi, pădure, casa inimii mele" şi un oraş puţin ospitalier. Ai senzaţia că se reeditează într-o prozodie mai modernă vechiul sentiment sămănătorist al dezrădăcinării : negru din mijlocul unei naturi atît de ursuze şi sălbatice :

„Ca o ursoaică-nchisă-N EA,
Severă şi neprimitoare,
Stă valea zăvorînd ÎN EA
Mîndrie şi ameninţare."

(subl. noastră)

presupune neapărat prezenţa unui colectiv, a unei atitudini etice ferme din care să putem descifra profilul moral al omului nou. Aşa cum e înfăţişat, portretul sondoriţei nu rezistă, neavînd nimic din substanţa morală a muncitorului de azi.

„Într-un parc prăfuit, sărut trunchiurile tale cu răbojuri pe ele, / Cu o linişte amară primesc reproşul tău în urechi, / Nicăieri în lume nu sînt copii mai umani" etc.

Satul evocat de Aurora Cornu e un sat fără oameni, fără conflicte, în care nu se proiectează decît copilăria poetei. Firească că o astfel de aşezare ciudată interesează prea puţin pe cititori.

Sînt în volum cîteva poezii remarcabile : *Trimit spre tine, Nopţi ciudate* şi mai cu seamă *Flacăra albastră*, în care trăirea sentimentului este comunicată în forme poetice reuşite. Sinceră poezie de dragoste, *Flacăra albastră*, concepută ca un jurămînt şi ca o tînguire din *Cîntarea Cîntărilor*, exprimă setea pătimaşă de iubire dăruită pînă la jertfă, dar care rămîne în afara morţii : *„Iau martor floarea care-mi piere-n mînă, / Aprinsă şi-nghe(ată rînd pe rînd, / Ce nu-nţelege că nu-s eu stăpînă, / Ci tu îi iei viaţa apărînd, / Făcînd-o viu să radieze-o clipă, / Ca s-o aţunzi plecînd, apoi, în moarte. / ...Iau martor floarea ce-a murit mirată / Că judecata mi-ai făcut-o-n pripă... / Şi totuşi te silesc să-mi stai departe. / (...) În focul tău culorile-s bogate, / Dar le-ntîlneşti astfel şi-n slaba pară. / Şi-n focurile mari împrăştiate. / Eu vreau intensitatea aspră, clară, / Cu flacăra tăioasă alb-albastră. / ...Iar de-aş răspunde, oarbă, la chemare, / M-ai mistui-n văpaia trecătoare... / Aştept, iubite, flacăra albastră, / Ciudată flacără care nu moare./"*

Acesta pare a fi genul de poezie spre care poeta are o vocaţie reală. O poezie pornită din inimă, sinceră şi clară, fără contorsionări şi căutări zadarnice de inovaţie. Căci, adeseori, poezia Aurorei Cornu lasă impresia de chinuit şi făcut. Versurile nu par expresia firească a unei idei sau a unui sentiment, nu se completează unul pe altul pentru a întregi o atmosferă, de aci senzaţia de obscur şi ermetic din multe strofe.

Supără în volumul *Distanţe* obsesia unei imagini, care pînă la urmă — prin frecvenţa ei cu rost şi fără rost — devine de-a dreptul ilariantă. E vorba de *sare*, care ajunge să înlocuiască orice adjectiv şi adverb cu funcţie de epitet.

Poeta simte că se „usucă" „sub *sarea*... sticloasă a omătului", gura îi „e arsă şi *sărată*", iar „inima-i pregătă să-nfrunte *săratul gol*" *(Sonet I*, p. 29); „dimineaţa *sărată* de mare... îşi muşca obrajii". „brînza era *sărată* şi albă" *(Întîlnirea*, pp. 22—23) ; „iarnă de *sare* pare ieşită din *Sarea* Mării Sarmatice", (pag. 37), iar oraşul înzăpezit părea şi el „plin de *sare*" ; o zeiţă are două sprîncene : „Din care una-i neagră, iar alta cum e *sarea*" (p. 54), pentru ca la un moment dat poeta însăşi să fie de-a dreptul înecată în sare şi constrînsă să-şi uite iubitul : *„Hai, prin coridoare de SARE te uit, iubitul meu, / Mereu mai mult, mereu mai mult te uit, / SAREA se lipeşte de mine, se-ncheagă pe piele, / Stalactite şi bolţi de SARE, coridoare sarmatice".*

Atragem atenţia asupra unor expresii curioase :

„Gîndirea mea aruncă deasupra şi înghite,
Mereu tot alte forme, tot alte închegări" (pp. 5—6).

„Ce capăt îmi aruncă memoria adîncă ?" (p. 6).
„Tu eşti (iubitul, n. n), *butoiul Danaidei, vai !*
Şi cînd cu trudă ochiu-mi te-mplineşte
Văd apa printre cercuri cum fiinţeşte (sic !).

Sînt neglijenţe care vorbesc şi ele despre felul superficial în care poeta a înţeles să lucreze la volumul de versuri *Distanţe*. De astfel de slăbiciuni ea va trebui să se distanţeze tot mai mult pentru a se apropia de poezia adevărată, expresie a vieţii noastre noi, socialiste.

M. Beniuc

Credeam că, asaltat de numeroasele telefoane zilnice, şi de noianul multiplelor preocupări pe care le are, tovarăşul Mihai Beniuc va primi cu dificultate ideea unui interviu. Dar, prezentîndu-i pagina pe care am îngrămădit vreo zece-unsprezece întrebări, faţa sa de bătrîn haiduc s-a luminat şi s-a descreţit cu prietenie şi curiozitate. Iată, aşadar, întrebările şi răspunsurile.

Ştim că aţi debutat în revista liceului din Arad pe vremea cînd eraţi elev, întîmpinînd greutăţile debutului, fenomen caracteristic acelor vremuri. Vă rugăm să ne evocaţi condiţiile vitrege în care se zbăteau şi lucrau în trecut, ofilindu-se de timpuriu, atîtea talente tinere şi valoroase.

Este adevărat că primele versuri ce mi s-au tipărit au fost o tălmăcire a celebrului cîntec „Clopotele" al poetului englez Thomas Moore, în primul din cele două numere ale revistei „Laboremus", scoasă de elevii liceului din Arad, cu contribuţia bănească, ruptă de la biletele de teatru sau de la covrigi, a fiecăruia, propriu-zis a cetei ce se angajase, cu entuziasmul celor 16-18 ani, în această aventură. Era în anul 1926. Dar pe atunci de mult mîzgăleam caiete şi caiete, potrivind pe portativul cuvintelor tristeţile unei adolescenţe sărace în bucurii, smulsă din vatra satului şi transportată în asfaltul unui oraş de provincie. În buzunarele hainei mele, de care-mi era cam ruşine, fiind prea groasă şi prea grosolană faţă de croiul costumelor colegilor mei mai avuţi cu toţii, purtam, în unul o ediţie a poeziilor lui Eminescu, în două volumaşe abia cît două cutii de ţigarete, iar în altul, într-o ediţie Nelson, de aceeaşi mărime, „Les fleurs du mal" de Charles Baudelaire, a cărui limbă mi-o însuşisem foarte repede, mai repede ca pe a lui Heine, pe care îl citeam cu pasiune. Cunoşteam însă în original şi pe Petőfi, Arany şi Ady, mai ales pe primul, dar cu Puşkin şi cu Lermontov mă luptam încă, pentru a-i cunoaşte, în diferite traduceri, căci „Evghenie Oneghin" şi „Demonul" mă cuceriseră. Citeam nu fără greutate în limba engleză pe Edgar Poe, ale cărui poeme şi eseuri mi le procurasem. Poezia lui Thomas Moore o copiasem din manualul de limbă engleză şi fără pretenţia de a mă apropia de valoarea originalului, am scris sub titlul ei în romîneşte „după Thomas Moore", iar numele n-am îndrăznit să mi-l semnez în întregime, ci numai M. Ben., dar colegii mei au fost de altă părere şi fără să mă întrebe m-au făcut M. Beniuc, aşa cum era şi în catalogul de clasă.

Bucuria cea mare n-a fost cînd mi-am văzut numele tipărit în „Laboremus", ci cînd poetul Alexandru Theodor Stamatiad, profesorul meu de romîneşte, a reprodus-o în chiar revista ce-o scotea pe-atunci, „Salonul literar", şi sublinia în cîteva cuvinte că aş denota un frumos talent. Poate că avea dreptate el.

Nu mult mai tîrziu, ne-am încurcat într-o dispută fără capăt, ce-i drept pasionantă însă şi supărătoare, mai ales că elevii din clasă erau de partea mea, anume în chestiunea „cine-i mai mare, Eminescu sau Macedonski?" Iar eu susţineam cu încăpăţînare că Eminescu şi de data aceasta cred că dreptate aveam eu.

Şi-am continuat să studiez pe Eminescu, pentru a-mi da bine seama de ce poezie supremă poate fi şi cînd spui direct : „Sara pe deal buciumul sună cu jale" şi cînd recurgi la asemănări ca acestea :

Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă
Prin care trece albă regina nopţii moartă"

sau mă frămîntam să înţeleg de ce se păstrează integral miezul luminos al poeziei şi cînd el, marele poet, foloseşte versul nostru popular ca în „Ce te legeni codrule" şi cînd trece la metru antic, ca în vestita odă :

„Nu credeam să-nvăţ a muri vrodată ;

Mă întrebam în ce stă taina poeziei cînd şi versuri pline cu suflu revoluţionar ca acestea :

„O! luptă-te-nvălită în pletele-ţi bogate,
Eroic este astăzi copilul cel pierdut !
Căci flamura cea roşă cu umbra-i de dreptate
Sfinţeşte-a ta viaţă de tină şi păcate ;
Nu ! nu eşti tu de vină, ci cei ce te-au vîndut".

te înfioară şi te smulg din contingenţele nemijlocite şi te înaripează. Nu cred că am găsit răspunsuri definitive la aceste întrebări, dar continuînd să studiez pe Eminescu, ele m-au ajutat în truda mea de-a zice cîte ceva despre tot ceea ce mi s-a părut că nu poate şi nu trebuie să fie trecut sub tăcere. Spun „a zice" cu sensul de „a cînta" pe care-l mai are acest verb.

Mult m-a ajutat în străduinţele mele literare încercarea de a transpune în romîneşte versul marilor poeţi, fără ca eu personal să fi avut ambiţia de a deveni traducător, ci numai cu scopul de a dibăci meşteşugul altora. Cîteodată unele din aceste încercări, de a căror practică nu m-am lepădat niciodată, le-am dat spre publicare. Începusem doar aşa prin acel prim poem al lui Thomas Moore.

Dar cu adevărat începător pe drumul acesta, pe care orice nou pas se cere studiat ca în trecerea peste un teren şubred cînd cauţi loc piciorului pipăind pietrele şi locurile mai tari, m-am considerat cu tipărirea primelor versuri proprii în „Biletele de Papagal" ale maestrului nostru Tudor Arghezi.

Înlăturarea strofelor de prisos din modesta mea întruchipare stihuită şi modificarea unui vers poate chiar de mîna lui Arghezi, au fost fapte ce mi-au dat mult de gîndit şi m-au dumirit în primul rînd că iscusinţa poetică nu poate fi o chestiune strict personală, pe ceilalţi interesîndu-i numai în măsura în care le dai ceva, ceva din inima ta pentru inima lor, fără dorinţa de a te arăta şi de a te bate cu pumnul în piept : ia uitaţi-vă cine mi-s eu ! Omenia începe de la gardurile eului mai departe, iar fără omenie poezia-i floare moartă.

După încă două sau trei încercări izbutite (de cele neizbutite şi numeroase, nu mai amintesc), izbutite în sensul că ele au fost tipărite fără ca redactorul să bănuiască cine-i cel ce le trimite de la fruntarele apusene ale ţării, mi s-a părut că am prins ceva din legile tainice şi regulile întortochiate ale stihuirii. Dar mi-am dat seama că aceasta-i prea puţin. Greul abia începea.

Fiecare poet trebuie să fie în stare de a scrie oricînd în orice formă, în orice vers, regulat sau liber, poeme publicabile, de la epigramă la opere de lungimea Odisseei să zicem. Dar cu atîta poţi deveni o mediocritate desăvîrşită, nu mai mult.

Greul prinde să te apese în momentul cînd eşti convins că ai şi trebuie să spui ceva celorlalţi, ceva ce nu s-a mai spus, ceva ce ştii că se cere spus, se aşteaptă spus.

Aceasta am simţit-o cînd, întors din Germania lui Hitler, plin de ură contra fascismului, mi-a venit să scriu :

„Aicea printre ardeleni mă simt acasă.
În fiecare văd un nepot de-al lui Horea,
de-al lui Iancu.

Ai ! ce s-or mişca-ntr-o zi Munţii Apuseni,
Ce s-or urni din loc ca urieşii !"

şi încheiam aşa :

„Eu însă-aud în noaptea ce se lasă
Şuier de peatră pe tăiş de coasă".

Nici nu-mi păsa dacă e sau nu e poezie aceasta. Ştiam însă că este un drum care duce departe, un drum care nu va fi uşor.

Să scrii aşa ca să nu se supere regele, regimul, politicienii, clasele avute, progenitura lor, slugile lor, era uşor. Dar eu mă hotărîsem să-i supăr şi în acelaşi timp să-i bucur pe alţii, pe aceia pe care vreau să-i bucur şi azi, pe oamenii muncii şi pe cei mai buni dintre ei : comuniştii.

De fapt, aici începea vitregia sorţii pentru cel ce scria pe acele timpuri. De rest nici nu-mi dădeam seama, căci despre dreptul de autor nu ştiam nimic, fond literar nu exista, nici uniune căreia să i te adresezi, nici solicitări de colaborare. Trebuia să răzbeşti cu adevărul tău potrivnic nedreptăţii, făţărniciei, jafului şi totodată cu dragostea ta de viaţă, cu setea ta de a sorbi cu pumnii din izvoarele viitorului care nu se putea să nu vie odată. Era prin anii 1933—38. Multe talente, tinere pe-atunci, ori n-au îndrăznit să înfrunte vitregia timpului pentru cei ce credeau în steagul lui Lenin, ori s-au prăbuşit. Las la o parte pe cei ce au chiuit sub alte steaguri. Totuşi, cîţiva din generaţia mea, cei ce azi se găsesc între 50 şi 60 de ani, adulmecînd vîntul ce bătea dinspre viitor, s-au îndreptat către zilele ce le trăim azi.

Nu-i vorbă, exista între noi o înţelegere reciprocă, tacită de multe ori, dar exista şi, ceea ce-i mai important, exista şi partidul, pe care-l căutai şi care te căuta printre oamenii săi.

Şi nu ştiu cum parcă scriitorii, cei de-aceeaşi factură sufletească se ajutau între ei mai mult.

Poetul Emil Giurgiuca, bunăoară, un îndrăgostit de tot ceea ce i se părea nou în poezie, s-a ocupat de versurile mele cel puţin la fel de mult ca şi de-ale lui. El, împreună cu N. D. Cocea, au descoperit, propriu-zis au creat un editor, în persoana lui Miron Neagu, la Sighişoara, unde a apărut prima mea carte de versuri. „Trebuie să răzbească această carte!" spunea cu entuziasm şi cu mînie N. D. Cocea, căci cenzura nu voia s-o lase. Dar N. D. Cocea, neînfricatul, a fost mai tare şi „Cîntecele de pierzanie" au ieşit.

Iar prima carte te obligă la a doua, la a treia şi aşa mai departe, cu tainica nădejde că vei da una cititorilor tăi, contemporanilor, oamenilor, aşa cum o doreşti : cîntînd ca un codru cu frunzişul de aur şi trezind în oameni o neţărmurită dragoste de viaţă şi o neîmpăcată ură contra schimonositorilor şi schiloditorilor vieţii. Adevărul e că nici o carte nu-ţi aduce din plin această îndestulare a inimii şi această amărăciune contribuie la sporirea efortului de a-ţi duce la capăt angajamentul pe care, şoptit şi pentru tine, l-ai luat în faţa oamenilor cînd ai urcat pe înalta stîncă a artei, care poate fi şi a gloriei, dar şi stînca tarpeiană, pentru cei care trădează mesajul uman al creaţiei artistice.

Ce rol au cercurile literare din întreprinderi, şcoli şi universităţi, ca şi cenaclul literar „N. Labiş" de la Casa Scriitorilor, în munca nobilă şi plină de răspundere a descoperirii tinerelor talente ?

Cercurile literare sînt atelierele de ucenici ai scrisului şi cum în ţara noastră ele sînt răspîndite în cele mai largi şi variate medii populare, pot contribui nespus de mult la continua împrospătare a forţelor literaturii noastre cu talente ce altă dată ar fi rămas fără nădejde îngropate şi ignorate. O participare a scriitorilor mai încercaţi în întruchiparea prin cuvînt a adevărului vieţii, o participare susţinută, ar sălta mult nivelul cercurilor literare. Participarea există, dar nu cuprinde îndeajuns încă activitatea celor ce-şi consacră timpul liber ispititoarei, dar grelei ocupaţii de a găsi cuvîntul ce exprimă adevărul, în vers ori povestit.

Cercul literar care poartă numele mult talentatului şi regretatului Nicolae Labiş, cerc al Uniunii Scriitorilor, îl visez ca un focar de mare atracţie pentru cei mai buni tineri scriitori şi toţi sînt tineri, chiar la 80 de ani, dacă-şi păstrează prospeţimea în expresie, promptitudinea în luarea de atitudine şi fervoarea pentru marile idei umanitare ale timpului nostru, cum este, bunăoară, cazul lui Tudor Arghezi.

Cercul literar al Uniunii n-a atins încă acest ideal spre care îi văd îndreptate totuşi, cu succes, forturile.

Aşa-numita „profesionalizare" timpurie a tinerilor poeţi şi prozatori constituie o frînă în calea dezvoltării lor ca scriitori ?

Totdeauna am socotit că scriitorul trebuie să fie un bun cunoscător al vieţii şi dacă se poate, un specialist calificat în vr-un domeniu de activitate, pînă la gradul unei desăvîrşite meserii sau înalte profesiuni. Mie cred că mi-a folosit, ca scriitor, faptul că în copilărie am cunoscut lucrul cîmpului, că am petrecut mulţi ani la universitate, pasionat de limbi străine, de filozofie, de biologie mai ales, că am fost multă vreme soldat, apoi un timp diplomat, astăzi ca deputat sau ca activist obştesc în lumea scriitorilor, dar mai ales a fost esenţial pentru mine că, încă din copilărie, m-au atras probleme de ordin social, că am participat, de altfel cu neînsemnată contribuţie personală (fac abstracţie de cea literară), la evenimente istorice şi că m-am angajat de tînăr, ideologic şi ca atitudine în viaţă, pe un drum care a dus poporul nostru la socialism şi-l transformă treptat într-un constructor al comunismului în patria noastră.

Dar, pe lîngă toate acestea, am exercitat, zi de zi, chiar şi în cele mai grele durate ale vieţii mele, „profesiunea" de scriitor, observînd realitatea şi căutînd mereu formule de exprimare verbală pentru ceea ce mi se părea demn de scris imediat sau vr-odată, însemnîndu-mi-le în carnet sau în minte. De fapt, nici nu cred că există „profesiunea" de scriitor, chiar dacă cineva renunţă la orice altă activitate salariată şi trăieşte exclusiv din scris. O profesiune presupune cunoştinţe de un fel anumit, stabile şi sistematizate, aproape stereotipizate, care asigură o producţie ritmată, cu rezultate previzibil constante şi repetate după necesităţi social organizate. O profesiune se învaţă în şcoală, în atelier, în uzină, iar cel care o desfăşoară, angajat ca salariat, are un loc de muncă şi mijloace de producţie anume puse la îndemînă de instituţie, de întreprindere. Scriitorul şi el învaţă, dar şcoala lui, atelierul, uzina, întreprinderea este viaţa, lumea cu oamenii ei, lumea în care trăieşte scriitorul ca scriitor şi de obicei ca angajat într-o muncă sau alta. Locul său de muncă, însă, ca scriitor, poate fi oriunde şi oricînd, cu sarcini pe care singur şi le fixează sau pe care i le impune inexorabil conştiinţa sa, angrenată în uriaşa desfăşurare dinamică a vieţii. Mijloace de producţie deosebite şi proprii el nu are, căci oricine îşi poate procura un creion şi-o bucată de hîrtie, iar limba cu resursele ei nelimitate de exprimare a realităţii în permanentă mişcare este a tuturor, a întregului popor. Se presupune numai că scriitorul are în sine un imponderabil numit talent, care nu-l lasă să doarmă liniştit şi să-şi vază de treburile sale obişnuite şi care-l mai face să spună lucrurile în aşa chip, încît cei din jurul său ciulesc urechile şi fac ochii mari. În sensul acesta oricine are dreptul, fără diplomă, fără certificate, să încerce să devină scriitor, cu condiţia să reuşească. Iar aceasta depinde, orice ar crede cei care n-au noroc să fie tipăriţi, nu de răutatea redacţiilor şi editurilor, nici de invidia colegilor (realităţi existente, dar nu decisive în apariţia şi formarea unui talent), ci de forţa creatoare a aceluia ce vrea să-şi înscrie numele pe orbita nemuririi.

În ţara noastră, de cînd poporul a păşit pe drumul socialismului, este şi un mare avantaj prin condiţiile bune, prin şansele maxime, oferite oricui dovedeşte har în creaţia artistică. Legile statului, organizaţiile obşteşti şi mai ales dragostea şi grija partidului pentru oamenii de ştiinţă, artă sau litere sînt mai mult decît prielnice dezvoltării talentelor.

Dar se cere şi învăţare, experienţă lungă şi continuă, împrospătată mereu, într-un timp cînd surprizele construcţiei socialiste, realizările oamenilor muncii, în proporţii ce uimesc şi pe cei mai îndrăzneţi visători ai desfăşurării vieţii omeneşti către viitor, te întîmpină la tot pasul. Şi te umplu de mirare, mai ales profundele schimbări din conştiinţa oamenilor — substanţa vie a creaţiei literare.

Iar produsul muncii literare se cere, prin natura lui, să fie mereu nou, scutit de servitutea şabloanelor şi tiparelor. Deci, de o profesiune în adevăratul înţeles al cuvîntului, aici nu poate fi vorba. Ea, profesiunea, este presupusă în alt sens : că, lucrînd zi de zi să-ţi spui gîndul despre ceea ce ai văzut în viaţă, îţi îmbogăţeşti pe rînd mijloacele de expresie şi experienţa vieţii, împletindu-le, să le schimbi în brocatele strălucitoare ale operei de artă.

Scrisul este o „profesiune" care se învaţă mereu, aş zice de la o operă la alta, de la o pagină la alta, şi niciodată nu te poţi lăuda că dîndu-ţi-se subiectul, oricît de gras ar fi el, ai să scoţi negreşit o operă remarcabilă, ca, de exemplu, un meşter croitor care dintr-o stofă de calitate scoate un costum elegant.

A nu te făli de altfel nici cu ce poţi nici cu ce ai izbutit trebuie să fie una din normele de conduită a scriitorului, căci nu ştii ce surprize, într-adevăr imprevizibile, te aşteaptă de la o operă la alta, atît în realizarea, cît şi în efectul ei asupra publicului.

În urma celor spuse, cred că „profesionalizarea timpurie" a tinerilor poeţi şi scriitori poate fi numai iluzia acelora care nesocotesc greutăţile artei scrisului, mai ales azi cînd în faţa ta stau milioane de cititori care aşteaptă să scrii cu măiestrie despre realităţile timpului acesta măreţ, dar frămîntat şi rapid schimbător. Cine se „profesionalizează timpuriu", vînînd avantaje materiale, succese publicistice şi rupîndu-se de contactul viu cu realităţile timpului nostru, îşi taie rădăcinile inspiraţiei şi creaţiei artistice.

Întrucît unii dintre tinerii poeţi din graba de a publica, nu dau suficientă atenţie muncii migăloase asupra manuscrisului, vă rugăm să precizaţi raportul dintre inspiraţia spontană şi truda pentru cizelarea maximă a versurilor.

La Conferinţa pe ţară a scriitorilor, tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în cuvîntarea sa, care pentru scriitori constituie la mare concentraţie şi concizie o adevărată călăuză în treburile scrisului, a subliniat în mod deosebit importanţa ce trebuie, pe lîngă conţinut şi orientare ideologică, acordată calităţii artistice, a lucrărilor literare şi migalei, deci muncii conştiente dusă cu iscusinţă, ce o necesită scrisul. Dacă ne-am referi numai la vers, unde pe de o parte se vorbeşte de inspiraţie spontană, pe de alta de cizelare maximă, fără să vreau să repet adevăruri afirmate, că bunăoară geniul este 1 la sută inspiraţie şi 99 la sută transpiraţie, m-aş ralia cu totul la grupul acelora care subordonează spontaneitatea, procesului îndelung de elaborare conştientă. Desigur că există multă spontaneitate în munca scriitorului, manifestată chiar în timpul activităţii creatoare şi rezultată, prin asocieri şi combinaţii mintale, adeseori surprinzătoare, din multiple şi variate experienţe anterioare, din impresii, cugetări, reverii, visuri şi nu puţine procese subconştiente. Dar opera literară de bună calitate, să zicem un sonet, supus unei examinări chiar superficiale, totdeauna se caracterizează prin intenţionalitate, printr-o viziune subordonată unor idei sau sentimente definite, printr-o atitudine transmisibilă cititorului sau ascultătorului, altfel spus : printr-o finalitate voită. Este de la sine înţeles că, aşa stînd lucrurile, finalitatea artistică atinge un mai mare grad de eficacitate atunci cînd fiecare element al întregului se subordonează intenţiei autorului. Reţete în această privinţă însă nu cred că se pot da. Dar este neîndoielnic că la cei mai mari scriitori truda îndelungată şi migala au existat ca trăsături fundamentale ale activităţii lor. La unii se vede aceasta pe manuscris, în variante, în reluări tematice, la alţii nu se vede, căci elaborarea s-a petrecut pe plan mintal, iar ştersăturile şi toate încercările pe claviatura conştiinţei au rămas acolo. Mihail Sadoveanu purta ani şi ani de zile subiectul unei cărţi în cap, dar cînd se aşeza la masa de lucru, s-ar fi putut spune nu că o **scria**, ci o **transcria**, atît de curate îi sînt manuscrisele. Manuscrisele lui Eminescu, unele sînt „lucrate", altele nu, din punct de vedere al corecturilor, dar variantele şi reluările aceleiaşi teme sau idei poetice dovedesc o uriaşă muncă „de laborator" în creaţia care a dus la opere indiscutabil geniale.

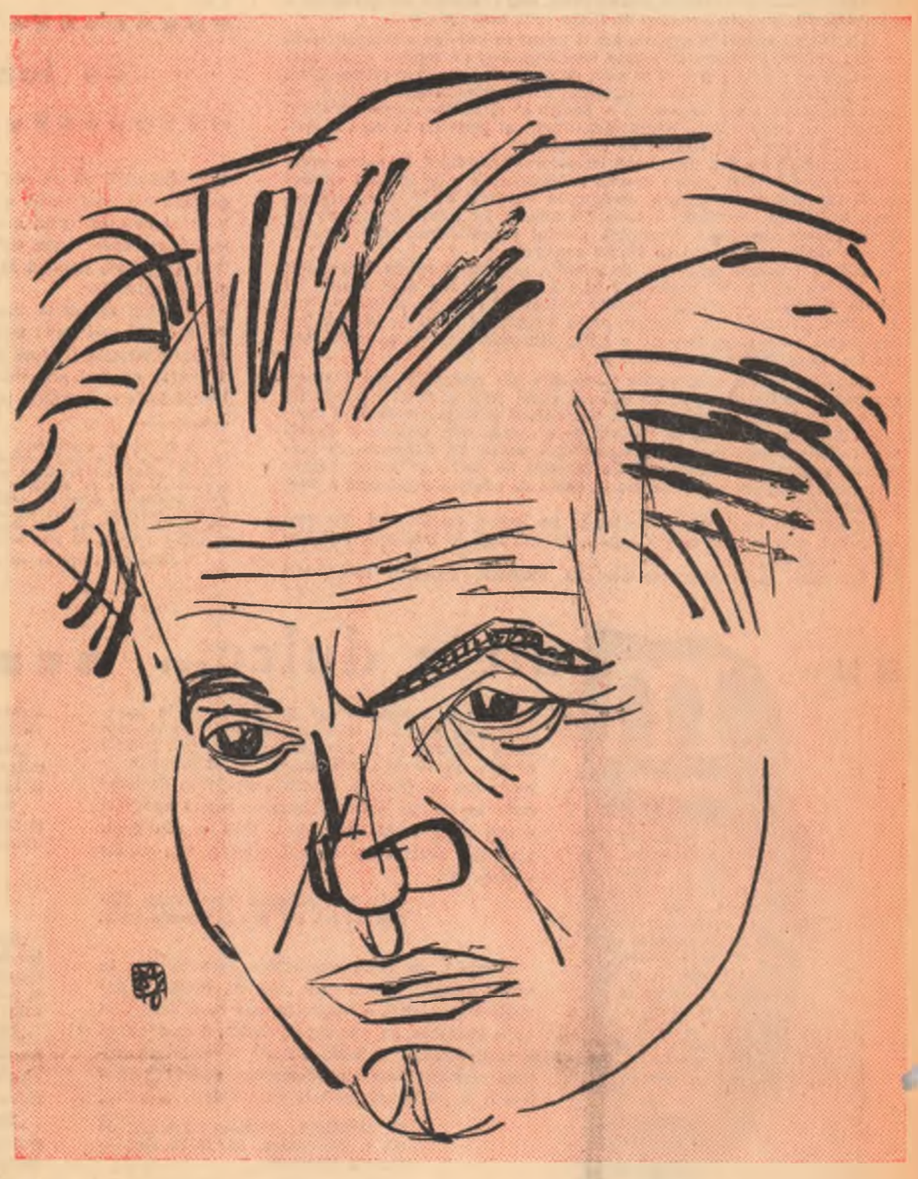

DESPRE MĂIESTRIA LITERARĂ

Unii scriitori **gîndesc** mai uşor scrîind pe hîrtie sau vorbind simultan, alţii fac toate operaţiile în interior, inclusiv cele de selecţie, şi aştern pe hîrtie numai ceea ce prezintă o realizare închegată. Sînt şi de aceia care practică o metodă sau alta, după împrejurări. Problema este însă ce **publici**. Şi aici se cere grijă maximală. Căci aproape nu este scriitor care să nu fi publicat şi pagini sau versuri pe care le regretă şi bine e să ai cît mai puţine a regreta. Cum creaţia literară îşi întemeiază prin excelenţă valoarea şi trăinicia pe calitate, rar un domeniu de activitate unde să se aplice, referindu-ne la tipărire, cu atîta dreptate zicătoarea „graba strică treaba".

Vă rugăm să arătaţi care este, după părerea dumneavoastră, legătura dintre cultură şi munca de creaţie proprie fiecăruia ?

A fi scriitori şi a nu citi opere literare, de la Homer la contemporanii tăi, este cu neputinţă, cum nu poţi fi astronom fără a studia astronomia, operă a înaintaşilor; prin cercetarea stelelor şi descoperiri proprii adaugi eventual şi tu ceva. Ba, scriitorul e bine să fie familiar şi cu multe alte feluri de cărţi decît cele literare propriu-zise, cum sînt cele de filozofie, de economie politică, de istorie, de lingvistică — iar cu aceasta din urmă nu în ultimul rînd. Literatura propriei ţări, inclusiv cea folclorică, şi istoria propriului popor, precum şi geografia patriei, cred că trebuiesc cunoscute la un nivel ce depăşeşte mult pregătirea pe care o oferă obişnuit şcolile medii, scriitorul urmînd să înţeleagă ce lipsuri are în această privinţă abia de la nivelul universitar. Cînd să facă scriitorul toate acestea ? Mereu şi necontenit, iar în mod deosebit cînd vrea să scrie despre ceva ce implică cunoştinţe speciale. Nu cred că poţi să scrii o lucrare mai importantă despre Horea, bunăoară, fără să citeşti cărţile despre el, documentele timpului şi fără să ai o idee de locurile şi oamenii pe unde el a vieţuit şi luptat. Iar un roman al minerilor să zicem, nu este realizabil, dacă scriitorul n-a fost singur şi nu o dată în mină şi n-a stat la masă cu mineri şi n-are prieteni şi cunoştinţe printre ei, dacă nu-i ştie cum trăiesc, cum vorbesc, ce cugetă şi ce fac. Şi încă ! Munca de creaţie abia de aici încolo începe.

Desigur că literatura citită, de-o fi a lui Dante Alighieri sau a lui Mihail Sadoveanu, te influenţează. Pe unii îi influenţează pînă la anihilare. Dar de aceştia nu-i nici o pagubă.

Trebuie să citeşti pe alţii şi să scrii tu însuţi pînă ce începi să te delimitezi cu precizie de ceilalţi scriitori în aşa măsură, prin limbă, stil, punere a problemelor, atitudine, încît nu numai tu, ci oricine parcurgînd o pagină de-a ta să poată spune, fără să-ţi vadă semnătura, „acesta e **cutare** !" Să spună chiar ceva mai mult : „Acesta e cutare şi-mi place, are **dreptate** !".

Numeroşi tineri poeţi, prozatori şi chiar critici literari au plecat de curînd în ţară pentru o perioadă mai îndelungată, ca să cunoască viaţa în uzine şi gospodăriile colective. Ce ne puteţi spune în legătură cu această acţiune şi care sînt perspectivele şi învăţămintele ei ?

Deplasările tot mai frecvente şi mai de lungă durată sînt una din caracteristicile fundamentale ale literaturii noastre noi, scrisă de oameni pătrunşi de ideile socialismului şi dornici să cunoască realităţile despre care scriu. Cei care au fost în ultimul timp, în faza finală a colectivizării, la sate, cred că vor rămîne cu impresii care merită din plin să fie numite istorice, căci au fost martorii unui eveniment din cele mai mari ale ţării noastre, care a revoluţionat viaţa ţărănimii, spărgînd definitiv orice bariere şi piedici din trecut potrivnice înlăturării definitive a sărăciei şi înapoierii seculare şi înlocuirea lor prin bunăstare, pe bază de frăţească înţelegere, ştiinţă şi tehnică, în lumina ideilor timpului nostru, a erei leninismului în toate domeniile vieţii. Experienţa dobîndită cu acest prilej va determina, sînt sigur, o adîncire şi extindere a contactului nu numai cu satul în plină revoluţie socialistă, ci cu toate cuceririle mereu sporite prin muncă constructivă ale oamenilor muncii din toată ţara.

Este de aşteptat o tot mai bogată recoltă literară în urma intensificării legăturilor cu viaţa, proces ce continuă de altfel, şi cîştigă şi în suprafaţă pe măsură ce apar talente noi, tineri scriitori. Această trăsătură în dezvoltarea literaturii noastre — tot mai substanţiala legătură cu realităţile socialiste — face parte din definirea şi precizarea profilului realist-socialist al fenomenului literar.

Care sînt tendinţele actuale ce se manifestă în tînăra noastră poezie realist-socialistă, care sînt temele majore spre care tinerii poeţi trebuie să-şi îndrepte atenţia în clipa de faţă ?
Cum apreciaţi plachetele de versuri şi volumaşele de proză ale tinerilor scriitori apărute pînă acum în colecţia „Luceafărul" pe care o tipăreşte Editura de stat pentru literatură ?

Tinerii poeţi se caracterizează prin căutări personale în a exprima realităţile noi ale vieţii, lăsînd la o parte cărările bătătorite şi care duc la repetarea unor lucruri cunoscute pînă la saţietate. Succesele lor sînt remarcabile, în ciuda unor stîngăcii rezultate din slaba cunoaştere a realităţii şi din lipsă de experienţă literară, izvoare ale schematismului. Despre aceste succese aduc mărturie sigură plachetele versurilor publicate în colecţia „Luceafărul" şi alte cărţi de versuri scoase de editurile noastre, iar numele unor tineri ca Nichita Stănescu, Ilie Constantin, Cezar Baltag, Florenţa Albu, Ion Gheorghe, Darie Novăceanu, Leonida Neamţu, Horia Zilieru, Florin Mihai Petrescu, ca să amintesc pe cei mai recent veniţi printre noi, sînt şi înscrise de-acum în controalele poeziei. Drumul lor nu poate fi decît al nostru al tuturor : angajarea deplină în matca problemelor contemporane, prin cunoaşterea vieţii, prin propovăduirea cu mijloacele artei a dragostei de viaţă, a muncii şi oamenilor muncii, a păcii şi a progresului uman împotriva oricăror forţe adverse şi oricăror piedici.

Care sînt, după dumneavoastră, legile elementare pentru dobîndirea măiestriei literare, pentru dobîndirea unui înalt nivel artistic al operei literare ?

Presupunînd prezenţa talentului, deci forţa de a supune cuvîntul vrerii de-a întruchipa, a traduce prin exprimare verbală în imagini şi armonii realizarea văzută de un om care simte şi gîndeşte deasupra intereselor individualiste şi individuale : considerînd cunoscută multidimensional realitatea precum şi adînc înrădăcinată în sufletul scriitorului pasiunea pentru idealurile umanitare şi curaiul de a dezvălui conflictele timpului nostru : de asemenea, socotind de la sine înţeleasă studierea literaturii naţionale şi internaţionale, a limbii în care scrie, aşa cum au realizat-o înaintaşii şi cum o vorbeşte azi poporul, a istoriei ţării în continuitatea ei spre viitor şi în procesul ei de integrare trecută şi prezentă pe plan mai general uman, — aş cuteza să afirm că scriitorul s-a apropiat de ceea ce constituie legea fundamentală a creaţiei literare : înfăţişarea într-o viziune proprie, în opere desprinse de el, autonome, capabile să intereseze şi să influenţeze pe alţii, variabile în succesiunea lor temporară, sporind însă linia ascendentă a creaţiei, experienţa şi concepţia sa despre lume şi om.

Practic vorbind, însă, ţi se cere să rezolvi problema oului lui Columb : realitatea fugară s-o faci să se opreacă reflectată într-o imagine de ansamblu în echilibru stabil pe platforma nemuririi, care este conştiinţa istorico-socială a umanităţii.

Reporter

FORȚA EDUCATIVĂ A ANTICIPAȚIEI

de Ion Hobană

Într-un articol mai vechi, cuprinzînd idei și aprecieri interesante, tovarășul Ion Roman, susținea că **...literatura științifico-fantastică nu-și dezminte specificul dacă, fără a renunța la evocarea veacurilor străvechi și la anticiparea viitorului foarte îndepărtat, ar aborda și perioade mai apropiate de zilele noastre" (Știință și fantezie, Contemporanul, 4 martie, 1960).** De ce, însă, **ar aborda ?** Fantasticul-științific romînesc a urmat în chip firesc și acest făgaș. Mai mult încă, în 1960 — ca și astăzi — marea majoritate a lucrărilor apărute în Colecția **Povestiri științifico-fantastice** își situa acțiunea în perioade **apropiate de zilele noastre...**

Dar să nu întîrziem asupra a ceea ce poate fi o intervertire accidentală de moduri. Mai grav ni se pare faptul că poziția autorului își pierde treptat elasticitatea. Se ajunge chiar la o contradicție quasi-formală între aserțiunea categorică **fără a renunța... la anticiparea viitorului foarte îndepărtat** și opinia cu care se încheia pasajul consacrat sferei temporale a fantasticului-științific : **Am înclina să afirmăm că, decît anticiparea secolului al patruzecelea, mai educativă și instructivă e o povestire anticipativă despre un viitor ceva mai apropiat.**

Necăutînd noduri în papură, am fi trecut cu vederea o inconsecvență de altă natură, punînd-o pe seama unei alunecări de condei. Avem încă de-a face cu o opinie care ni se pare de două ori eronată și primejdioasă Întîi, pentrucă încearcă să statornicească fanteziei anumite limite în timp. Apoi — și legat de aceasta — pentru că stabilește un raport direct proporțional între nivelul educativ-instructiv și perioada în care se desfășoară acțiunea unei lucrări de anticipație.

E inutil să plădăm împreună cu autorul articolului, în prima parte a demonstrației sale) pentru dreptul scriitorilor de a ne înfățișa **viitorul foarte îndepărtat.** Ne gîndim, desigur, la scriitorii înarmați cu cunoașterea legilor de dezvoltare a societății umane. De altfel, tocmai temeinicia acestei cunoașteri determină nivelul educativ-instructiv al anticipației (socotind talentul ca factor constant).

Fără a deschide un proces de intenție, se pare că opinia tovarășului Ion Roman condamna, implicit, romanul **O iubire din anul 41.042** de Sergiu Fărcășan — singura lucrare autohtonă care ne poartă dincolo de secolul patruzeci. Or, întreaga presă a subliniat valoarea educativă a romanului, valoare pe care nu o ating, din păcate, multe povestiri **despre un viitor ceva mai apropiat [1]).**

Într-una dintre observațiile pertinente ale articolului din **Contemporanul,** tovarășul Ion Roman definea astfel țelul literaturii științifico-fantastice : **A cultiva încredere în capacitățile și forța creatoare a omului, a justifica nădejdile în viitorul de o nemăsurată fericire a umanității... „Este tocmai ceea ce demonstrează cartea lui Fărcășan, că fantasticul științific nu trebuie să fie îngrădit de limite artificiale pentru a-și putea îndeplini rolul specific în opera de educare comunistă a tinerei generații".**

Spațiul nu ne îngăduie ilustrarea pe larg a acestei idei. Ne vom opri, deci, asupra unui singur aspect, punînd față în față concepții diametral opuse.

Încercînd să-și imagineze evoluția omenirii, scriitorii occidentali reușesc rareori să depășească stadiul extrapolării naive a modului de viață al claselor parazitare. Ajuns în viitor, eroul povestirii **Călătorie prin secole** de John Wyndham o întrebă pe Clytassamina :

— Nimeni nu muncește în epoca asta ?

— Ba da. Cînd avem chef,

îi răspunde frumoasa care și-a schimbat trupul de patrusprezece ori (!) Și cum translația temporală nu mai are de mult secrete pentru auditorii de science-fiction, iată și explicațiile pe care le dau oamenii veniți din viitor strămoșului lor Martin :

— ...nu putem să fabricăm mașini fără metal și avem nevoie de hrană. Toate astea ne vin de pe planetele din afara sistemului solar, pe care e mult mai economicos să utilizăm mîna de lucru indigenă de cît să transportăm un utilaj costisitor. La urma urmei, cum ar trăi cei de-acolo dacă nu le-am da noi de lucru ?

— Cum trălau înainte ? Și voi înșivă, cum trăiți fără să munciți ? întreabă Martin, dovedind mai mult bun simț decît îndepărtații săi urmași. (Evelyn E. Smith : **Amenințarea vine din viitor [2]).**

Nu numai odiosul colonialism galactic dar și rușinosul **dolce far niente** e cu totul străin de viziunea noastră asupra viitorului. Eroii lui Fărcășan, membri ai unei societăți ajunse pe o foarte înaltă treaptă de dezvoltare, se dăruiesc cu pasiune unor activități. Fiecare dintre ei devine specialist în zeci de domenii, înfăptuindu-se astfel vechiul deziderat al comunismului științific : Munca este într-adevăr o necesitate vitală, aidoma aerului și hranei.

Această sete de acțiune creatoare pusă în slujba idealurilor comune generează, în definitiv, și conflictul romanului. Astronavigatorii de pe **Arca lui Noe,** proiectați peste milenii în urma contracției timpului, suferă datorită nu atît inferiorității lor fizice și spirituale, cît sentimentului chinuitor că nu pot fi de folos colectivității. Înțelegînd aceasta, oamenii din anul 41.042 îi ajută să-și desăvîrșească procesul lent și sinuos al adaptării prin muncă, prin participarea la experiențe de cea mai mare însemnătate, culminînd în transformarea întregii planete într-o astronavă, pornind să sădească un nou arbore omenesc în nemărginirea galaxiilor.

Făurind asemenea imagini, literatura științifico-fantastică este actuală în cel mai strict sens al cuvîntului. Ea îi însuflețește pe cititorii de toate vîrstele, îi ajută să învețe, să muncească și să lupte pentru înfăptuirea cît mai grabnică a minunatului viitor comunist. În aceasta constă forța ei specifică, principalul ei rol în educarea tinerei generații.

---

[1]) Se impune o precizare. Referirea la un articol apărut cu mai bine de doi ani în urmă poate trezi îndoieli în legătură cu mobilul acestor rînduri. Să nu uităm însă că problemele literaturii științifico-fantastice sînt abordate la intervale de timp comparabile doar cu distanțele astronomice. Pe de altă parte, discutarea opiniei susamintite este cu deosebire necesară în actuala fază de dezvoltare a fantasticului-științific romînesc. Pentru că nu e totuna dacă aripile acestui gen pe care-l îndrăgim vor fi făurite din aliajul rachetelor cosmice sau din fulgii și ceara menite unui zbor prudent, nu prea aproape de soare..

[2]) Povestirile citate au apărut în magazinul **GALAXIE,** numărul 51 din februarie 1956.

...pagina elevului...

CRONICA IMBII

E de observat că multe dintre imperfecțiunile de exprimare provin din modul defectuos în care sînt folosite formulele sintactice corelative de tipul acestora : atît... cît și... ; nu atît... cît mai ales... *sau :* pe de o parte... pe de alta (pe de altă parte). *Este, de asemenea, de remarcat că alcătuirea unei fraze cu ajutorul expresiilor tipice de acest fel — termenii fiecărui cuplu condiționîndu-se reciproc — are darul de a imprima stilului varietate și dinamism. Aceasta explică, în bună măsură, faptul datorită căruia formulele sintactice de genul celor amintite, sînt mult întrebuințate. Dar, așa cum menționam, nu întotdeauna ele sînt corect minuite.*

Pentru a ilustra aceasta, să ne oprim — iată — la cîteva cazuri privind chiar grupele de termeni sintactici citate mai sus.

Primul exemplu sună așa : „Antrenînd specialiști ai Institutelor Academiei și Institutului de folclor, acest colectiv a întocmit o tematică specială atît cu scopul *de a acorda tuturor aspectelor creației populare locul cuvenit în acest tratat,* cît și *de a stabili în ansamblu legătura dialectică dintre fazele dezvoltării social-economice ale poporului romîn și reflectarea lor în creația populară".* (Revista de folclor) *an. V, nr. 1-2, p. 150).*

Așadar, primul termen atît... *introduce un complement exprimat printr-un substantiv precedat de o propoziție :* cu scopul (atît cu scopul...) *în vreme ce al doilea element — acesta compus —* cît și *introduce un atribut alcătuit din infinitivul* a stabili, *precedat de prepoziția* de. *Procedînd în felul acesta, autorul pasajului nu a păstrat — după cum s-a putut vedea — cuvenita simetrie sintactică pe care, în această situație, o impune folosirea formulei amintite. Cum era deci corect să se spună ? Ori : „...acest colectiv a întocmit o tematică specială* atît cu scopul *de a acordat (...)* cît și cu acela *(adică,* scopul) *de a stabili" — fiecare dintre cei doi termeni introducînd un complement cu prepoziție, exprimat, în primul caz, printr-un substantiv* (scopul), *iar, în celălalt, printr-un substitut al lui* (acela), *ori : „...a întocmit o tematică specială cu scopul* atît de a acorda *(...)* cît și de a stabili...", *ambii termeni legîndu-se direct, în această împrejurare, de cîte un atribut format fiecare din infinitivul unui verb, precedat de prepoziția* de *și raportîndu-se, pentru a-l determina, la același substantiv :* scopul.

Cel de-al doilea exemplu are configurația următoare : „S-a pus accentul atît *pe sarcinile metodologice ce se desprind din articol, cît mai ales pe acele chestiuni principale a căror consecință trebuie să ducă la adîncirea studiului creației noastre populare de pe pozițiile marxit-leniniste".* (Ibidem *p. 153). Și această frază este greșit construită. De ce ? Fiindcă, dacă autorul ei a scris : „...s-a pus accentul atît pe...", el trebuia — pentru a exprima corelația logică a celor două elemente sintactice — să adauge : „...cît și, mai ales, pe..." Pentru a fi avut îndreptățirea să spună, în cea de-a doua parte a frazei sale (așa cum a procedat) :* „cît mai ales pe..." — *adică, fără conjuncția și — autorul rîndurilor citate trebuia să introducă primul element al corelației sintactice prin :* „...nu atît pe...".

Iată cum se prezintă și cel de-al treilea exemplu : „Această tematică își propune înainte de toate să stabilească unele principii metodologice, reflectînd pe de o *parte concepția științifică marxist-leninistă în lumina căreia urmează să fie tratată literatura populară* cît și *încadrarea fenomenelor folclorice în diferite perioade istorice"* Ibidem, *p. 152).*

Fraza de mai sus se caracterizează prin două erori : una — de conținut, alta — de exprimare. In ce constă prima greșeală ? Dacă spui că principiile metodologice reflectă concepția științifică marxist-leninistă în lumina căreia urmează să fie tratată literatura populară, *implicit te-ai referit și la încadrarea fenomenelor folclorice (adică, a literaturii populare) în diferite* perioade istorice *și — ca atare — nu o menționezi ca pe o trăsătură separată. Cu alte cuvinte, tratarea literaturii populare în lumina concepției marxist-leniniste nu este o chestiune, iar încadrarea fenomenelor folclorice în diferite perioade istorice — o altă chestiune. În fapt,* încadrarea fenomenelor folclorice în diferitele lor perioade istorice constituie una dintre laturile concepției materialist-dialectice.

Aceasta, din punctul de vedere al conținutului — adică, pe de o parte. Pe de altă parte, e de relevat că autorul frazei semnalate săvîrșește și o greșală de construcție sintactică. După cum s-a văzut, dînsul zice : „...reflectînd pe de o parte *concepția științifică marxist-leninistă...", dar nu adaugă :* „...pe de altă parte, *încadrarea fenomenelor folclorice...", ci :* „...cît și *încadrarea...", ca și cînd primul termen corelativ ar fi fost ;...* „atît..."

Concluzia ? Atît din exemplele citate, cît și din atîtea altele asemănătoare, pe care nu le-am mai amintit, pentru a nu lungi expunerea de față, rezultă că se impune — în ceea ce îi privește pe unii vorbitori sau autori de texte tipărite — o mai mare grijă în mînuirea formulelor sintactice de tipul celor discutate aici.

N. Mihăescu

mult e dulce...

„Becațina sosește la noi primăvara pe la jumătatea lunii martie și cînd se încălzește bine își continuă călătoria ei în nord unde scoate pui. Sălașul ei este în locurile mlăștinoase, în cozile bălților rogozoase, în pășunile inundate, acoperite de iarbă unde își găsește hrana. Primăvara zborul becaținei e mai puțin rapid ca toamna, fiind și mai puțin sperioasă astfel că e sezonul cel mai bun pentru vînarea ei".

(AL. B. : Becațina primăvara, Magazinul nr. 237 din 21 aprilie 1962).

Totodată, cu toate explicațiile care se dau în scenă, cauzele pentru care „metoda Preda" a devenit dintr-o dată o soluție în care toată lumea își pune nădejdea, nu conving pe deplin, deoarece fără a se fi petrecut în acțiune fapte revelatoare, aceleași personaj care au dezaprobat violent tentativa o îmbrățișează deodată cu o voioșie excesivă.

(V. MINDRA, „Camera fierbinte" de Al. I. Ștefănescu, 16 / 19. IV. 1962 — Gazeta Literară).

„Prin 1925, cînd Petre Sterian pătrunse în casa unui negustor pe Calea Griviței și ceru de nevastă pe cea mijlocie dintre fetele acestuia, el nu avu atunci sentimentul predestinării, povesti faptul chiar a doua zi, lăudîndu-se : a dat gata una bogată, se va însura cu ea, își va ridica o casă în cartier."

„Printre pauze, distingea un șuierat lung care se oprea dintr-o dată și apoi din nou șuieratul lung și iarăși gîfîirea bruscă".

„Peste puțină vreme se întoarse însă cu mama și asistă rece cum mama începu să le croiască cu nuiaua pe celelalte".

(MARIN PREDA : „Risipitorii", V. Rom. nr. 2 — 1962).

„Era necăjit înginerul meu, era abătut, iar de jur-împrejur erau niște dealuri mari, prăpăstioase, înroșite de arșiți și băteau niște vînturi afurisite și oamenii erau și ei iuți și aprigi ca și arșița ținutului".

„Umblam printre toate acestea și mă gîndeam că de fapt mă întîlneam cu agronomul meu și mai ales cu visul lui cu căpșuni și cu oamenii lui de acum".

„Dobrogea întreagă era ciudat de frumoasă în primăvara asta, cu acele mari stoluri albe printre dealuri, cu lanuri și ogoare imense, cu oameni mulți semănînd și plantînd, împlinind la nesfîrșit un vis tineresc cu căpșuni".

(TRAIAN COȘOVEI — „Inginerul meu" — Gazeta Literară nr. 15 din 12 aprilie 1962).

CRONOLOGIA VIEȚII ȘI OPEREI LUI I. L. CARAGIALE

1852 — La 30 ianuarie, în zori, se naște, în satul Haimanale, astăzi I. L. Caragiale, Ion, fiul lui Luca Caragiali, secretarul mînăstirii Mărgineni, și al Ecaterinei, fiica negustorului brașovean companist (membru al Companiei Orientale) Luca Chiriac Carabova.

1855 — Nașterea sorei sale, Elena (Lenci).

1859—1860 — Ion învață buchiile la Ploiești.

1860—1864 — Urmează clasele primare (II—V), la Școala Domnească din Ploiești.

1864—1867 — Elev al gimnaziului „Petru și Pavel" din Ploiești, pe care-l absolvă printre cei dintîi în promoție.

1868 — La 20 decembrie, Luca Caragiale, care funcționase ca avocat timp de douăzeci de ani, este numit supleant la Tribunalul Prahova.

1868—1870 — Ion urmează la Conservatorul din București clasa de declamațiuni și de mimică a unchiului său, Costache Caragiale, întemeietorul Teatrului Național din București, din Iași și Craiova. În acest timp, urmărește cu asiduitate și activitatea trupelor particulare, cunoscîndu-l pe tînărul poet Mihail Eminescu, în acel moment sufler în trupa lui Mihail Pascaly, și leagă o prietenie strînsă cu el.

1870 — Este numit, la 20 iunie, copist la tribunalul Prahova. La 10 septembrie moare tatăl său. Ion este destituit din serviciu la 24 octombrie. Se mută la București, cu mama și sora lui, de care va îngriji cu o afectuoasă solicitudine, în calitate de tînăr **„șef de familie".**

1871—1872 — La propunerea lui Mihail Pascaly, concesionarul Teatrului Național din București, este numit al doilea sufler și copist, post subaltern, ocupat pînă atunci de Mihail Eminescu.

1873—1875 — Colaborează la revista umoristică săptămînală antidinastică **Ghimpele,** cu o fabulă în această direcție, cu cronici și epigrame. La 1 octombrie 1874, numele îi apare întîia oară întreg în **Revista Contemporană,** unde nu publică decît o singură poemă, **Versuri,** cu un caracter elegiac și pesimist, într-un stil romantic pe care l-a și părăsit după acest debut.

1876—1877 — Din toamnă pînă în primăvară, corector la ziarul **Unirea democratică.** În mai—iunie 1877, redactează în întregime excelenta revistă umoristică **Claponul.** La începutul războiului de Independență a țării, de la 25 august la 1 septembrie 1877, scoate cu succes, dimpreună cu ziaristul, dramaturgul și lexicograful de origine franceză, Frédéric Damé, **Națiunea romînă,** care este ulterior suprimat. În decembrie apare **Calendarul Claponului,** conținînd printre alte anecdote umoristice, nucleul viitoarei comedii **O noapte furtunoasă.**

1877—1878 — În decembrie și ianuarie, strălucita serie de foiletoane **Cercetarea critică asupra teatrului romînesc în Romînia liberă,** cu o aspră condamnare a unei anumite literaturi dramatice de adaptări nemărturisite și de plagiate. La 11 mai, succesul reprezentației, la Teatrul Național din București, cu tragedia în versuri **Roma învinsă,** de D. Parodi, în traducerea lui Caragiale, unanim elogiată, dar al cărui nume nu apare în afiș. În august—octombrie, traduce pentru Teatrul Național, **Hatmanul** de Paul Déroulède și corectează piesa tradusă de altul **Junețea lui Mirabeau** de Aylic Langlé. Poate din aceeași vreme datează traducerea piesei lui Scribe, **Une camaraderie.** Nici una din aceste traduceri, în versiunea lui Caragiale, deosebit de conștiincioasă, nu a fost reprezentată.

1878 — La 18 ianuarie, întîia reprezentație a comediei **O noapte furtunoasă sau Numărul 9,** cu patru acte în prima versiune. Seara premierii a constituit un viu succes. Cu această piesă se inaugurează la noi, ca un gen original, comedia realistă îndreptată împotriva moravurilor burgheziei.
În același an, lectura comediei **Conu Leonida față cu reacțiunea.** Piesa într-un act s-a jucat pe scenele teatrelor particulare de către succesive echipe de artiști, dar n-a intrat în repertoriul Teatrului Național, cu toată valoarea ei deosebită, decît după moartea autorului.

1881 — În octombrie, este numit de istoricul V. A. Ureche, ministrul instrucției publice, revizor școlar de Suceava și Neamțu.

1884 — La 1 martie, prima reprezentație a operei bufe **Hatmanul Baltag,** în colaborare cu Negruzzi, după o nuvelă de N. Gane, inspirată acestuia de Dickens. Funcționar la Regie. În toamnă, isprăvește cu greu **O scrisoare pierdută,** capodopera sa dramatică. La 13 noiembrie, premiera comediei, cu un succes extraordinar. Autorul este de două ori chemat la rampă. Piesa, care demască politicianismul demagogic al partidelor de guvernămînt, are unsprezece reprezentații consecutive pînă la sfîrșitul anului, fapt nemai întîlnit cu nici una din piesele repertoriului național original.

1885 — La 12 martie, nașterea lui Matei, fiul lui Caragiale cu Maria Constantinescu, funcționară ca și acesta, la Regie. La 25 ianuarie, un juriu, prezidat de V. Alecsandri, premiază cu un premiu anual nou înființat, pentru încurajarea literaturii dramatice originale, comedia **Dale Carnavalului.**

1887 — La Sibiu, în **Biblioteca populară a Tribunei,** apare **Roma învinsă** de D. Parodi, în traducerea lui Caragiale.

1888 — La 3 iunie, decesul Ecaterinei L. Caragiale, **Îngropăciunea adînc regretatei mume,** cum spune anunțul mortuar, redactat de fiul ei, care o iubise și veghiase cincisprezece ani să nu-i lipsească nimic, — a avut loc la cimitirul Bellu, la 5 iunie. La 26 ale aceleiași luni, Caragiale este numit director al Teatrului Național din București.

1889 — La 7-8 ianuarie, căsătoria lui Caragiale cu Alexandrina Burelly, fiica arhitectului italian Gaetano Burelly. La 5 mai, Caragiale demisionează, după o stagiune foarte criticată de majoritatea presei, caracterizată însă prin bună rînduială, severitate, exactitudine. În mai, apariția volumului de **Teatru.** La moartea lui Eminescu, Caragiale publică splendidul articol-necrolog **In Nirvana** și intră în comitetul pentru ridicarea monumentului marelui poet.

1890 — La 3 februarie, premiera puternicei drame țărănești **Năpasta.** Înțelegătoare studii și articole de criticul socialist C. Dobrogeanu-Gherea și de viitorul istoric N. Iorga, dar majoritatea criticii se arată ostilă. Unele ziare îl **„acuză"** de naturalism și prezintă drama ca vrednică de repertoriul lui Antoine. Piesa apăruse în ajunul premierei.

Întocmită de **Șerban Cioculescu**

(Continuare în numărul viitor)

POEZII ALE TINERETULUI UTECIST

Tînărul leninist, Brazda, Tînăra Gardă, Cazarma, publicaţii utecişte ilegale ! Fiecare număr cuprindea de multe ori numai cîteva pagini ştampiografiate sau scrise de mînă, pagini în care tinerii comunişti trebuiau să găsească răspuns la sumedenie de întrebări.

Şi totuşi, chiar în aceste puţine pagini poezia, povestirea sau cîntecul îşi avea rezervat aproape întotdeauna locul lor.

Mărturie vie stau aceste versuri pe care le publicăm mai jos.

Parc-aş fi de o mie de ani

Parc-aş fi de o mie de ani...
Înfrînt miner, hulit rumîn,
Mă'ntorc schilav, c'o sdreanţă de plămîn,
Din iadul iadurilor de la Petroşani...

Ciocoiul şi grofu' vlaga mi-o fură
Jandarmul uită că ni-e frate, —
Din poruncă el ne sudue, ne bate
Şi pita ne-o smulge, cu ură, din gură...
Pentru un strigăt m'au duş din temniţe-n temniţe,
M'au bătut zile'ntregi, săptămîni...
Urma lanţului mi s-a săpat adînc pe mîini,
Dar gîndul nimeni nu poate să-l întemniţe...

Plăminii mi-s roşi, genuchii mi-s moi...
De viu mă usc căci în munci putrezesc
La Petroşani, subt regi, sub legi, subt cer rominesc,
Pentru baroni şi grofi, pentru conţi şi ciocoi...

Dar, noi I aceste mii de tîrnăcoape
Cînd s-or ridica odat' vijelios, în soare,
Pentru lupta cea mai aspră şi mare,
Ciţi dintre ciocoii nesătui vor' mai putea să scape ?...

(TÎNĂRUL LENINIST, Anul VII, Nr. 2/1932).

Cîntec de 1 Mai

Frunză verde de susai
Azi e ziua de'ntîi Mai.
Hai cu toţii, mă flăcăi,
De pe dealuri şi din văi,
Să ne ducem la oraş
Şi să luptăm cu curaj,
Toţi ţărani şi muncitori
Să dăm în asupritori,
În boieri şi în bancheri,
În ciocoi şi ofiţeri
Că destul ne-au chinuit
Şi destul ne-au jefuit,

Grînele ni le-au mîncat,
Vitele ni le-au furat,
Fraţii noştri ni i-au luat
La oclină ni i-au băgat.
Frunză verde, lemn de fag,
Hai cu toţi sub roşul steag,
Haideţi să ne răzbunăm,
Veniţi să manifestăm,
Pe ciocoi să-i alungăm !

(BRAZDA, anul II, nr. 5)

Doina recrutului

Frunză verde de trifoi,
Eu cînt doina din cîmpoi,
Cînt cu jale, cînt cu dor,
Că nu vreau tînăr să mor.

Frunză verde de trifoi,
Ciocoimea vrea război,
Vorbeşte de pace-n vînt
Şi ne bagă în pămînt.

Vrea război contra Rusiei
Ţara scoasă din robie,
Unde nu mai sînt bancheri
Nici ciocoi şi nici boieri

Unde ţărănimea toată
Nu e roabă ca'altădată,
Nu-i scuipată de ciocoi
Nici bătută de nevoi

Vrea în fraţi să'mpuşcăm,
Singele vrea să i-l dăm,
Dară noi nu vrem război,
Frunză verde de trifoi.

Frunză verde de salcîmi,
De-om lua armele în mîini
Nu spre fraţi le-om îndrepta
Ci în ciocoi vom împuşca.

(TÎNĂRA GARDĂ, anul I, nr. 1 aprilie 1932)

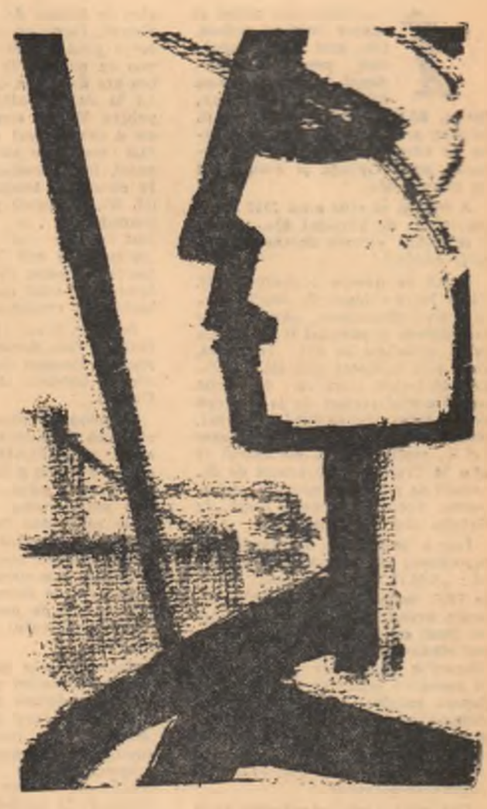

*

Cine, trecînd pragul vîrstei de mijloc, nu recitește cu strîngere de inimă versurile lui Pușkin despre tinerețea irosită zadarnic?

Tinerețe, adevărata bogăție

Cine, după ce a trecut pragul vîrstei de mijloc, recitește, fără strîngere de inimă, cunoscutele versuri pușchiniene care căinează pe cel a cărui tinerețe s-a dus zadarnic („Tu înșelînd-o amarnic / și înșelîndu-te și ea") și fericesc pe cel care „în *tinerețe* / A fost *tînăr*" ?

Diferiți „moraliști" de ocazie din trecut, jeleau caracterul ireversibil al trecerii timpului — trec pentru totdeauna anii tineri, anii cei mai frumoși din viață — pentru a face reclamă lozincii „viața trebuie trăită", prin care se subînțelegeau fapte sterpe și neroade, limitate la țarcul unor preocupări strict egoiste.

Dar aceste concepții trădau și insultau tinerețea care e, prin firea ei, generoasă, îndrăzneață și pură, sensibilă la frumusețea marilor idei umaniste, capabilă de abnegație și sacrificii mari pentru crezurile înalte ale colectivității. Tinerețea adevărată, tinerețea care nu se desminte pe sine, stă sub semnul de foc al acelor cuvinte, strigate cu atîta patimă de Danko : „Ce-aș putea să fac pentru oameni ?".

Acest adevăr l-au confirmat, dîndu-i o strălucire aparte și întărindu-l, cînd a fost nevoie, cu sacrificiul vieții, tinerii crescuți și călîți în luptele revoluționare, conduse de partidul clasei muncitoare. Iată care era profesiunea de credință a lui Ludovic Minschi, ucis la 19 ani, în schingiuiri bestiale de poliția statului burghezo-moșieresc : *„Dacă prin faptele tale aduci o contribuție cît de mică pentru care oamenii muncii te stimează, fapte cu care poți să te mîndrești și cu care se vor mîndri și alții, apoi viața ta, ori cît de scurtă să fie ea, se umple cu un conținut mult mai bogat decît viața lungă, dar lipsită de esența ei adevărat umană : lupta pentru fericirea poporului"*

...Mă asaltează, învălmășindu-se și apăsîndu-mi inima, prin amintirile scumpe pe care mi le trezesc, imagini din istoria generației noastre din epoca primelor șantiere naționale. Mai păstram încă în noi, proaspete și calde, impresiile despărțirii de vîrsta copilăriei cînd am fost fermecați și luați pe sus de vîrtejul fierbinte al evenimentelor revoluționare.

Filfizonii își omorau plictiseala la „ceaiuri dansante" dubioase, năclăindu-și părul cu confeti și întrecîndu-se în lansarea unor costume cît mai „malagambiste". Fapte de „eroism" le erau performanțele în cantitatea de băutură azvîrlită pe pilnia gîtului și în scandaluri.

Noi vindeam pe străzi „Scînteia" și „Tînărul muncitor" și ajutam la pregătirea mitingurilor, cărînd scînduri pentru tribune, placarde cu lozinci și steaguri. Unii, mai în vîrstă, intrau în echipele care plecau duminicile, cu autocamioanele pentru agitație la țară. Visul nostru suprem era să fim trimiși în brigăzile județene de pe cel mai mare șantier din vecinătate și să căpătăm insigna și costumul de brigadier voluntar. Cînd s-a înființat un șantier chiar lîngă orașul nostru, ne înfigeam unde erau muncile mai grele. Coada tîrnăcoapelor și a sapelor se înfierbînta repede, băsicîndu-ne mîinile. Oboseala n-aveam cînd s-o simțim în iureșul comun, cu acel „hei-rup" strigat în cor. Seara ne întorceam tot zgomotoși, iar cînd ajungeam în centrul acelui oraș, fostă citadelă a moșlerilor și marilor negustori, ne aliniam rîndurile, tropăiam cadența și cîntam cîntece revoluționare. Ne plăcea mai ales „Bandiera rossa", cîntecul partizanilor italieni, ale cărui versuri le stîlceam groaznic. O strofă n-o știa nimeni și ne mulțumeam s-o fluierăm. Grupuri de huligani se adunau la colțuri de stradă și ne maimuțăreau. Noi defilam, ținînd sus steagul sectorului și placardele care consemnau angajamentele noastre și, cîntînd tare, pînă răgușam : „Bandiera rossa va trionfera / Bandiera rossa va trionfera"...

Și-apoi ședințele noastre, ah, acestea nu erau deloc neinteresante cum apar în cărțile unor scriitori, ci încărcate de tensiune și febră juvenilă. Acolo însușeam de la agitatorii comuniști primele cunoștințe politice și ne obișnuiam să folosim arma criticii și autocriticii, limpezindu-ne și înarmîndune conștiința. În acest cadru, compromițîndu-ne gravitatea pe care tuturora ne plăcea s-o afișăm, ne trezeam cu inima arsă de dogoarea primei iubiri care începea de la îndeplinirea incidentală a unor sarcini, în compania unei codane, cu ochi scăpărători și limbă afurisită și devenea cronică așezîndune, în mereu aceeași bancă, la ședințele de instructaj. Căci în toate noi trăiam cu ochii lucizi dar cu intensitate — aveam oroare de traiul indiferent și viscos, de moluscă, — deschizîndu-ne larg sufletul dorurilor și visurilor tinereții, freamătului luminos al vieții, crescînd și maturizîndu-ne, pe măsură ce se înălța și se întărea noua și tînăra lume socialistă.

★

Cînd cercetezi documentele legate de lupta uteciștilor, ești copleșit la un moment dat de descoperirea pe care o faci, că aceștia erau de fapt niște tineri ca oricare dintre noi, dar care au fost în stare, în condiții extraordinar de grele și de primejdioase, să ajungă la fapte care au intrat în lumea legendei.

Filozofii existențialiști, în campaniile lor de ponegrire a omului, au căutat să acrediteze ideea că în realitate nu există eroism, fapte omenești sublime, ci acestea sînt numai rezultatul unor pure întîmplări sau forme ale jocului indivizilor cu

Desene de C. BACIU

propria lor conștiință. Zona rezistentă din fiece caracter, sîmburele lui adevărat s-ar reduce la instinctul de conservare, restul fiind format din depuneri întîmplătoare și superficiale, ale fluxului vieții. Unul din argumentele lor de căpetenie se sprijină pe confruntarea cu actul ineluctabil și tragic al morții, în fața căreia cei care se numesc adepți ai „umanismului tragic", susțin că individul ar deveni gol, despuiat de concepțiile sale politice și sociale, singur doar cu instinctul de conservare răvășit.

Îmi amintesc de lucrarea beletristică a unuia din șefii existențialismului și care se axa în anii glorioși ai Rezistenței franceze. Era descris un grup de partizani căzut în mîinile poliției. În fața morții care-i așteaptă, în conștiința acestora erup toate instinctele rele, primare. Comandantului partizanilor i se deschide, printr-un concurs de împrejurări, perspectiva de a se salva, ceilalți îl privesc cu ură. Pînă și fata care-i era iubită simte față de el numai o invidie animalică. Filozofia căreia autorul îi face reclamă fără a se mai folosi de obișnuitele frunze de viță e aceasta : toate virtuțile morale și civice nu trec dincolo de ușa încăperii unde amenință moartea. În fața „marelui hotar" omul nu se mai gîndește decît la el singur, într-un total egoism zoologic.

Aceste concepții rușinoase, prin ura lor josnică față de înaltele principii ale umanismului militant, sînt discreditate de oricare episod din viața oricărui om, educat în marile bătălii ale proletariatului. În fața morții se aflau și atîția uteciști, aruncați în beciurile Siguranței. Elena Sîrbu, femeie tînără — este torturată timp de 13 zile, oră de oră, clipă de clipă, sistematic și cu cele mai rafinate metode. Și iată concluzia pe care o dau călăii în scris *„Este o comunistă fanatică și refuză să facă vreo declarație la cercetări, în legătură cu rolul avut și activitatea desfășurată în cadrul mișcării comuniste..."* Iar pe fișa de la Siguranță a lui Andrei Bernat, citim : *„Foarte periculos... încăpățînat în susținerea ideologiei comuniste. REZISTENT LA CERCETĂRI"*. (Imaginați-vă schingiuirile atroce care stau în spatele acestei caracterizări...)

Filimon Sîrbu este condamnat la moarte. I se propune, ca o unică șansă, să facă cerere de grațiere, dar el refuză. În fața plutonului de execuție cere cu mîndrie, să nu i se acopere ochii. *„Primesc moartea cu ochii deschiși. Mor doar pentru o cauză dreaptă".*

Explicația acestor fapte care înalță numele de om stă în această credință absolută a uteciștilor în justețea cauzei căreia i se dăruiseră. Contopirea deplină cu idealul Partidului, cu destinul maselor muncitoare, iată ceea ce niciodată nu vor înțelege individualiștii, preocupați numai de propriul lor „eu". In camerele de tortură uteciștii nu numai că nu ajungeau să se rupă de viața de dincolo de gratii, să uite concepțiile și sentimentele lor de clasă, dar tocmai aici simțeam cu mai multă acuitate tot ceea ce îi lega de popor, de lupta Partidului. În asemenea împrejurări tragice se dezvăluia, dintr-o dată, frumusețea cristalină a caracterului lor : dîrzenia, sentimentul demnității, integritatea morală etc. Așa se explică de ce chiar după ce erau uciși, continuau să înspăimînte pe slugile pline de zel ale burgheziei.

Haia Lifșiț, abia murise în sanatoriul unde fusese adusă din închisoare, cînd agenții i-au dus pe ascuns trupul la cimitir și l-au îngropat cu o grabă isterică. Mormintele lui Filimon Sîrbu și Nicolae Cristea ne sînt necunoscute pînă astăzi, ucigașii, de teama răzbunării poporului ștergînd toate urmele faptelor lor.

★

Drumul tinereții noastre n-a trecut totdeauna prin locuri bine pietruite sau line. Cîte o dată, printre noi, descopeream și „eroi de un ceas" cum i-a numit așa de bine, Nicolae Ostrovski, amatori de vorbe mari, îndrăgostiți de aspectele festive, de alămurile și bubuitul orchestrei, pe care-i dezgusta activitatea obișnuită, de fiecare zi, și în fața obstacolelor dădeau înapoi, încercînd să-i contamineze și pe cei din jur cu bocetele lor. Erau fluturii de noapte atrași de strălucirea flăcării. La temperatura înaltă a revoluției socialiste, oțelul se curăța de zgură și se călea. Condusă de Partid, organizația U.T.M. ne dezvolta spiritul combativ, bărbătesc, ajutîndu-ne să învățăm din insuccese și să ne îmbunătățim munca pentru ca, în obținerea victoriilor, contribuția tineretului să fie cît mai mare.

Cu cît înaintam, cu atît și activitatea noastră, captată și dinamizată, era pusă în fața unor probleme din ce în ce mai complexe. Ne aflam într-o altă etapă istorică. Sarcina fundamentală, pentru care trebuia toată energia și clocotul tinereții noastre, era să învățăm pentru a deveni, fiecare în domeniul în care lucra, specialist bine pregătit.

Steagul de „evidențiat" nu mai marchează acum ziarele vîndute pe stradă ori metrii cubi de pămînt, săpați pe șantier, cu mijloace rudimentare, ci flutură la cabina escavatoristului cu o înaltă calificare, în cabinetele de inovații și raționalizări de la uzine și fabrici, ori în laboratoare și școli.

Fără fastul cu care ne-au obișnuit poeții, eroii își înscriu numele în cartea de aur a istoriei depășind cu cîteva zeci de litri pe zi norma medie de lapte din gospodăriile colective; tăind cu o exactitate de giuvaiergiu, talpa de ghete și realizînd economii de sute de mii de lei și milioane; sau, în sfîrșit, executînd... cu talent, pîinea noastră de fiecare zi.

...De mai multă vreme, mă urmărește ideea unui poem care ar trebui să fie scris, despre „nopțile albe" și care ar trebui să surprindă la

Al. Oprea

aceste ceasuri tainice, frînturi din planurile îndrăznețe, visurile delicate, frămîntările, eforturile inspirate, „tainele" sufletești ale tineretului din zilele noastre. N-ar trebui uitată nici veghea născută de vraja primului vis de dragoste ori de zămislirea primelor poezii etc. Iar ca motto al acestui poem n-aș găsi cuvinte mai nimerite decît cele rostite de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej la cel de al III-lea Congres al P.M.R.: *„Tineretul nostru are în fața sa un vast cîmp de activitate, pentru afirmarea nestăvilită a energiei și entuziasmului său creator, pentru înfăptuirea celor mai îndrăznețe năzuințe închinate fericirii poporului și înfloririi patriei".*

Lupta revoluționară a poporului muncitor, scoate la iveală și cultivă tot ceea ce a constituit frumusețea și poezia tinereții de totdeauna : curățenia și neprihănirea morală, cinstea, setea de fapte eroice, avînturile generoase, dar tuturor acestor calități le dă o determinare practică, o rezonanță mai mare, un conținut bogat, fiind iluminate dinăuntru de flacăra conștiinței comuniste.

R. W. Emerson, într-o perioadă cînd America era încă tînără și mai iubea încă libertatea, lansase această lozincă juvenilă : *„Puneți carul la o stea"*. Carul tinereții noastre este pus la cea mai strălucitoare stea de pe firmamentul istoriei : comunismul.

GRIVIŢA DIN CÎMPIE

ION GHEORGHE

Altădată este vorba și despre celebra redută. Dar acei cîțiva luptători, pentru independență, ce se chemau Bilbîie, Marchidan, Iancu, Miță, n-au fost decorați. Li s-au scos ochii cu cîteva pogoane de bărăgan înțelenit, au întemeiat satul Griviţa și s-au oprit cu viața acolo.

A trebuit să vină anul 1952 și un om trimis de partidul său, pentru a se obține victorii demne de numele redutei.

Omul se numea Melinton Trif. Viața lui s-a legat de istoria mecanizării agriculturii, căreia clasa muncitoare și partidul îi pregăteau calea socialistă de azi. În 1948, cînd s-au înființat primele S.M.T.-uri, Melinton lucra ca tractorist pe pămîntul fermei de la Petrești Sebeș-Alba. In vestitul an 1951, cînd s-au făcut primele tractoare I.A.R., tractoristul și mecanicul se afla la Craiova, la o școală de directori de pe lîngă Institutul Agronomic. Tot în acel an a venit la Griviţa din Bărăgan.

Într-o încercare de monografie învățătorii din Griviţa consemnează : „S.M.T. Griviţa a luat ființă în 1952, în luna septembrie, la început avînd sediul în localul fostei Școli de meserii". Adaug acestor rînduri descrierea lui Plăpană Gheorghe, magaziner : „Magaziile și pivnițele erau în sat. În ele fugeau șobolanii cu paiele în gură. Achiziționările de piese se făceau greu. Exista un singur tractor rutier. Depozitele de carburanți erau vraiște în crivăț. Lipseau vagoanele-dormitor..."

Dar noul asalt, adevăratul asalt asupra unei Griviţe de lipsuri, începuse. Comandantul era conștient că el este acolo trimsul clasei muncitoare. Și de munca lui depinde deci, soarta alianței, a marei jonțiuni de forțe : țărănimea și proletariatul.

În jurul lui Meliton s-au strîns oamenii noilor orînduieli. Mai bine zis, copiii, fiii cojanilor. Căci în Romînia de-atunci, cîți mecanici agricoli erau ? Și cîți pricepuți, pe care să-i moștenim ?

Și astăzi lucrurile sînt așa cum le visau copiii aceia în salopete, pe lîngă focurile amăgîte cu ciocani de porumb în taberele de tractoare. Mulți dintre ei sînt astăzi șefi de brigadă, mecanizatori „bătrîni". Raza stelei roșii de pe castelul de apă al Stațiunii de mașini, ca un far uriaș, a prins în pînza ei de lumină nu numai cele zece gospodării colective pe care le servește azi ; aici, ca fluturii spre lumină, au venit copiii cojanilor, fugind de sărăcie, de conflictele iscate de pămînt. Aici se venea spre lumină, și la propriu și la figurat. Spre civilizație.

Isac Mogoș, în 1950, mai era încă elev la Școala de tractoriști de la Fetești. După absolvire este tractorist pînă în 1957, aici, la stațiunea cu numele de redută. Fiecare om are un an în care biografia lui își ia definitivatul... Anul acesta, pentru Mogoș, este 1957. În acest an a devenit șef de brigadă ; astăzi muncește pămînturile satului natal, Iazu, conducînd pe ceilalți 14 consăteni tractoriști din brigadă. Mi-a povestit planul culturilor gospodăriei „pe dinafară". Am fost în casa lui cumpărată cu „șaisprezece mii lei". E o casă foarte arătoasă și o curte în care lumina să aibă spațiu... Am văzut mobila și aragazul și motocicleta.

În 1957, acest tractorist (tot în 1957) a fost decorat cu Medalia Muncii. Decorat cum n-au fost decorați bătrînii dorobanți de la Griviţa...

Solomon Nicolae a fost tractorist sub conducerea lui Mogoș, între anii 1953-1959. Astăzi este șef de brigadă și lucrează pămînturile satului natal, Smirna. Acolo veți putea vedea oricînd (ca oriunde se așează brigăzile S.M.T.) vagoanele albastre, tabăra tractoarelor. Taberele acestea sînt aproape dichisite. E o curățenie în ele și-n vagoanele de dormit ca în casele ardelenești, de țară.

Temperamentul directorului Melinton !...

Solomon face parte dintre cei opt mecanizatori aleși în consiliile de conducere ale gospodăriilor colective la care lucrează S.M.T.-ul Alegerea în forul suprem, de conducere a gospodăriilor, mărește responsabilitatea. S-a obținut o colaborare umăr la umăr a aliaților, la muncă și la planwrile de ofensivă.

Solomon Nicolae este decorat cu Ordinul Muncii clasa a III-a.

Figura cea mai romantică, dintre decorații de la Griviţa, este totuși Arghiroiu Constantin. La 12 ani a fugit de-acasă și a devenit „brigadier al muncii vountare" la Bumbești-Livezeni. După închiderea șantierului se află la Școala de tractoriști din Arad. În 1954 lucrează la S.M.T Sintana.

Acolo îl ajunge dorul de casă și vestea că aproape de locurile natale, de Miloșești, există un S.M.T. și un tovarăș Trif. Directorul intră în viața romanticului fiu de cojani și-l aduce la Griviţa. Trif Melinton mai adăuga astfel un luptător de nădejde pe parapetele redutei sale...

La consfătuirea pe țară a colectiviștilor, Arghiroiu Constantin a primit Medalia Muncii.

★

Iată deci, pînă acum, trei decorați de la Griviţa. Al patrulea este omul acela trimis în Cîmpia Bărăganului de către partidul său, să dea un sens pămînturilor și vieții oamenilor.

Trif Melinton a fost decorat cu Ordinul Muncii clasa II-a.

★

Astfel, vi l-am prezentat și pe cel de-al patrulea decorat de la Griviţa. Urmează al cincilea. Al „cincilea" e întreg S.M.T-ul distins cu Ordinul Muncii clasa I-a. Al cincilea decorat se poate numi și : Marin V. Marin, și Dumitru C. Ion, și Ivan Tache, și David Dobre, și în alte o sută patruzeci de feluri, cîți tractoriști există la Griviţa. Unul dintre ei e Bîlbîie Nistor, strănepot al bătrînului erou de la Griviţa...

★

În colțul de Sud-Est ale unei parcele de pămînt de bărăgan, acolo unde s-a așezat S.M.T.-ul, cu marile lui construcții moderne, se află un puț, singura construcție găsită acolo în 1952. Pe ghizdul de piatră al puțului se poate citi inscripția cu litere pocite care spune că puțul este făcut, de cine este făcut, și soția sa Maria, pentru Elena, Neculai, Maria, Dinu, Leanca, Lache, în anul 1937. Acestea erau ambițiile oamenilor...

Tot între două puncte ardinale, la celălalt capăt al curții Stațiunii, se ridică turnul castelului de apă. Nu poartă nici o inscripție, fiindcă s-a construit de către mulți și pentru mulți.

Acesta este un drum ; de la puțul de bărăgan, la castelul de apă.

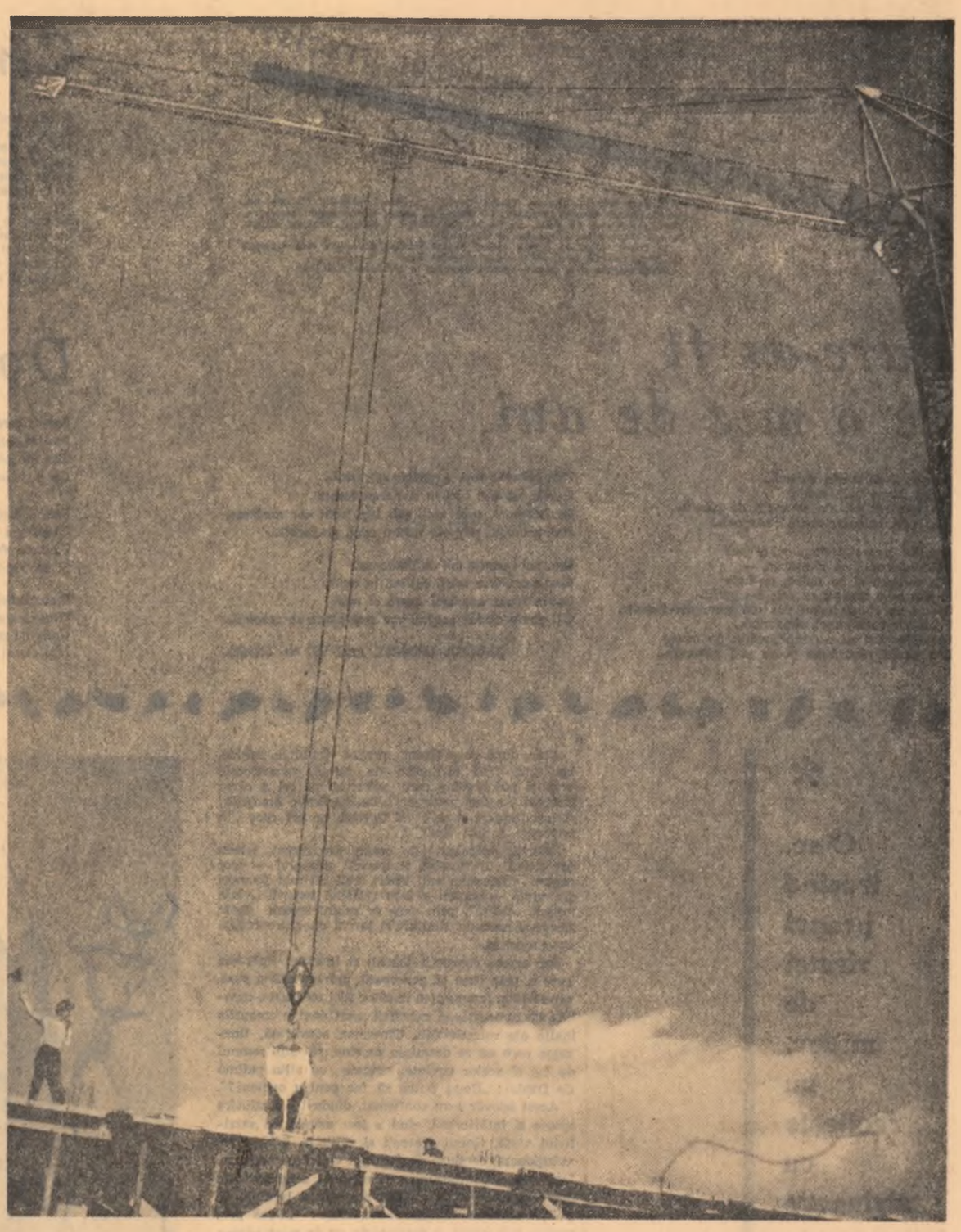

Alătudini umane Foto : DAN GRIGORESCU

alianța

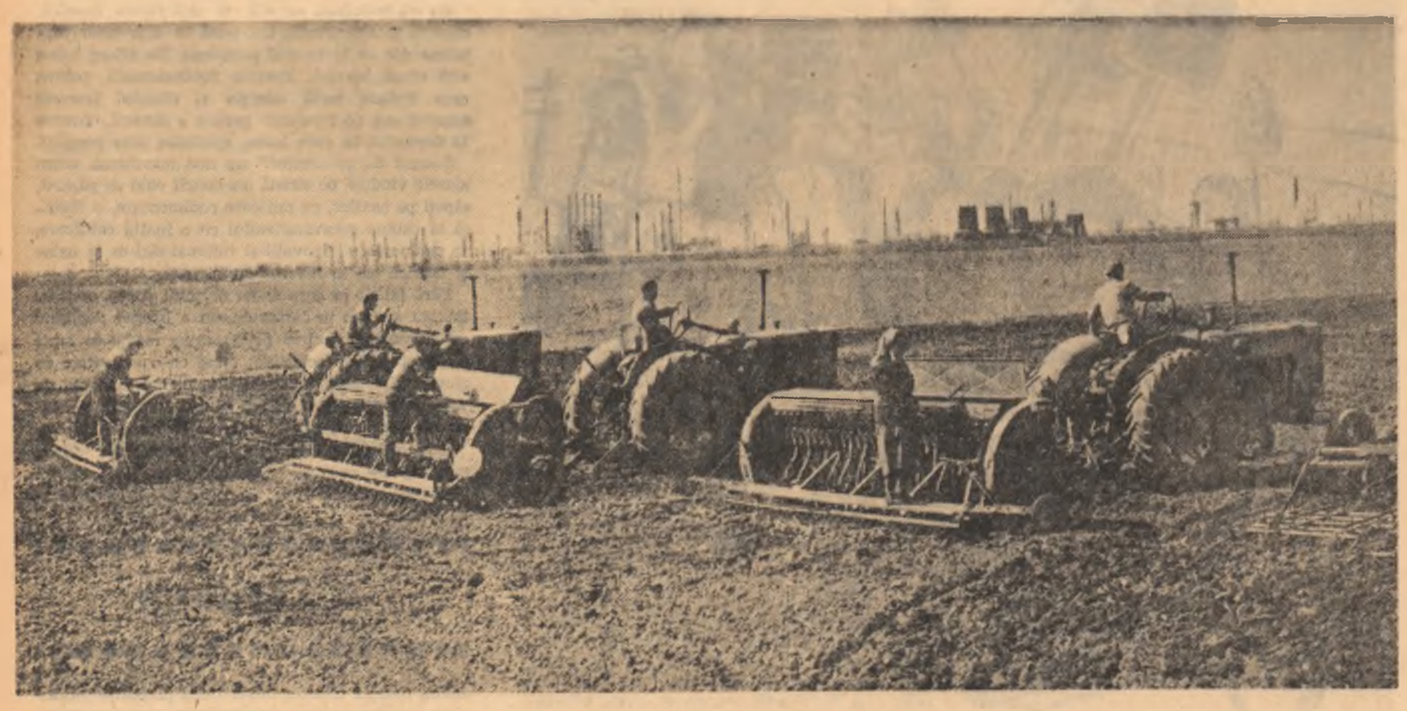

Uzine și grîne

SEVELE ALBE

ILIE PURCARU

Cînd am fost prima oară la Năvodari într-o dimineață de martie rece, cu boare de havuz din imensitatea apropiată a mării, pe porțile uzinei intra un grup de țărani. Erau oaspeți din Moldova, de prin Țara de Sus. Purtau cojoace găitănate cu negru și enorme căciuli brumării. Veniți să cunoască prima regiune colectivizată a țării, își prelungiseră itinerariul cu o zi, cuprinzînd și această cetate a chimiei moderne căreia Dobrogea (și nu numai Dobrogea !) îi datorează în mare măsură acel „elan vital", atît de uimitor și pentru specialiști, al pămînturilor sale cu străveche celebritate de ariditate și sărăcie.

Aveau toți, pășind pe dalele de piatră fumurie de la intrarea uzinei, preocuparea expresă de a descoperi noi puncte reale de sprijin pentru limpezirea vechii controverse cu privire la puterea științei și tehnicii de a dicta asupra rodniciei pămîntului. Cu o seară mai înainte, oaspeți ai gospodăriei colective „Stenka Reazin" din Năvodari, fuseseră puși în fața unor fapte neașteptate. Această gospodărie tînără, și specializată mai mult în pescuitul pe mare decît în practici agricole, deținea un record pe raion : peste 2.000 kilograme de grîu la hectar, iar pe unele loturi aproape 3.000. Lucrul se datora și tractoarelor, și muncii unite, precum și hrănirii pămîntului cu un sol de praf alb, tonic și regenerator ca o sevă : superfosfatul de Năvodari.

— Ce ziceți de asta ? zîmbiseră gazdele.

Moldovenii tăcuseră. Cifrele, încolonate viguros unele sub altele, excludeau cuvîntul adiacent, cerînd după fiecare din ele un semn de exclamare, ca un superlativ.

Pe oamenii mei i-am pierdut în aglomerarea marilor hale, lîngă inginerii care le explicau procesul, inedit și mirobolant pe atunci, al influențării pămîntului cu ajutorul „sevelor albe" de superfosfat. Cîți ani au trecut ? Era în 1959, la un an de la prima șarjă produsă la Năvodari... Și revăzînd astăzi uzina, cu înfățișarea ei de cetate dominată de gigantice turnuri cărunte, sau negre și roșii, semănînd unor foișoare de foc, am în minte graficul vertiginoasei creșteri a producției de îngrășăminte chimice în patria noastră. De la 29,9 kg pentru fiecare hectar arabil al țării, în 1959 (în 1938 : 1,95), ea va ajunge în 1965 la peste 100 kg/ha, situîndu-ne pe primele locuri din lume în marea competiție pașnică de fertilizare a pămîntului. O parte din această sarcină a preluat-o și Năvodarii, lupte pentru înfăptuirea ei desfășurîndu-se sub semnul unei pasionate întreceri a noului.

★

E lucrul care te impresionează, azi, de la primii pași în uzina aceasta cu ziduri înalte și groase de piatră, legate temeinic cu cheaguri de fier. Noul spune „prezent !" pretutindeni, e vizibil în preocupările tuturora, de la inginerii specializați în U.R.S.S. și pînă la băiețandrii de 18—20 de ani, foști brigadieri la construirea uzinei, astăzi operatori la marile tablouri de comandă, și care te privesc, de sub glugile cu franjuri albastre ale veșmintelor de protecție. Uzina, la rîndu-i, oferă toate condițiile pentru fructificarea deplină a acestei preocupări. Noua linie de acid sulfuric, de pildă, amplă priveliște de lumină tare și culori fabuloase, desenată după ultimul jurnal al tehnicii, merită ea singură o descripție pe pagini întregi. Plafonul noii linii e cerul ; pe terase care ocupă, la diferite înălțimi, hectare întregi, o vastă grădină metalică suspendată, cu arborii multicolori și geometrici ai coșurilor, lungi de 20—30 de metri, cu conductele îndoite și lunecoase ca niște trupuri de boa, cu jungla nepătrunsă a miilor de cabluri în surdă neliniște, cu plante-diamant, cu plante-oglinzi, cu marile cuptoare-vulcani în care materia fierbe frămîntată și grea ca o lavă. Linia a fost dată în exploatare anul trecut, cu 112 zile înainte de termen. E darul lor în aceste zile sărbătorești ale colectivizării totale a țării. Dar să rezistăm ispitei descripților, să rămînem fără uimire în fața diversității de fast a decorului, să ne întoarcem la preocupările de care vorbeam.

La un eventual congres mondial al „cuptorarilor chimici", brigada lui Alexandru Vasile, de pildă, ar face niște comunicări capabile să suscite interesul cel mai acut. Brigada aceasta, care a cucerit anul trecut drapelul pe țară în întrecerea pe profesii, e autoarea unor recorduri de muncă în care totul, de la preliminarii pînă la final, stîrnește admirația oricărui cunoscător. La cuptoarele comandate de Alexandru Vasile, sulful rămas în cenușă e, după ardere, minim ; în ce privește „amorsarea" cuptoarelor (punerea în funcțiune a unui cuptor de rezervă, operație decisivă pentru volumul și calitatea viitoarei producții), brigada s-a specializat în a o executa în 3 ore, nu 6 cît prevăd normativele, ceea ce aduce un plus de circa 9.000 tone acid sulfuric monohidrat, materie primă pentru cîteva tone de superfosfați. În ecuația „fertilizării intensive" a solului, ecuație în care intră atîția factori materiali, psihologici și sociali din lumea satului, brigada lui Alexandru Vasile din Năvodari, ca și altele de aici, adaugă în fiecare lună coeficientul de putere al muncii sale entuziaste.

Dar această brigadă de oameni tineri, de puțină vreme calificați — pînă mai acum cîțiva ani, Alexandru fusese cioban și pescar, „năvodar" adică în înțelesul care s-a perimat pe aici — e și autoarea unor recorduri pe care cifrele greu le cuprind, pe care severele tratate de specialitate le ignoră complet.

Băieții aceștia, pe care i-ar prinde foarte bine cravata de mătase albă și smokingul la un congres al chimiștilor, n-au șovăit să intre în flăcări, în cuptorul încins ; și nu pentru a proba vreo soluție tehnică nouă, vreun record de răsunet, ci pur și simplu pentru a dărui ogoarelor cîteva tone în plus de îngrășămînt mineral. Una din așa-numitele „serpentine de apă", care slujesc la răcirea cuptorului, se spărsese, și pentru introducerea alteia noi trebuia sfărîmată zgura ce-o astupa pe cea veche. Cuptorul era sortit inactivității pentru 20, poate chiar 30 de ore. Echipați ca niște scafandri, cu măști de gaze și veșminte cauciucate, Alexandru și ceilalți au intrat în cuptor. Erau decișI să-l repare „din mers". Au lucrat acolo cîteva ore, acolo, la sute de grade, printre flăcări și ochiurile de spumă groasă, cratere lichide și necontenit mișcătoare. Se schimbau unii pe alții din minut în minut... Am aflat întîmplarea după ședința în care Alexandru fusese ales de tovarășii săi să-i reprezinte la sesiunea Marii Adunări Naționale, ca invitat. I-am cerut eroului amănunte, dar el s-a eschivat să dea un răspuns.

Pe Alexandru Vasile, tînărul comunist, nu-l încîntă deloc aureola, postura „eroului". El nu vrea să fie decît un bun muncitor cuptorar, cu pălăria pe cap, pur și simplu. E, totuși, și „culoare locală", o mireasmă de străveche legendă dobrogeană, în destinul acestui tînăr bălai, cioban și păzitor de năvoade, care cucerește recorduri de rezonanță europeană, răstoarnă imperii consacrate ale tehnicii, creînd totodată și o etică nouă, superioară, a acestei lupte.

★

O ultimă culoare, un ultim smalț, încheind tabloul cetății. La un pas de uzină, influențat de ea, satul de azi e un model de arhitectură modernă. Unde sînt casele vechiului „Karakioi", casele de lut galben, cu pălării flendurite, de stuf ? Una e la București, la Muzeului Satului, amintind preistoria ce dăinuise pînă nu demult pe aici. E acum, aici, o feerie de blocuri moderne, vizibile de departe pe orizontul marin, ca și cum ar fi gol în jurul ființei lor albe ; și acei mici sateliți întru frumusețe care sînt clădirile taberei pionierești, vesele, colorate, lucrate cu dragoste ; și noile case ale colectiviștilor, lucind potolit printre copaci și tapiserii de viță de vie.

Dar s-a înserat... În Năvodari se aprind lămpadare cu neon. Trec, împreună cu Alexandru Vasile, pe lîngă zidurile de cetate ale uzinei, îndreptîndu-ne spre oraș. Prin dantela de piatră a porții se văd marile hale, decupîndu-se ireal pe cerul întunecat. Într-o firidă, o flacără galbenă, mare. Acolo se prepară monohidratul. Îmi amintesc de țăranii veniți în vizită acum cîțiva ani, de aerul lor întrebător și uimit, și după o zi în care am detaliat „științific" problemele foarte terestre ale acestei cetăți, privesc spre ferestre seraiuri de flăcări de parcă aș privi într-un alt tărîm, spre o lume de basme.

Și parcă uzina vibrează prin milioanele de fire de grîu ale cîmpiei din preajmă.

DOUĂ PORTRETE

Răspundere

— Cum poți vorbi așa despre un tovarăș de-al tău, tovarășă Dragomir?

Veronica a stăruit.

— Nu-i om! Uitați-vă la el cum bagă capul între umeri. Știe bine ce-a făcut!

Glasurile s-au amestecat. Peste toate, sălta, pițigăiat, cel al Augustei Hruban:

— Să ne spună Veronica, de ce nu-i om Stuparu? Așa, să arunci cu piatra în om...

Mînzatu, instructorul de partid, ceru să se facă liniște. Apoi spuse:

— Tovarășa Dragomir, te ascultăm.

— Iată despre ce-i vorba: Stuparu a avut două viței. Una a vîndut-o gospodăriei, așa cum știți. Vițica s-a dezvoltat frumos în gospodărie. Știți, avem 183 de viței... Dintre acestea treizeci și șapte astăzi sînt bolnave...

Mai mulți au strigat:

— Nu ne spui o noutate.

— Ba spun! La noi în gospodărie, vitele au fost îngrijite. Da' Stuparu nu și-a hrănit juninca rămasă acasă, nu a curățat-o. S-a îmbolnăvit de tricofiție.

— Spune o dată ce ai de spus, nu ne fierbe așa!, o întrerupse președintele, agitîndu-se și făcînd să-i lucească chelia, toată broboane.

— ...A schimbat vițica. În grajdul lui se află vițica gospodăriei.

Oamenii s-au frămîntat. Nu puteau să creadă spusele Veronicăi. Un om din mijlocul lor să facă așa ceva? Și Stuparu care se bătea cu pumnii peste frunte și țipa răgușit: „O mincinoasă! Mincinoaso! Să dovedească ce spune!...“

— Om înapoiat, mult ai mai rămas în urmă! a strigat la el Veronica, aprinzîndu-se. Nevasta-ta a venit cu vițica noastră, a gospodăriei, la adăpat. Tovarăși, vițica lui Stuparu n-a avut crotar. Urechea i-a fost tăiată de o săptămînă, două, cel mult. Stuparu a schimbat vițica la unificare, cînd am adus vițelele din Pruni și oamenii nu le cunoșteau. La vițica de acasă taietura pentru crotar e veche, cicatrizată. Haideți la grajd, aceasta-i proba...

Mai putea Ion să dea ochii cu omul ăsta, cu Stuparu? Ce a cîștigat? S-au îmbolnăvit treizeci și șapte de viței, acum în plină iarnă, cînd tratarea lor se face greu...

Tot mai mult se îndemna Pop să ia o hotărîre. Să se ducă undeva, la partid, la președinte, și să comunice gîndurile lui. Dar zilele treceau, una cîte una, și Ion Pop nu știa în care fel e mai bine. Între timp vitele se scărpinau pînă la sînge, grajdul se umplea de perișori micuți, retezați la rădăcină de pecinginea asta scîrboasă. Da, a sosit timpul să se hotărască. S-a dus drept la Mureșan, la secretarul organizației de bază:

— ...Eu, bade Murășene, n-am nici un fel de sarcină de partid.

— Ai să ai-. Abia ai fost confirmat candidat de partid.

— Da' nu am nici un fel de sarcini pe linie de partid. Aș vrea...

— Ce?

— Cum, ce? Aș vrea o sarcină grea, de răspundere, știi dumneata, bade Murășene, în care să arăt ce pot.

— Ai să primești, nu avea grijă... Și, la toamnă, cînd o să facem alegeri de consiliu, dacă oamenii au să te propună, foarte bine! Vei avea o muncă de răspundere.

— Mț, zău, numai în consiliu-i muncă de răspundere?

— Atunci ce mai vrei? A fi colectivist bun, nu-i o muncă de răspundere? spuse, enervat, secretarul de partid.

— Tocmai! Asta vreau să spun.

Mureșan nu-l putea înțelege. Ce vrea omul ăsta tăcut, cu ochii atît de senini și de buni? Vrea o sarcină de partid? Foarte bine...

— Bade Murășene, știi... Stuparu ne-a făcut mult rău...

„Vrea o sarcină în controlul obștesc?“ continuă să se întrebe Murășan. „Sau ce? Greu mai scoți vorba de la omul ăsta. Tot așa cînd și-a făcut autobiografia, în adunare: „...Sînt feciorul lui Ștefan și al Măriei, robi de-ai lui Vaida Voievod. Amîndoi mi-s morți... Și mă cunoașteți. Atîta vreau să spun, că mult aș da să pot fi comunist și că, pentru asta, dacă mi-ți vota, am să mă străduiesc toată viața“... Secretarul organizației de bază îl întrebă de-a dreptul:

— Vrei să faci parte din controlul obștesc?

— Nuuu... Nu vreau așa ceva. Fața lui Pop deveni stacojie. Mureșan își pierdu și el cumpătul.

— Omule, spune ce vrei? Să ghicesc gîndurile tale? Nu pot.

— -.Vreau o sarcină de partid. Da' una, știi, bade Murășan, ca să mă verific. Să văd ce-mi poate sufletul.

— ...Conștiința, vrei să spui, nu?

— Conștiința, tot una-i! da' sarcină de partid să fie. Iată cum m-am gîndit...

Nerăbdător, Mureșan lăsă creionul din mînă și sta gata să asculte.

— ...M-am gîndit că Stuparu ne-a făcut mult rău. Avem acum peste patruzeci de viței bolnave de tricofiție. Îngrijitorii tratează pecinginea cu detexan. O fac așa, că pun soluția direct pe piele. Vițelele ling detexanul și se îmbată de cap... Se răsucesc și pică jos, trăznite. Tratament îi ăsta? Eu spun așa: Să izolăm toate vițelele într-un grajd și eu să le îngrijesc, pînă scapă de pecingine. Asta să-mi fie sarcina de partid... Ce zici, bade Murășan?

...Ion Pop a plecat în zori la raion, la medicul veterinar șef.

— Spune-mi cu ce se vindecă? întrebă Ion, plin de nerăbdare. Am cumpărat Stramicin, Micostatin și Tricofițin... care-i mai bun, tovarășe medic? Medicul nostru din comună ne-a spus. Dar vreau să aflu și alte păreri.

...De aici a plecat acasă. A comunicat celorlalți îngrijitori ce a învățat de la veterinarii cu care a stat de vorbă. Pe urmă, patruzeci și trei de nopți, patruzeci și trei de zile, Ion Pop a prînzit și a cinat la grajd, s-a spălat la grajd, dar nu a părăsit nici o clipă vitele bolnave. Noaptea le încălzea apă, se ducea cu lămpașul la fiecare, le mîngîia, și ungea cu soluții bănuții cenușii de pecingine, iar vițelele, recunoscătoare, lingeau mîna omului cu ochii blînzi, buni. Au scăpat de la moarte cincizeci și două de viței.

După patruzeci și trei de zile, razele soarelui nu mai erau reci, începuseră să încălzească bine pămîntul. Nu peste mult, ciocîrlia avea să se înalțe sus, sus de tot. Ion Pop va ieși cu vitele la pășune, la tabăra de vară. Toți însă își vor aminti de prima sarcină de partid a îngrijitorului de vite din Bobîlna.

HOTĂRÎREA

STUDIU DE VASILE KAZAR ARTIST EMERIT

Ana nu mai putea să îndure. Înapoindu-se de la răsadnițe, știa că are să-l întîlnească pe undeva. Aștepta să-l vadă. Îl zări de departe și-l despărți cu privirile de ceilalți, aducîndu-l la inima ei, aproape. Era al ei și nu-l putea lăsa laolaltă cu toți, cu alde Tentișan, Ghelert sau chiar Felecan. Toți ăștia s-au oprit în fața cooperativei, unde se afla și camionul gospodăriei. Maria Costeiu, din consiliu, discuta în gura mare cu Martin Trombițaș, șoferul. Martin holba ochii la dînsa și dădea nedumerit din umeri. Tipătul ascuțit al Mariei ajunse pînă la Ana.

— Ai uitat ce s-a hotărît cu tine? Să nu calci la cooperativă decît duminica, și atunci să cumperi săpun... Ce cauți aici? Iacobe, de ce vinzi țuică și calci hotărîrea consiliului?...

Apoi, deodată, urmează hohote de rîs. Alături de Simion, bărbatu-său, stătea Zegrean care deasemeni se veselea pe seama mutrei atît de nevinovate a lui Trombițaș și de îndărătnicia Mariei Costeiu. Rîdea, înecîndu-se, în cascade, de parcă era viitura apei. Arăta tot așa cum îl știa cînd era fecior. Mărunțel, lat în umeri, cu părul ca paiul trecut prin fum ieșit de sub căciulă. Pe cînd ea... O brazdă adîncă între sprîncene și cîte încă șase urme trase cu polidiscul timpului pe la ochi... Iar nasul totdeauna i se roșește cînd pișcă puțin frigul.

„Stai de o parte, privește din mijlocul drumului, ceartă-l, înjură-l în gînd, dar nu vărsa lacrimi pentru cîte ți-a făcut. El rîde... Ce-ar fi să mă apropii așa, cătinel, cum spunea bună-meu; să-l privesc drept, nu cu frică sau cu coada ochiului; să prind în ochii lui tot ce-i zace; și așa... să-i spun în față, da, în față să-i spun, că printre oameni îi plin de veselie, iar acasă totdeauna-i tună. Cum adică? Printre oameni nu-ți dai pe față aramă? Să-i spună drept, de față cu toți cei adunați aici: De ce-ți minjești sufletul, Simioane? De ce minți oamenii? ...O, de-ar ști oamenii tot ce se petrece în casa lor... Da'le pasă oamenilor de ceva? Mulți au să se bucure numai la gîndul că și-a făcut de rîs bărbatul în ulița mare. Doar pe Simion îl au la inimă, el le vorbește, totdeauna-i zîmbitor, vesel, totdeauna are o vorbă bună pentru fiecare... Și așa se vorbește în sat, da, o birfesc!, că l-ar fi lăsat fără mîncare de prînz timp de mai multe zile, că de la răsadnițe ea nu se mai dezlipește pînă seara și, bietul Simion!, o să se îmbolnăvească de stomac...“

Simion și-a luat adeverință de la gospodărie, fără să întrebe medicul comunal, și patru zile a băut prin restaurantele din Dej. La Nușeni, înapoi acasă, a venit într-o noapte, după miezul ei. Ana sări speriată din pat, crezu că s-a lăsat gerul și o să piște răsadurile. Dar era Simion. La căciulă avea o floare roșie, din hîrtie, iar scurta, cusută astă toamnă, era toată numai tină. Ana simți o slăbiciune în trupul ei înfrigurat de grijă și, deodată, o cuprinse furia împotriva omului ăsta, care, așa cum arăta, o umplea de dezgust.

— Unde te-ai înnămolit, Simioane?

— În deltă... Știi ce-i aia deltă? Nu știi?... Ochii cenușii ai lui Simion luciră obosit, cu răutate.

— ...Știi ce-i aia? Așa-i că nu știi? Și ești candidată de partid! Să te învăț eu... Ano, că nu știi...

Ana scruta, atentă, fiecare mișcare a lui Simion. Știa că acum după ce-și apropie pleoapele, ridică mîna și izbește. Și mîna lui e grea. Nu mai putea să îndure. Părea că-i gata să-și piardă mințile. Silabisi:

— Știu, Simioane. Delta-i o literă grecească.

— Ho,oooo, ho-oo... plesni, în liniștea odăii, rîsul lui Simion. Proasto! Și buzele i se strînseră. Sisîi printre dinți, împrăștiind un miros greu, de salam și țuică.

Ana se gîndea la Simion de acum patru ani. E neschimbat la înfățișare. Poate mai bărbat, mai aspru. Dar la suflet e înnegurat. E înrăit. Prietenia cu Felecan... Simion îi spune din nou:

— Proasto! Delta-i... vezi că nu știi? Delta-i.. cum să spun?... La drumu'mare dinspre Beclean se desface un alt drum, către Tîrgu Lăpuș... Podul... dedesubt trenul, deasupra trec mașini, oameni... Drumurile se adună, într-n Dej. Aia-i delta... Acum știi? Tu, cea mai deșteaptă... Candidată... să spui că delta-i literă grecească...

Ana își adună puterile.

— Simioane, ești beat. Culcă-te. Ai uitat și ce-ai învățat la școală.

...Simion lovi, fără să se uite. Ochii Anei se înnegurară, apoi se înecară în lacrimi. Auzea, undeva în depărtare, glasul bărbatului ei.

— Sînt bun la coasă... Ano... la prășit... mă pricep la dulgherit... Am să cer să fiu primit în partid... Sînt bun de muncă. Să nu fii numai tu deșteaptă...

Ana se repezi spre ușă. Aerul rece o învălui și i se făcu frig. Nu intră în casă să-și ia o haină groasă. Prin minte îi alergau amintiri nelămurite... Deodată, lumini orbitoare... Sala mare, uriașă, unde s-au adunat colectiviștii la conferința pe țară.

„Ana Suciu, delegată a Gospodăriei colective „Pacea“ din Nușeni, raionul Dej... pentru cele mai multe zile muncă...“ Așa a fost strigată cînd i s-a prins Medalia Muncii pe piept... Douăzeci și trei de ani are Ana.. de patru ani este căsătorită cu Simion al ei și brazda dintre sprîncene-i adîncă...

La adunarea de partid, Simion a venit tuns proaspăt. Ana îi înlătură cu grijă cele cîteva fire de păr căzute peste gulerul alb al cămășii. Toți au lăudat vrednicia lui Simion, toți au fost de acord cu primirea lui în rîndurile candidaților. Ana privea fața îmbrobonată de sudoare, pe care Simion o ștergea cu batista dăruită de ea, cînd era fată. Acesta-i bărbatul ei, Simion al ei, dragul... totu-i este scump la dînsul... Mîinile, grele, mari, cu crăpături... și fața... Ana îl învălui cu o privire caldă. Ceru cuvîntul.

— Am drept de vot consultativ... sînt candidată... așa spune statutul... Și știți... Simion mi-i drag ca ochii din cap... ca viața. N-aș putea trăi fără el. Dar nu-i destul de pregătit să intre în partid. Că nu-i totul să muncești bine. Trebuie să fii om. Simion are multe idei înapoiate... el nu știe să se poarte în familie... nu știe...

★

Adunarea de partid a votat în unanimitate hotărîrea comuniștilor de a amîna, fără dată, discutarea cererii de primire în rîndurile candidaților, a lui Simion Suciu.

Romulus Zaharia

TINERETEA NOASTRĂ

Soldat în marș...

de **Mihai Negulescu**

Utecistului Vasile Roaită

Soldat în marș, visare, vei zăbovi odată
rememorînd preludii într-un amurg domol,
ca o privire calmă prin vîrste lunecată
neînfricate chipuri să chemi din vînt, din gol.

Deopotrivă-i timpul — și pisc, și flux de mare;
țîșnit din el, elanul, cules în pieptul meu,
se face crez și forță de om, izbăvitoare, —
și mă cufund în lupte, întinerind mereu.

Din altă tinerețe venind, din marea vie,
cu steaguri și pancarde arzînd pe boltă clar,
străbat prin dimineață, încins în bucurie,
și ploi prevestitoare la tîmplă îmi tresar.

Adesea, nezărită, cînd ora plină vine
să schimbe în izbîndă ce-a fost îmbold prin vremi,
un utecist sirenă parcă își sună-n mine...
Și tu mi-o simți, lumină, și-o zbuciumi, și mi-o chemi.

Drumuri de-acasă

de **Octavian Paler**

Drumuri de-acasă, drumuri de-acasă,
tremurătoare punți peste apele plecate-ale anilor,
vă mai aduceți aminte de mine?
Vă mai aduceți aminte de mine,
ramuri de colb despletite
din gîndurile pădurilor pe unde-a umblat un copil
cu numele meu,
pe unde-a trecut odinioară cu privirile arse de grîji,
cu mîinile trudite de cîte amurguri a încărcat în carul cu fîn,
un bărbat, cu numele tatălui meu?
Vă mai aduceți aminte de mine
albe izvoare tăcute,
coborîte din setea argilei pe dealuri,
încet, ca un om ostenit de la coasă,
vă mai aduceți aminte de mine,
drumuri de-acasă?
Împreună cu voi
a plecat de pe văile noastre
cu ochii plini de întrebări și de liniștea stelelor
un băiat să cutreiere țara.
Vă mai aduceți aminte de mine?
Am plecat prin țară împreună cu voi...
Și iată, mă întorc astăzi
cu chipul țării întregi în priviri,
ca apele ajunse la mare.
Am venit matur
și mîndru de cîte-am văzut și-nțeles.
O, fulgere, cu puterea măsurată în clipe,
care mi-ați uimit copilăria,
peste privirile mele s-a aplecat focul solemn al cuptoarelor,
unde gîndirea se transmite oțelului
și oțelul se transmite gîndirii.
O, stele pîlpîitoare, care v-ați scuturat lacrima
săracă de-argint
peste visele și întrebările unui copil
care purta numele meu;
peste privirile mele și-a aplecat exploziile albe,
de flori și de soare,
și-a aplecat Bicazul luminile lui.
Peste pașii mei și-au lăsat foșnetul greu
holdele unite ca oamenii
și marea, uitîndu-se cu ochii imenși și albaștri
pe ferestrele palatelor noi.
Mă întorc cu chipul țării întregi în priviri,
drumuri de-acasă, drumuri de-acasă,
să-i aduc unui copil, care purta numele meu
și care-avea ochii plini de-ntrebări și de liniștea stelelor,
răspunsuri la toate întrebările lui,
răspunsurile omului matur.

Iată și satul...
Case albe și noi...
Arcușuri de antene vibrînd
și povestind toate melodiile țării...
Mă întorc acasă.
Dar și acum mă duc spre viitor.

Grădinarii soarelui

de **Ion Chiric**

Iată-ne iarăși pe treptele-albastre
ale eterului,
înșurubați în văzduh, ca avioanele
în inima cerului.

Ceahlăul își tiriie barba de ceață
sub tălpile noastre, prin aer plutind,
iar vulturii, stăpîni ai acestor meleaguri,
sînt cuprinși de neputinciosul lor jind.

Ni-i milă de ei, dar suim mai departe,
întindem doar mîna și culegem din nori
fulgere, tunete, albe ninsori.

Peste codrii, și stînci pleșuvite, și văi,
soarele, ca pe un ghem de văpăi,
îl deșirăm din oraș în oraș,
pe cabluri, zvicnind pătimaș.

Aici gravitația tinde spre zero, prieteni.
Visele urcă mai sus decît noi,
În tîmplă purtăm laboratoare secrete.
Cuvîntul ni-i pasăre nevăzută, roitoare și caldă.

Gluma — vai venit cu furtuni
și în ea —, o discordanță! —
Pașnici luceferi se scaldă.

Hei, cine poate să spună
că a văzut pe alții
mai beți de soare și lună?

În puloaice, cu pași de balet,
urcăm în carlinga tensiunii înalte,
Înșurubați în văzduh printre stele și nori
în inima cerului,
noi sîntem ai soarelui grădinari,
plantatorii umani ai eterului.

Un cîntec

de **Mihai Elin**

Sînt dornic de-un cîntec
al mișcării fertile.
Să poarte lungi trenuri spre zare,
trenuri încărcate cu plinea de aur
și cu merele dragostei.

Un cîntec să bată piloane
pentru zvicnetul viaductelor, scurt,
să smulgă din munte
rădăcini minerale.

Un cîntec al buzelor arse
de iubiri și de soare,
care să aprindă carierele
de unde ciopîitorii în piatră
trimit spre orașele întinse din șesuri
albe statui și coloane.

Desene de NEAGU PAUL

MIC DICȚIONAR POETIC

Vers clasic : *Dacă i-ai acceptat rigorile, rezolvă-le făcînd din ele prieteni pentru șlefuirea imaginii. Cu cît sînt mai multe rigori, cu atît să fie mai încredințat cititorul că versul a fost scris dintr-o singură trăsătură de condei.*

Vers alb : *Aș vrea să simt că rimele ți s-au îmbulzit sub condei și că le-ai respins în numele altor armonii.*

Vers liber : *Oricît ar fi de liber, nu uita că se mai numește și vers.*

Poziții : *Imitînd versurile libere ale altora nu ești mai contemporan decît imitînd versurile clasice.*

Rime rare : *Respectă-le denumirea și nu le folosi prea des.*

Rime banale : *Personaje care, deși își dau mîna de sute de ori pe zi, simulează de fiecare dată că nu mai pot de bucurie întîlnindu-se.*

Modernism : *Haină ajustată conform ultimului jurnal, dar care, după locul buzunarului de la piept, se vede a fi fost întoarsă pe dos.*

Exercițiu: *Cînd cuvintele refuză să cînte, înseamnă că trebuie schimbată partitura. În genere, cuvintele sînt avide de cîntec.*

Catren : *Poezie alcătuită după principiul monocristalelor.*

Prozaisme: *Elemente care, neputînd să devină proză, încearcă să devină măcar poezie.*

Lungimi : *Poetul și versul, doi frați siamezi. Uneori, cînd unul a obosit, celălalt mai are poftă de vorbă.*

POȘTA REDACȚIEI

Toma Doru : Fiind primele încercări „spontane", cum spui d-ta, nu putem spune nici da, nici nu... Deocamdată n-au o viață proprie, sînt rimări pe teme cunoscute.

D. Petrovici : Se cunoaște exercițiul, în sensul bun al cuvîntului. Primul rezultat este acuratețea și cursivitatea versului, ceea ce înseamnă destul de mult. Reținem cîteva versuri promițătoare : „Poți să-ți iei spada veche din copilărie. / Poți să te urci spre stele. / Nimeni să nu știe. / Ca în jocul de demult / Poți să treci peste plopii din grădină. / Și să-mpungi în luna plină. / Să te-ntorci cu luna-n vîrful spadei..." Unele asociații sînt încă forțate („mortarul ideilor" etc.).

Cucu M. Mugur : De fapt, sînt prelucrări ale unor versuri sau cîntece de circulație : „Ale voastre fete-s mîndre / Și-s frumoase de nespus / Dar oricît ar fi de mîndre / C-ale noastre fete nu-s" etc. Expresia nu este totdeauna proprie : „Viguros și tînăr întîlnit-am / Pe cărări trandafirii, o mie / Pătimașe inimi înfocate / În contrast cu inima-mi pustie". „Viguros și tînăr" merge mai repede cu „inima înfocată" decît cu ea „pustie", iar „cărări trandafirii" nu înseamnă mai nimic. Este nevoie de lectură aprofundată a poeziei noastre.

Mihai Bărbulescu : Oricîtă libertate de a inova are un poet, nu se poate trece peste spiritul limbii. D-ta scrii : „Oh, muntele acesta / Cîți n-au încercat să-l urce / Cîți n-au vrut să ajungă sus, pe pisc, cîți ? / Mulți — spune vremea / Nenumărați — răspunde uitarea / Infiniți — chicotește moartea". Fiind vorba despre oameni, s-ar deduce următoarea formă : un om infinit — oameni infiniți, — ceea ce izbește prea din plin gramatica. Mai ales că d-ta repeți versul, în final, socotindu-l, se vede, expresiv.

Gheorghe Filip : Spui, în general, fraze pline de adevăr, dar nu cu mijloacele poeziei.

Ștefan Balaban : D-ta ne adresezi o întrebare ciudată : „La cei care le-ați scris să mai trimeată, printre care sînt și eu, care e situația? Ce faceți cu ele?" „Ele" însemnînd versurile, ce putem face decît să le așteptăm. Numai după aceea putem să le și răspundem. Descrierea din „Bal sau mascaradă" este plină de ciudățenii : „În una din zile / Ne-am dus la un bal. / Și ne-am îmbrăcat bine, / Ca la carnaval. / Dar acest bal / Avea și un bar. / Și alături de el / Un bufet mititel. / Dar văzînd bufetul / Cît e de sărac / La un grup obraznic / Nu le-a fost pe plac. / Unul dintre dînșii / S-a gîndit / A făcut o chetă / Și a luat mîncare foarte cochetă" etc. Sînt însemnări care trebuie să rămînă strict personale.

Nicolaie Gh. Lupu : Pentru un elev din clasa a VII-a, versurile merită atenție. Dacă ne vei mai trimite și altele, ne vom putea face o părere mai completă. Deocamdată, te sfătuim să citești mai atent decît pînă acum versurile poeților mari. În orice caz, nu se poate rima „văz-duhul-gîndul", „versuri-cețuri". Comparațiile se fac pentru a lumina mai puternic o anume noțiune. Dar spunînd : „Viața-mi pare pustiită / Ca un val de tresăriri", n-ai adîncit de fel „pustiul", care dealtfel nici nu poate fi o noțiune cunoscută direct de d-ta. Deci : lectură, muncă și... mai trimite-ne.

Cornel Ebetiuc : N-am dat niciun fel de „reguli de conduită". Cînd ceri părerea cuiva, nu trebuie să te aștepți numai la elogii. Tonul scrisorii d-tale este dincolo de orice limită a bunei-cuviințe.

Andrei Permuter : De data aceasta, progresul este sensibil. Se pot cita versuri izbutite din aproape toate poeziile trimise. Subliniem îndeosebi „Flăcări" : „Viața mea își trece ciorchinii / Prin inelul arzînd al luminii. / Sînt o apă trecînd prin încinsul oțel / Pe care-l rotesc dîndu-i formă și țel. / Sînt împletit încă din sînul mumii / Cu toate cîntările lumii / Fluierate pe schele, / Într-un șuier al bucuriei / Ce ninge cu stele." Dintre celelalte, am mai reținut două poezii. Așteptăm să ne mai trimiți.

Sivan Maximilian : După cum ai văzut, s-a răspuns.

Pavel Bucșa : Unele „epigrame" sînt simple constatări care au luat forma catrenului: Uneia care nu vorbește aproape cu nimeni din bloc, din cauza certurilor mărunte : „Nu vorbește cu vecinii / (S-au certat pe-o... lingură) / Pin' la urmă va ajunge / Să vorbească... singură". Unde este hazul ? Nu toți oamenii care vorbesc singuri sînt susceptibili de ironie. Apoi, prezența puncte-punctelor într-o epigramă este, de cele mai multe ori, un semn sigur al debilității poantei. Este ca și cînd ai trage de mînecă pe cititor, atrăgîndu-i atenția că trebuie să rîdă. Epigrama este un gen extrem de pretențios, poate tocmai pentru faptul că pare a fi la îndemîna oricui. D-ta vrei să critici, de exemplu, unele epigrame deficitare apărute într-un ziar, pornind dela ideea : epigramele respective n-au haz. Rezultatul : „Cînd fructe afli-n multe rînduri / Fără grame, / De ce n-ar fi și epigrame / Fără sîmburi ? !" Mai întîi, fructe „fără grame" nu există. Iar afirmația că epigramele n-au „sîmburi" nu conține nici o urmă de ironie.

Horia Bădescu : Imaginea uzinei este cel puțin gratuită : „Gigant din mitul antic, din vechi și dulci eresuri / Rămase în feeria orașului modern". Astfel s-ar putea vorbi despre vreo piramidă egipteană (dacă s-ar înălța în perimetrul unui oraș). Dealtfel, toată poezia (ca și celelalte) este o înșiruire de sonorități goale : „De-un vis născută toată, țesi alte mii de visuri / În pînza argintie a undei de metal / Le simți în împlinire, crescînd monumental / Săgeți ce-ngroapă timpul gonind peste abisuri" etc. O asemenea rostogolire a cuvintelor ucide autenticitatea sentimentului. Problema pe care o ridici în scrisoare nu este decît o falsă problemă : „...care va fi versul viitorului — întrebi d-ta — versul în dezvoltare, cel alb, sau cel clasic — cine va învinge, Whitman sau Eminescu ?" A vedea o luptă între cei doi mari poeți înseamnă a nu înțelege, în fond, pe nici unul dintre ei. Indiferent de forma pe care o va căpăta „versul viitorului", Eminescu și Whitman vor trăi, alături de atîția alți mari poeți ai lumii, autori de versuri albe, libere sau clasice.

Alexandru Zodieru : Vrei să-ți răspundem „nu", dacă este cazul, fără protocolarul „deocamdată". Vom folosi, totuși, acest cuvînt protocolar, din mai multe motive : 1) versurile denotă familiarizarea mai îndelungată cu poezia ; 2) sună firesc, deși încă nu convingător ; 3) sîntem convinși că ai putea da mai mult, dacă te-ai strădui să surprinzi aspectele cele mai pregnante ale realității ; și 4) „deocamdată" înseamnă azi ; mîine poate fi „da".

MAI TRIMITEȚI

Petru Ghite — **Berșovia-Reșița :** Gheorghe Rotaru — **Timișoara ;** Mocanu Florin — **Huedin-Cluj ;** Dumitru Cepănaru — **Feldru-Cluj ;** Maria Roșca — **Ploiești ;** Ion Iancu — **Pitești ;** Simion Ajarescu—**Galați;** Constantin Radu—**București ;** Vladimirov Olimpiu — **Tulcea ;** Mareș Emil — **Brașov ;** Gh. Mazilu — **Giurgiu ;** Florea Olteanu — **Craiova ;** Constantin Călin — **Iași ;** Gh. Pocreanu — **București ;** Arthur Porumboiu — **Ploiești ;** Ion Șingereanu — **Ocna Mureș ;** Zaharia Șingeorzan — **Ilva Mică-Cluj ;** Sava Roșu — **Focșani.**

DEOCAMDATĂ NU

Stancu Gheorghe — **Priboieni-Argeș ;** George Mihail — **Mediaș ;** Dandinuța Vornic — **Giurgiu ;** Gh. Maghenescu — **Craiova;** Sandu Haldan — **Hovîrna-Dorohoi;** Aurel Moise — **București;** I. Constantinescu—**București;** Mocanu Ion—**București;** Albu Florea—**București;** Gheorghe Sandor—**Cluj;** Stelian Fetelca—**T. Severin;** G. Damian—**Rădăuți ;** Galiță Ionel —**comuna Urse-Bacău;** I. Gh. Ivanciuc—**Crișana;** Barna Alexandru — **București ;** Negescu Ion — **București ;** Neagu Gheorghe — **Făgăraș ;** Victor Nistea — **Vatra Dornei ;** Emil Galero — **Roșieni-Oltenia ;** Tolea Purdel ; Gheorghe Enache — **Schela Ciurești-Potcoava ;** Jean Căprescu — **Tg. Jiu ;** Vidrighin Ion — **Brașov ;** I. M. Năstăsescu — **Pucioasa ;** Corneliu Zenoveanu — **Ineu-Crișana ;** Crăciunică Ion — **Șindrila-Ploiești ;** C. Diaconescu — **Galați ;** Emil Sericeanu — **București;** P. Mirea — **București;** Constantin Monea — **Ploiești ;** Florin Pîrvu Punteanu — **Craiova ;** Axente Petru — **Cluj ;** Ion Bodnar — **Delastroja-Suceava;** Băiatu Virgil — **Iași ;** Gheorghe Voinaru — **Timișoara ;** Milordo Marinin — **Brăila;** Constantin Enache — **Marotinul de Sus;** D. Rădulescu — **Creața-Urziceni ;** Titu Fluieraș — **comuna Popogeni-Gilort ;** Miron Ștefănescu — **Pleașe-Ploiești ;** Ion Gorun — **Bacău ;** N. Sălăjan — **Tășnad-Maramureș ;** Mihail Voicu ; O. V. — **Sibiu ;** Nicu Iordache — **Ploiești ;** Apetri Constantin — **Blaj ;** C. I. Constant — **R. Vîlcea.**

Mihu Dragomir

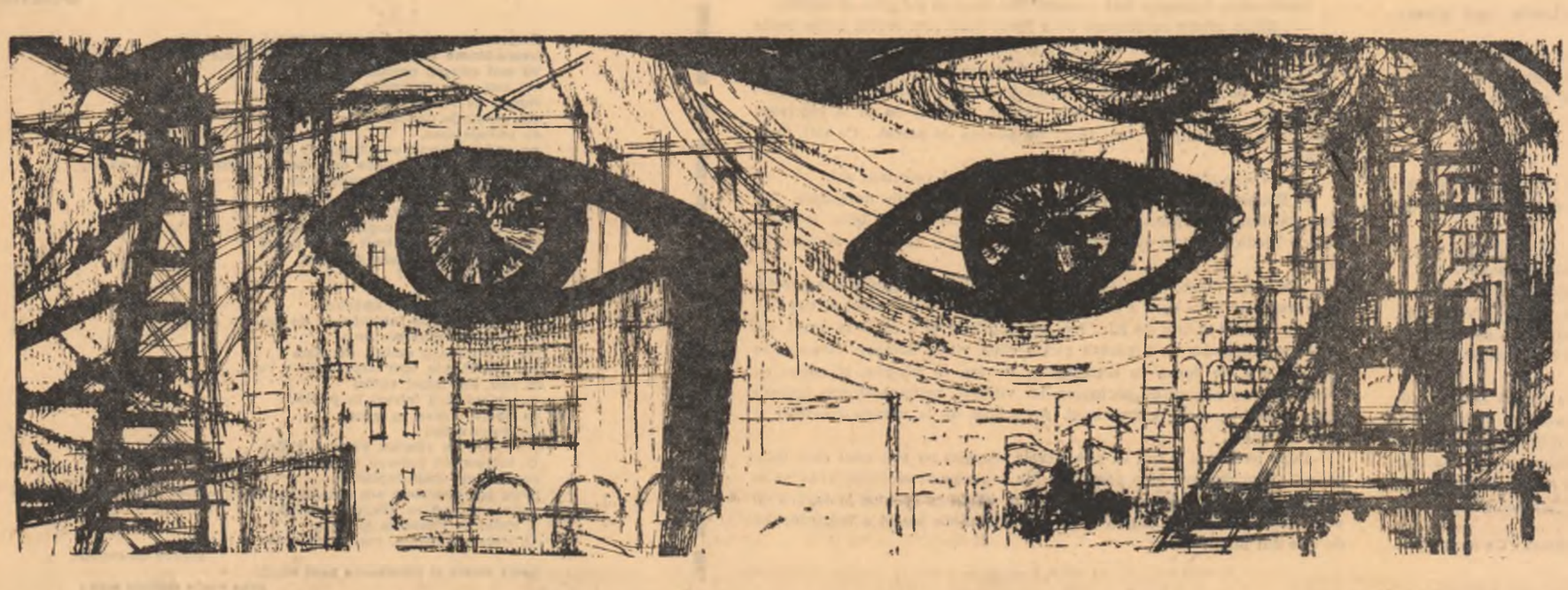

Adrian Dohotaru este un poet pasionat al generației sale. Dar entuziasmul său juvenil nu se risipește în exclamații euforice, nici în acel peisaj liric abstract care ademenește cîteodată debutul unor tineri. Versurile lui Dohotaru transpun în tipare lirice problemele de căpetenie ale tineretului nostru, — cele de etică socialistă, îndeosebi. Transpunerea lor este tălmăcită în modalități diverse. Deși încă lipsit de experiență artistică, tînărul poet surprinde uneori imagini frumoase și inedite, știe să-și organizeze judicios materialul liric.

Spre alt șantier

Mă umple nostalgia plecărilor în timp,
Cînd las la despărțire cunoștințe
Cu vieți prin care anii-mi trecură palpitînd,
Precum în aer, toamna, furtuna de semințe...

Și ne așteaptă-o gară să îi împodobim
Văzduhul cu incendii de cîntec și lumină.
Iar noi la versta-aceea vom coborî zîmbind
Cu-o dragoste integră și sublimă.

Mă umple nostalgia-ntîlnirilor de-atunci
Spre care trecem noaptea ca păsări călătoare,
Cînd stelele ațîțor imense galaxii
Agită prin văzduhuri semafoare.

Cuvînt la intrarea în U.T.M.

Surîsuri la porți și un cîntec întins,
Ca o floare albastră, în orice fereastră...
Iubitele vin lîngă ei cu sărutări în păr
Ce sclipesc împrejur ca agrafele pline de aur.
Vin înălțînd ca o suplă coloană în vînt
Nesfîrșita chemare a dragostei ;

Tineri lucizi, dăruiți frumuseții și artei,
Atleți, purtînd rutele vremii în pași,
Înotînd prin furtuni, aruncînd în văzduh
Discuri de bronz ca să-nvețe precis
Cum se înscriu pe orbitele zării planete...

Revoluția trece, vuind, mai departe, prin ei,
Respirînd cu plămînii drapelelor lor uriașe,
Încrezătoare în marele cîntec final
Ce-l vor scrie cu mîna și sufletul lor
Pe imaginea lumii.

M-am născut printre flori și cartușe,
Sub zările celor plecați în război,
Cu bandajele albe și moi
Ale îmbrățișărilor în jurul pieptului...

M-am născut într-o zi de aprilie cînd
Mugurii singerau în loc să dea frunze
Și dragostea alerga pe pămînt
Cu amfora inimii răsturnată.

Sînt fiul celor mai simpli locuitori ai planetei
Care-și legau zilele — rufe cîrpite,
Cu funii întinse între soare și vînt ;
Sînt fiul celor mai umili visători ai planetei
Care-au închis în sertarul odăii obscure
Scrisorile galbene ale unor vechi idealuri.

un număr nou

Mars

Coloane fără sfîrșit care duc zările,
Ca pe niște scuturi de oțel, în cîmpie,
Coloane prin care zîmbetul arde
Ca filamentul de Wolfram, din gură în gură,
Trec tulburînd orizontul cu pași,
Limpezindu-l cu ritmuri de cîntec,
Trec prelungindu-și orașele albe în stepă
Și străzile lor cu etaje albastre-n văzduh.

Purtînd pe sub arcul de aur al frunții
Distanțele viselor gata să zboare,
Trec risipind prin lumină murmurul lor,
Vuietul sevei ce dă primăverilor viață.

Șantierele vin înaintea lor pline de soare,
Cu zgomotul grav de ocean, și cu zbuciumul lo.
De corabie-n plină furtună ;
Uzinele vin cu sirene țîșnind în văzduh
— Plopi uriași, lîngă lună —
Cu marea lunetă-a furnalelor, calm prevestind,
Parcă zborul de șoim către astrele lumii.

Tinerii trec ridicînd orizontul cu ochii,
Lăsînd kilometri de piatră și fontă în urmă.

ADRIAN DOHOTARU

Rupeți rîndurile !

...Și gamelele s-au spart, ca niște strigăte, de caldarîm,
Ranițele în care fotografiile cu ruginit
Alături de pîine și de amintiri,
S-au întins liniștite la umbră,
Ca niște cîini obosiți.
Picioarele desculțe au atins pămîntul și l-au mușcat,
Însetate de iarbă și colb...

Rupeți rîndurile !

Și țigara-nvelită-n hîrtie de ziar
A trecut, ca un zîmbet, din gură în gură...
Cineva a ridicat ochii spre cer ca un gospodar...
— „Vin cocorii..." — a spus, aruncînd arma în iarbă.

Eu m-am tîrît — ac de ceasornic,
Peste orele fierbinți ale veacului,
Speriat de alarme și marșuri forțate.
Am trecut vîrstele ca pe niște traverse de foc !

Înainte de a veni azi lîngă voi
Mi-am făcut o ultimă verificare :
M-am supus legilor de conspirație
Ale vechilor luptători și, noaptea,
M-am închipuit alergînd prin cartiere
Cu zorile roșii ascunse la piept.

Iată-mă venind în mijlocul vostru
Cu inima — un manifest tulburător
Care cheamă la muncă și pace.
Iată-mă, puternic și bun,
Cu sufletul ca o creangă de măr înflorit,
În spre care iubirile vin cu mîinile-ntinse

Priviți-mi fruntea și brațele arse de vînt !
Ele vor fi coloanele zvelte de care
Se va rezema viitorul !

Ilustrație de Geta Brătescu

CERCURI LITERARE

PENTRU O MUNCĂ TEMEINICĂ

În multe școli funcționează cercuri în care elevii se inițiază în unele din domeniile creației literare. Un astfel de cerc există de mai mulți ani și în școala noastră. Activitatea lui se desfășura, însă, mai mult sporadic. Din toamna anului 1960, acest cerc a fost reorganizat cu concursul unor scriitori. Conducerea cercului a fost încredințată scriitorului Al. Mitru. La majoritatea ședințelor de lucru ale cercului au participat membrii secției de critică literară a revistei „Luceafărul", dînd sfaturi, îndrumări și sugestii tinerilor îndrăgostiți de poezie, proză sau de creația dramatică.

Îmbinînd, astfel, avîntul tineresc cu priceperea și experiența celor mai vîrstnici, colectivul de organizare al cercului „Luceafărul" de la Școala medie „Gh. Lazăr" a reușit să stimuleze activitatea elevilor talentați.

Atmosfera caldă de lucru, simpatia scriitorilor și a criticilor mai experimentați, nivelul principial al discuțiilor au atras încă de la început un număr de peste 50 de membri activi din toate clasele cursurilor de zi și chiar dintre elevii secției serale, cum ar fi muncitorul Neacșu Marin, ale cărui creații de început și-au făcut apariția în paginile revistei „Luceafărul". Unii dintre membrii fondatori au rămas așa de strîns atașați de activitatea cercului încît, chiar după absolvirea școlii, continuă să participe la ședințele de lucru ale acestuia.

Preferințele membrilor cercului sînt variate și țin de aptitudinile fiecăruia. Astfel, Niculau Petre, unul dintre cei mai activi și mai talentați membri ai cercului, manifestă aptitudini pentru poezia lirică. Versurile lui dovedesc adîncime și preocupare pentru expresia frumoasă și aleasă, pentru forma îngrijită. Tînăr cu lecturi bogate și variate, muncește intens și cu stăruință pentru desăvîrșirea lucrărilor începute ; cu toate acestea, în unele din poeziile lui se strecoară tendințe spre abstract și oarecare ermetism. Membrii cercului îl ajută de fiecare dată să învingă aceste tendințe. Gheordunescu Vladimir are înclinații spre proza satirică. Este un tînăr care promite mult, dar să nu uite că arta adevărată se realizează numai prin muncă susținută și perseverență. Unele neglijențe stilistice se remarcă și în creațiile lui Bocu Fănel, autorul a opt povestiri scurte, cu subiecte variate din viața școlarilor, a ostașilor și, mai ales, a țăranilor colectiviști. Membrii cercului se străduiesc să-l ajute să-și perfecționeze forma și să-l determine să renunțe la unele descrieri prea lungi care influențează negativ asupra tensiunii conflictului.

Printre membrii cercului se semnalează și unii cu înclinații spre reportaj, ca Stetter H., ale cărui observații sînt adesea interesante. Cu el lupta se duce spre a-l feri de superficialitate și de goana prematură spre publicitate.

Deosebit de vibrante sînt unele din poeziile Adrianei Popescu și ale lui Ștefănescu Ion. Fiind abia începători în munca aceasta, colegii lor se străduiesc să-i abată de la unele înclinații : idilism la prima, exces de simboluri la celălalt. Realizări frumoase au în domeniul poeziei și Vasiliu Cristian, Lupan Eugenia, Vișinescu Barbu, Serafim Ion, Vodă Lăcrămioara s.a. Pentru a asigura o participare la discuții cît mai mare, lucrările ajunse în stadiul de a fi aduse în ședințele următoare sînt puse la dispoziția celorlalți membri cu circa o săptămînă înainte. De asemenea, se evită să se citească în cadrul ședințelor lucrările nefinisate, scrise în grabă și insuficient cizelate.

Prof. Ion Popescu
Școala medie „Gh. Lazăr" din București

CRONICA DRAMATICĂ

CAMERA FIERBINTE

AL. I. STEFANESCU:

VALERIU RÎPEANU

Printr-un proces de metamorfoză, noua piesă a lui Al. I. Ştefănescu a devenit, de la textul mai vechi discutat într-un cenaclul al secţiei de dramă, la forma reprezentată pe scena Teatului Municipal: „comedie dramatică". În fond, piesa nu a fost scrisă cu intenţia de a fi în primul rînd o comedie (părerea noastră este că tema nici nu se pretează unei asemenea tratări), deoarece, cum lesne se poate observa, accentele comice sînt cam exterioare textului. Ele rezultă mai degrabă din anume nuanţe imprimate de actori replicilor şi, mai ales, din modul hazliu în care unii interpreţi au înţeles şi au construit pînă în amănunte personajele respective. Aşa cum s-a observat, publicul gustă şi apreciază mai ales notele de comedie ale reprezentaţiei, apreciind aceste agremente (uneori destul de savuroase şi de bună calitate) care apar într-un text dramatic ce se desfăşoară egal şi cel mai adeseori monoton, fără să solicite, în măsura cuvenită, participarea emoţională a spectatorului. Ni s-ar putea reproşa că ne aflăm în faţa unei piese de idei care, dezbătînd anumite teze cu caracter general şi abstract, nu-şi propune să se adreseze afectivităţii, ci mai mult raţiunii.

Obiecţia ar fi îndreptăţită dacă nivelul intelectual al discuţiei din piesă s-ar ridica pînă la cerinţele minime ale teatrului de idei. Dar carenţa ei principală stă tocmai în această contradicţie de bază: deşi acţiunea se petrece într-un Institut de Fizică Atomică, deşi eroii sînt oameni cu o pregătire ştiinţifică superioară, ei totuşi discută într-un mod destul de stîngaci, de lipsit de o anumită elevaţie spirituală. Aceşti oameni de ştiinţă, care trebuie să urmărească atît de stringent o idee, se cam încurcă în faţa spectatorului atunci cînd vor să demonstreze în mod logic de ce „varianta" Preda a fost respinsă atîta vreme şi de ce la un moment dat se trece la aplicare este anume esenţa, cu-după noi, punctul de minimă al piesei şi dovada lipsei ei de adîncime intelectuală. Or, pînă la acest moment, piesa avea reale calităţi. Al. I. Ştefănescu s-a întrebat pe bună dreptate: care este anume esenţa curajului în societatea nouă, ce se înţelege prin îndrăzneală, pe ce anume făgaş trebuie să se îndrepte pasiunea, dorinţa de cunoaştere. Şi vom recunoaşte, laolaltă cu toţi cei ce-au scris pînă acum despre piesă, că Al. I. Ştefănescu a reuşit să sugereze consecinţele neplăcute şi poate chiar nefaste ale individualismului, ale încercării de a sfida disciplina. Problema morală abordată are însemnătatea ei în procesul de formare a conştiinţei socialiste şi trebuie apreciată ca atare intenţia bună a autorului de a fi abordat-o. După cum cred că merită semnalat şi modul în care se desfăşoară procesul de conştiinţă al inginerului Preda, solicitat de două extreme: de luciditatea, înţelepciunea, raţiunea Mariei şi de exaltarea unei artiste puţin cam dusă de pe lume, întruchipată de Corina. Al. I. Ştefănescu a sesizat cred cu bună intenţie faptul că datele morale ale inginerului Preda făceau ca balanţa preferinţelor să încline spre Corina care îi aureola toate încercările sale egoiste şi individualiste. Dar piesa începe să descrească din momentul în care inginerul Preda trece oficial la aplicarea metodei sale. Atunci personajul respectiv nu mai spune practic nimic, iar toate tablourile ce urmează nu reprezintă decît o demonstraţie tehnicistă, stîngaci transpusă scenic. Pentru ce autorul nu a reuşit să demonstreze şi consecinţele pozitive ale integrării pasiunii pentru descoperirea ştiinţifică pe făgaşul cerut de interesele colectivului? Din momentul în care Preda trece la aplicarea metodei sale, el încetează să devină un personaj cît de cît interesant. Astfel, sentimentul neparticipării, despre care vorbeam la început, încearcă din ce în ce mai mult pe spectatorul care vede în faţa sa aprinzîndu-se becuri de diverse culori, dar nu simte că pe scenă ar pîlpîi o problematică morală autentică, o frămîntare sufletească puternică, o pasiune firească. De aceea şi încercarea de a acoperi această lecţie de fizică atomică într-un înveliş de staniol aparţinînd melodramei, (ne referim la biletul laconic conţinînd renunţarea Corinei la dragostea ei) nu readuce spectatorul în sfera artei. Piesa lui Al. I. Ştefănescu a avut neîndoios un punct de plecare pozitiv. Numai că intenţiile bune nu au căpătat echivalenţe de idei şi de artă, capabile să fructifice aşa cum se cuvine. „Camera fierbinte" pune în dezbatere o problemă morală, încearcă să schiţeze cîteva profiluri, dar nu reuşeşte să ofere răspunsul dorit.

*

Regizorul (Dinu Negreanu), autorul decorurilor (George Ştefănescu) şi cîţiva din interpreţi

GH. GHIŢULESCU
(Barbu Frînculescu)

RODICA TĂPĂLAGĂ
(Corina)

Văzuţi de SILVAN

(George Carabin, Ghiţulescu, Gina Petrini, Rodica Tăpălagă, Dorin Dron) au reuşit să ridice textul deasupra nivelului lui. Cred că e o atitudine ce trebuie relevată, mărturisind dragostea faţă de dramaturgia originală. Chiar dacă o piesă nu se ridică pînă la înălţimi deosebite, ea merită — atunci cînd încearcă să aducă în discuţie o problemă contemporană — să se bucure de atenţie, să fie adusă în faţa publicului care va ratifica sau nu valabilitatea ei şi va da verdictul cel mai potrivit.

Actorii merită cuvinte sincere de apreciere pentru faptul că au lucrat cu dragoste această piesă care, pe lîngă atîtea dificultăţi, mai reclama şi îmbrăcarea unor costume suplimentare destul de călduroase şi de incomode.

ŞANTIER

— Editura pentru literatură a trimis de curînd în tipografie un număr mare de manuscrise aparţinînd scriitorilor noştri contemporani. Dintre acestea amintim romanele Casa *de Vasile Rebreanu,* Veneam din întuneric *de Nicolae Jianu şi* Poveste de dragoste *de Remus Luca, o nouă ediţie revăzută a romanului* Pînza de păianjen *de Cella Serghi. A plecat la tipar volumul de nuvele* Prînzul de duminică *de Eugen Barbu, o selecţie din nuvelistica Luciei Demetrius va apărea sub titlul* Limpezire, *precum şi volumul de reportaje, însemnări şi evocări din viaţa Banatului din trecut şi de azi* Drumuri şi popasuri bănăţene *de Virgil Birou.*

Dintre volumele de versuri, amintim Culorile toamnei *de Mihai Beniuc şi* Mă uit în ochii copiilor *de Ion Brad.*

Volumele în proză şi în versuri: Grigore Beuran — Ochi adînci, *schiţe şi povestiri, —* Marele cîntec de dragoste, *de Ion Crînguleanu şi* Anotimpurile Griviţei *de Miron Scorobete vor apărea în colecţia Luceafărul.*

Din literatura în limbile minorităţilor naţionale: Nagy Istvan — Cu avînt nestăvilit, *primul volum al ediţiei care apare în colecţia* Scriitori maghiari din Romînia, *Nagy Istvan —* O întîmplare hazlie, *o culegere de nuvele în limba germană.* Anii veseliei *de Karoly Sandor, carte inspirată din viaţa muncitorilor tipografi din Arad, de la începutul secolului al XX-lea.*

— Pînă la sfîrşitul lunii mai, vor apărea, printre altele, în Editura pentru literatură, romanul Vadim *de Cezar Petrescu, o nouă ediţie a romanului* Calea Văcăreşti *de I. Peltz, volumul de schiţe şi reportaje* Ore calde *de Pop Simion,* Acolo cîntă apele, *povestiri de Ştefan Bossun,* Cine intră la muzeu, *un volum de pamflete de Ion Mihăileanu.*

Dintre volumele de poezii remarcăm: o selecţie din fabulele lui Marcel Breslaşu, apare într-un volum bogat ilustrat, intitulat Alte nişte fabule mari şi mici pentru mici şi mari, *precum şi o amplă culegere din poeziile lui Nicolae Labiş, intitulată* Primele iubiri.

Dintre studiile de teorie şi istorie literară menţionăm: Studii de literatură română modernă *de Paul Cornea şi* Studii de istorie a temei literare româneşti *de Al. Dima.*

În colecţia Scriitori romîni va apărea o amplă culegere intitulată Pionierii romanului românesc.

Antologia Bucureştii în literatură, *care, de asemenea, va apărea, prezintă, în ordinea cronologică a evenimentelor, pagini dintre cele mai semnificative, scrise în trecut şi astăzi, despre capitala ţării noastre.*

Dintre cărţile în limbile minorităţilor naţionale, subliniem apariţia în limba maghiară a studiului în două volume intitulat Eminescu *de Kakassy Endre, a romanului* Aurul negru *de Cezar Petrescu, apariţia în limba germană a volumului de schiţe şi portrete* Miniaturi *de Otto Seidmann şi a povestirii* Cordun *de Eusebiu Camilar; cu prilejul aniversării a 100 de ani de la nasterea scriitorului clasic sîrb Voislav Ilici, va apărea în limba sîrbă o selecţie din opera sa satirică, sub titlul* Opere alese.

*

Instalaţi comod în fotoliile lor, spectatorii aşteaptă începutul filmului cu un fel de avan-zîmbet pe faţă. Şi pregătirea aceasta iniţială e motivată de autoritatea semnăturilor cărţii sale de vizită (afişul). „Post Restant" cuprinde numele unor cunoscuţi actori de comedie: Alexandru Giugaru şi Vasiliu Birlic, Marcel Anghelescu şi, alături de ei, actori mai tineri, apreciaţi călduros de public pentru talentul dovedit: Iurie Darie, Vasilica Tastaman, Coca Andronescu; şi înşiruirea ar mai putea continua deoarece regizorul Gh. Vitanidis a dovedit pricepere şi exigenţă în alegerea şi îndrumarea interpreţilor. Aceasta este de fapt şi una din cauzele succesului.

La primul lui scenariu, Octavian Sava nu s-a putut elibera total de recuzita unor vechi scheme de comedie lirică, deşi ideea pe care o aduce în film este originală: dorinţa fierbinte a unui tînăr entuziast, a unui visător pasionat, de a feri o fată, într-un moment important din viaţa ei, de o mare dezamăgire în dragoste. Această idee frumoasă, poetică, trebuia să susţină în principal nota lirică a filmului, iar datele de caracter ale eroului, contradicţia dintre dorinţă şi posibilitate, precum şi unele situaţii create prin diverse relaţii între personaje, alcătuiau, în intenţie, suportul comic al filmului. Nu se poate spune că în filmul „Post Restant" sună fals multe note. Dar, din păcate, apare discordant, faţă de realitate, tocmai acest

FILM

duet liric şi, în deosebi, aria de dragoste a lui Crintea.

Nemotivată de acţiuni anterioare (precizez acţiuni şi nu vorbe presărate ici-colo în replici) nemotivată de înfăţişarea sa, timiditatea lui Puiu Crintea, este împinsă peste limitele plauzibilului. Din pricină că eroul este conceput după o schemă veche, deşi acţionează într-un decor, în sensul larg al cuvîntului, contemporan, participarea sa la acţiune nu oferă nici o surpriză care să marcheze o treaptă în desfăşurarea liniarei sale comportări. E adevărat că se vorbeşte la început de „zăpăceala", de lipsa de organizare interioară şi exterioară a eroului — lucru care duce la nenumărate situaţii comice, — dar, nesusţinută suficient de acţiune, această latură a contradicţiei comice dispare, dominantă fiind latura confecţionată.

Cu toate eforturile realizatorilor de a pune în plin plan intriga în dragoste cu trăsăturile ei pozitive, educative, ea nu ocupă în atenţia spectatorului primul loc, tocmai datorită tiparului vechi, arhicunoscut după care a fost închegată. În prim plan se află ceea ce constituie şi principalul merit al filmului peisajul contemporan, cu oamenii adevăraţi care îl creează, care îi dau viaţă. Frumuseţea oraşului nou, în plină construcţie, freamătul şantierului, preocuparea de a construi mai mult, mai bine şi mai repede, lupta cu birocraţii, cu neîncrezătorii, cu cei care n-au învăţat să viseze ca nişte temerari, elementul nou din viaţa noastră apare, prin însăşi puterea lui, în primul plan. De aceea, am înclinat să considerăm, la un moment dat, că filmul ar putea fi o parodie deoarece o contradicţie comică este şi aceasta, între peisajul însufleţit, atmosfera contemporană a cadrului în care se consumă povestea de dragoste şi schema ei învechită. Aşa că e greu de precizat dacă toţi spectatorii se amuză (pentru că de ris, se ride la film) de ceea ce au intenţionat autorii să fie amuzant.

Tentativa care se întrezăreşte în „Post Restant" de a se distanţa de celelalte comedii cinematografice româneşti realizate pînă acum, tentativa manifestată, în special, în crearea atmosferei, n-a vizat însă şi dialogul, din care prea puţine replici reţin atenţia, şi nici găsirea unor situaţii comice noi, originale, deşi, luate separat, cîteva scene stimulează şi întreţin hazul, (unele momente cu robotul, mai ales, scena în care acesta roşeşte ducînd o scrisoare de dragoste, vînătoarea de ginere întreprinsă de Spiridon Protopopescu, interpretat de Vasiliu Birlic, comportarea portarului dornic de a deveni administrator etc.).

Mai multă exigenţă din partea scenaristului şi a regizorului ar fi consolidat eforturile puternicei echipe de actori, şi s-ar fi ajuns la o comedie care să întruneacă toate calităţile ce se cer operei de educaţie a tineretului.

Sofia Stoicescu

„POST RESTANT"

SPORT • SPORT • SPORT

Tranzistorii

O cutie mică. Avea, dacă nu mă înşel, două cornițe de melc. Antenele. Acum nu le mai are. În fond, dacă pikup-ul nu mai are nevoie de pîlnie şi de „his master's voice", de ce le-ar trebui lor, tranzistorilor, cornițele.

Cu sau fără cornițe, tranzistorii au un duşman de moarte: crainicii reporteri ai jocului cu Ozon şi cu... necazuri. De ce? Pentru că de cînd cu tranzistorii, s-a cam terminat cu neo-romantismul szepezian. Pentru că excelenţa sa Spectatorul, care ţine tranzistorii între genunchi, nu mai admite pelerine de hermină pe umerii goi ai realităţii. „Mie să-mi spui precis cum trece mingea de la Ivansuc la Marcu, că altfel te-nchid şi te las jos, pe ciment, ca un cîine, şi privesc. Da, da! Privesc şi mă lipsesc!"

Şi — uite-aşa, pentru că veni vorba de tranzistori, să ne-ntoarcem un pic la turneul U.E.F.A., care s-a terminat alaltăieri. (Scriu alaltăieri, cînd astăzi, la Cluj, abia s-a terminat prima etapă a studenţilor şi abia am revenit de la Casa de Cultură, unde s-au cîntat în cinstea juniorilor „Serile Moscovei" şi „Copiii din Pireu", şi-au fost aplauze, şi urale, şi „bis"-uri care au rupt catifeaua cortinei, şi greci uimiţi de faptul că studenţii romîni ştiu să danseze „ca la operă", în sunetele preludiilor de Rahmaninov...)

Da! Aveţi dreptate, tovarăşe cititor. Combin prea mult în faţa porţii. Aveţi dreptate. Staţi să iau microfonul:

„Ne aflăm pe stadionul din Cluj. Joacă sovieticii cu cehii, în prima etapă. Bravo, Knebort! Bravo, Romanos! Bravo!! Şi totuşi ciulesc urechea spre cutiuţa cu voce... Bucureştiul... Crainicul Ghiţulescu strigă din răsputeri: „...romînii atacă poarta Belgiei..." Doamne, aprinde picioarele lui Voinea şi nu te-atinge de viaţa tranzistorilor... Nu mai văd nimic. Mă fură tranzistorii. „...Ochiu-nchis afară înlăuntru se deşteaptă". Nu văd nimic. În schimb aud. Aud bine. Şi-auzind, văd. Îl văd pe Matei fulgerînd poarta de lîngă sectorul Iolandei. Minutele curg. Flamanzii resping mingea cu saboţii lor grei... E 2—1 pentru ei. Mi-am pierdut speranţa. Mai sînt doar cîteva minute. Ochiul se deşteaptă iar în afară. Abduraimov atacă pe stînga. Uite-l şi pe Fertek. Elegant şi sigur... Scerbakov pătrunde ca un tanc spre poarta cehă, în stilul „bătrînului" Ene, idolul romîn al juniorilor sovietici, dar Venci plonjează eroic. Mai sînt doar şapte minute. Am impresia că la Bucureşti s-a înfundat clepsidra lui Cronos şi-mi aruncă, pe căi nevăzute, nisipul în ochi. Totul pare pierdut. Şi e tot 2—1 pentru belgieni. Stadionul clujean priveşte absent întrecerea de pe gazon. Toate gîndurile şi timpanele sînt îndreptate spre „insulele" cu tranzistori. Mingea e la Plass, care o pasează lui Richtrmoc. Blondul ceh înaintează încet. Nu-l atacă nimeni, îi convine. Echipa lui conduce... Îl caută din priviri pe Knebort. Se pregăteşte să şuteze. Pendulează piciorul drept... Dar, în aceeaşi clipă, un trăznet se prăbuşeşte din azur peste tribune. Stadionul, în picioare, ovaţionează. Knebort încremeneşte. Scapă mingea. Se uită la arbitru... Îşi caută antrenorul. „Ce-a fost asta?"

...În minutul 74, Knebort a pierdut mingea pentru că Voinea a egalat pentru Romînia.

Şi tranzistorii s-au pornit să cînte...

Ion Chirilă

BOŞTINĂ VALENTINA: „Cap de ţăran"

NICOLESCU GHEORGHE: „Lupte de partizani"
(Din ciclul „Războiul")

O EXPOZIŢIE A TINERILOR

CRONICA PLASTICĂ DE PETRU COMARNESCU

Urmărind, în vastele săli de marmură ale Casei Scinteii, sutele de lucrări ale elevilor şi studenţilor din şcolile şi institutele noastre de artă plastică, privitorul capătă o vie şi relevantă imagine a ceea ce înseamnă în socialism educaţia artistică. Expoziţia şcolilor şi institutelor de artă plastică arată atît amploarea şi stăruinţa cu care se cultivă în prezent la noi talentul şi preocupările artistice, cît şi perspectivele ce se deschid tinerelor generaţii.

Pe panourile şi soclurile expoziţiei sînt prezente lucrări în care încă predomină spontaneitatea observaţiei şi imaginaţiei, caracteristice începătorilor, ca şi opere datorite unui exerciţiu mai îndelungat şi mai gîndit, în care se simte în mai mare măsură răspunderea artistului. Şi într-unele, şi într-altele legătura cu viaţa, cu multiplele ei fenomene înnoitoare, fecundează îndeletnicirile viitorilor creatori. Mai fiecare expozant — fie că este elevul şcolii medii de artă plastică de la Constanţa, Tîrgu-Mureş, Iaşi, Oradea, Galaţi, Piatra-Neamţ, Giurgiu, Piteşti, fie că este student la institutele de la Bucureşti şi Cluj — se străduie să exprime, după puterile lui şi după anii de studiu, participarea la avîntul şi frumuseţea vieţii contemporane. Un aer de prospeţime caracterizează întreaga expoziţie, ca şi o efervescenţă juvenilă, ce nu este decît ecoul marelui avînt cu care îşi îndeplinesc menirea constructorii socialismului.

Şi prin amploarea ei, şi prin conţinutul nou de viaţă ce îl oglindeşte, o asemenea expoziţie nu ar fi cu putinţă în ţările capitaliste. În aceste ţări, nu există din partea statului grija de educare sistematică şi în condiţii optime a tineretului şi nici şcoli medii de artă, răspîndite pe întreg cuprinsul ţării, deci o bază atît de largă şi cu adevărat democratică pentru selecţionarea şi îndrumarea tinerelor talente. Ne amintim că şi în Romînia de odinioară s-au organizat unele concursuri de artă plastică pentru copii şi tineret, dar cine s-a mai ocupat de cei reuşiţi la aceste concursuri, ca să-i ajute şi să-i orienteze spre a se realiza ca artişti? Am recitit de curînd numele unor premiaţi la un concurs iniţiat prin 1927 de către pictorul şi criticul, atît de înimos şi cu vederi progresiste, N. N. Tonitza, sau al premiaţilor altor concursuri şi expoziţii de tineret — de altfel rare şi precar organizate. Absolut nici un nume menţionat cu aceste prilejuri nu a devenit un nume de artist. Ca şi oricare altă activitate — arta cere pregătire continuă în condiţii prielnice, pe care tineretul de odinioară, în covîrşitoarea lui majoritate, nu le-a avut.

Cercetînd producţiile fiecărei şcoli de artă, prezentă în recenta expoziţie, nu poate decît să te bucure varietatea încercărilor şi începuturilor de realizare. Mai peste tot, se vede preocuparea profesorilor şi instructorilor de a îndruma cît mai metodic şi prin mijloace variate pe elevii artei. La şcolile medii de artă, cele mai izbutite lucrări sînt adeseori în pastel şi acuarelă, tehnici mai la îndemîna începătorilor decît pictura în ulei, mult mai exigentă şi cerînd ani de exerciţiu şi adîncire. În acuarelă şi pastel am găsit promiţătoare lucrări la unii elevi ai şcolilor medii de la Iaşi (Dan Mateescu, C. Tincu, V. Gaimalschi, dar aici formîndu-se şi în sculptură un element de talent ca autorul compoziţiei „Spre abataj", C. Comarovski), Tg. Mureş (Bordy Margit, Kadar Karoly), Constanţa (Florica Cosma, Elisabeta Boka), Oradea (Gh. Jovian), Galaţi (Voichiţa Bejan). La şcoala medie din Bucureşti, grafica în alb şi negru şi acuarela sînt mai bine stăpînite de elevi decît uleiul, excepţie făcînd, cu o lucrare în ulei, Adriana Rista. În alte cazuri, am constatat dezvoltarea pe care unii tineri şi-au asigurat-o mai întîi în cuprinsul cercurilor de amatori, pentru a răspunde apoi exigenţelor de la Institutul Pedagogic din Bucureşti, aşa cum este cazul Gabrielei Barcan şi al Genovevei Georgescu, prezente în expoziţie cu vii compoziţii şi peisaje contemporane, alături de pictorii Lucian Cioată şi Veronica Giuşcă şi de sculptorul Mircea Ispir.

Fireşte că institutele de artă plastică de la Bucureşti şi Cluj aduc, prin specializarea studenţilor şi prin varietatea de genuri şi tehnici predate acolo, cele mai elaborate lucrări, dintre care unele sînt ale unor artişti pe care curînd îi vom vedea manifestîndu-se amplu şi stăruitor. Unele lucrări în textile — covoare de perete, draperii etc. — ar putea trece direct în producţia de masă şi aici compoziţia figurativă şi motivele decorative sînt inspirate de teme contemporane, ingenios tratate. De la institutul bucureştean, se remarcă Olga Constantinescu, Teodora Moisescu şi mai ales Cornelia Ionescu, aceasta înfăţişînd, într-un covor de perete „Brigăzi de tineret la culesul spicelor", unde atît figurile de colectivişti, cît şi tonalitatea generală a compoziţiei sînt pline de viaţă şi strălucire. De la institutul clujan, reţinem peisajul cu planuri dinamice din covorul iscusit compus al Luizei Kunst, precum şi lucrările, tot în diferite materiale textile, ale studentelor Clara Gaier, Lia Hădărean, Judith Papp şi Margareta Giurgiu.

Sculptura, cu variatele ei genuri, de la figurile statuare, la plastica mică şi la relief, anunţă, şi la Bucureşti, şi la Cluj, viitori artişti autentici, ca Gh. Tiutin, Radu Aftenie, Petru Jecza, Ion Deac-Bistriţa, A. Eberwein (două capete cioplite direct în piatră, viu caracterizate, precum şi un relief), Tőrős Gavril, Gherghely St. şi Szacato Bela. În pictura monumentală mai cu seamă, Vladimir Zamfirescu — autorul unei ample şi elaborate compoziţii, cu numeroase personaje de muncitori din industrie şi colectivişti, înfăţişaţi în procesul muncii — M. Bojtor, I. Stendle şi Fr. Schreiber reţin atenţia prin noul ce-l exprimă cu mijloace destul de adecvate, iar în mozaic, Maria Bratu. Şi în pictura de şevalet, numeroase, dar poate cu mai multe imperfecţiuni cînd este vorba de individualizarea personajelor sau de înlănţuirea acestora în acţiune, sînt compoziţiile şi portretele promiţătoare totuşi, datorite studenţilor bucureşteni Aurel Acasandrei, Marin Gherasim, A. Trifu, Dan Negoescu, Liviu Lăzărescu, sau clujenilor Virgil Svinţiu, Molnar Zoltan, Rodica Teodorescu şi Kemeny Arpad. Grafica are un nivel general mai ridicat decît pictura, mai ales cînd este vorba de ilustraţia de carte, în care se remarcă studenţii de la Bucureşti, Ion State (ilustraţiile la „Sonata clarului de lună" de Iannis Ritzos dovedesc o puternică expresivitate şi o vie construcţie stilizată), Stan Done, Ion Deak, Olimpia Ioanovici, Stănescu-Albu, P. Dumitrescu, sau studenţii de la Cluj, V. Svinţiu, M. Cuc, A. Bolea, Karol Kovacs, Kiss E., Ioachim Nica, C. Brudeşan.

Avîntul creator al acestor tineri inspiraţi de prefacerile revoluţionare din ţara noastră, constituie o bună chezăşie că în viitor ei vor trăi mai adînc realitatea semnificativă a vremii noastre, desăvîrşindu-şi pregătirea de pînă acum şi dovedindu-se vrednici de încrederea şi ajutorul, atît de larg, pe care l-au primit din partea partidului şi guvernului. Dacă avîntul actual va fi însoţit de o muncă aprigă şi continuă, de o cunoaştere cît mai autentică a realităţii în transformare — promisiunile de acum vor trece în realizări care vor îmbogăţi şi mai mult creaţia noastră plastică.

meridianele tinereții

Andrei Voznesenski

Andrei Voznesenski este socotit pe drept cuvînt unul dintre cei mai talentați tineri poeți sovietici. Versurile sale se bucură de o largă popularitate în rîndurile cititorilor, îndeosebi ale celor tineri.

Succesul său se explică înainte de toate prin faptul că în versurile sale trăiește, cu mult curaj și originalitate, cu mijloace artistice dintre cele mai expresive și inedite, temele importante ale actualității.

Calitățile acestea se afirmă cu pregnanță în ultimele sale două volume de versuri „Parabola" și „Mozaic", volume în care predomină poeziile dedicate marilor șantiere ale construcției comuniste, tineretului de pe pămînturile desțelenite.

Comsomolul votează

„Pentru !"
A zvicnit sala-n sus ca o singură mînă,
Cu văpaia de aur a palmelor tari — mari petale —
Palme vii, mirosind a țărînă,
A rodon, a harbuji, a recolte, a fum de furnale.

Mîini ce parcă mai ieri roboteau cu betonul,
Presărau din stamine polen, se lăsau sărutate,
Cu talazuri de lapte spumos umpleau pînă-n gură bidonul,
Ori primeau nou-veniții pe lume, la maternitate.

Palme tinere, tari, zvăpăiate,
Zburînd spre tavan ca o jerbă de flăcări și flori,
Precum porumbeii spre nori !

Nu mai țin minte — la Krasnodon să fi fost ?
La Pervaia Konnaia ? La Bratskaia, poate ? —
În loc de recomandări, caracterizare, vorbe fără de rost,
Îi spuneau :
„Arată-ne palmele, frate !"

Și din noapte spre foc se ivea — bătătorită minune —
Frumusețea mîinilor noduroase,
A palmelor înăsprite de cărbune,
Zgîriate de zgură, crăpate de vintoase...

A celor mai curate mîini de pe lume,
A celor mai necesare mîini din cîte sînt,
Mîinile trebuincioase pentru pămînt...

Îmi privesc mîinile goale-n tăcere,
Destinul meu scris în palme :
— Voi, palmele mele,
Ați făcut oare tot ce vă stă-n putere ?

Balada anului '41

Era, spre cariera de piatră, dus pianul
Tirit s-ajungă lemn de foc, să ardă
În plite, să dezghețe-un ceas cazanul...
Și aștepta întîiul șoc de bardă.

De mult schilod — un biet lădoi informe —
Zăcea pe burtă, nu putea să geamă,
Sufla greoi, ca un reptil enorm
Menit a fi jertfit de oameni în grota subterană.

În degete suflîndu-și,
omul și le-a strîns mănunchi
(La dreapta — cinci, la stînga — două),
să le dea căldură.
Și omul se lăsă-n genunchi,
Să poată-ajunge la claviatură.

Degetele fostului cultural de la club — șapte ?
Șapte — uscate, degerate, șapte rămase,
Șapte — cojindu-se ca șapte cepe răscoapte,
Șapte — jupuite și roase.

Splendoarea lor, dumnezeiasca lor minune
Creștea — purificată văpaie — către cer,
Păreau năluci de cîntec, ficțiune,
Tot, tot ce se cîntase pîn' la ei !

„Scîlpiri de candelabre, coloane îmi evocă
Vibrarea adormită a sutelor de coarde...
Eu zac în carieră, aici, trîntit pe rocă,
Dar uriaș ca și pianul ce sub cazane arde.

Menirea mea pe lume nu-i un secret, se știe.
N-am să-mi trădez destinul, dragii mei !
Voi fi cea mai înaltă simfonie :
Căldură pentru oameni, și pîine pentru ei !"

Traduceri de **Romulus Vulpescu**

portretul

NEAGU ȘTEFAN

Totul e gata. Începe lansarea chesonului.

Chesonul, un colos din fier-beton, cîntărind peste 30 de vagoane, aștepta liniștit, îngîndurat parcă, acea clipă cînd plutind pe apa Dunării va trebui să se așeze cuminte și pentru totdeauna pe locul dinainte stabilit. Așa cum era, înconjurat de jur împrejur cu apă, lăsa impresia unei stînci uriașe, apărute peste noapte acolo, în umărul malului.

Stam pe mal și priveam, la fel ca toți ceilalți adunați în jurul chesonului, încă de dimineață, neputîndu-mi închipui cum vor reuși să-l ducă pe apă mai bine de 30 de metri și să-l așeze acolo, între cele două limbi de pămînt care se înfigeau oblic în fluviu. Dornici să afle acest lucru, gazetarii sosiți pe șantier îi asaltaseră pur și simplu pe ingineri, pe maiștri, care participaseră la construcție.

Inginerul Dumitrașcu reușise să scape pînă atunci de asaltul gazetarilor. Sta retras, urmărind dacă ultimele măsuri sînt îndeplinite conform indicațiilor sale. „Fii calm", își spunea el, dar fără să vrea frămînta mai departe între dinți micul său țigaret.

Lansarea chesonului cerea multă bătaie de cap. Trebuia să fie calm, cît se poate de calm. Privirile însă i se opreau uneori asupra chesonului și atunci aveai impresia că între el și construcția aceea tăcută se dă o luptă uriașă, mută, simțită parcă numai de ei amîndoi. Mult suflet pusese în ceea ce construise aci și multă energie cheltuise. Încercările de acest gen ale altora fuseseră neizbutite. Dacă acum ar fi izbutit, demonstra lumii că totuși pe Dunăre poate pluti o asemenea cantitate de material. Nu făcea aceasta din orgoliu, nu dorea să se evidențieze. Voia numai să răstoarne anumite teorii, și atît.

Șirul acestor gînduri îi fu întrerupt. Auzi o tuse ușoară în spate, apoi cineva îi dădu bună ziua. Întoarse capul și văzu un tînăr, înalt, deșirat. Îi privi fața și ceea ce-l surprinse fu nasul. „Ce nas", se amuză el pentru o clipă, fără să vrea. Mare și coroiat, nasul tînărului părea turtit într-o parte.

— Nu mă mai reținești ? întrebă cel din spatele inginerului. Sînt Stoleriu, de la gazeta raională. Zîmbi și întinse o mînă lungă, tot așa de deșirată, terminată cu niște degete subțiri.

— Iar vreun interviu ? întrebă Dumitrașcu cu răceală.

— Dacă îmi permiteți : am adunat cam tot ceea ce îmi trebuia. Mi-au rămas doar cîteva date despre un muncitor de frunte. Trebuie să fac un portret. Îmi recomandați dvs. pe cineva ?

Vorbăria cam multă a gazetarului îl enervă. Privi împrejur :

— Scrie și dumneata despre Georgică !

Făcu o mișcare a capului, ceea ce însemna : „— Acela e omul".

La cîțiva pași, așezat pe un stîlp de beton răsturnat, un bărbat încă tînăr, subțire, îmbrăcat într-o salopetă albastră, decolorată, ciupită ici-colo și plină de pete, privea în pămînt, absent parcă la ceea ce se întîmpla în jurul lui. Cum sta așa, cu barba rezemată în palme și cu coatele pe genunchi, îl asemuiai foarte ușor cu un băiețandru ceva mai răsărit.

„Nu prea arată a personaj pentru portretul meu", gîndi Stoleriu. Pentru a se convinge, întrebă :

— Acela ?

— Da. Stați de vorbă cu el, mai zise inginerul Dumitrașcu apoi se întoarse din nou spre cheson.

Stoleriu se îndrepta cu pași rari spre cel indicat.

— Dumneavoastră sînteți tovarășul Georgică ?

— Da, eu sînt — răspunse celălalt tresărind, și sculîndu-se în picioare îl privi drept în ochi.

Stoleriu îi explică pentru ce l-a deranjat, notîndu-și repede unele detalii absolut indispensabile pentru un portret : Georgică — mărunt de statură, slab, față măslinie, ochi negri sticălucitori, buze subțiri.

— Și ce meserie aveți ?

— Sudor.

Stoleriu rămase descumpănit. „Sudor ! Păi ce aș putea scrie despre un sudor ? Sudează și atît".

Se așteptase ca inginerul Dumitrașcu să-i recomande un fierar betonist, un dulgher ori un altfel de meseriaș de la care să adune ceea ce îi trebuia. Dar despre un sudor ? Sudori și cheson — ca nuca în perete. „Asta-i, inginerul a vrut să scape de mine", își spuse Stoleriu în sinea sa.

— Și la ce-ați lucrat ?

— La cheson, la ce să lucrez ? — răspunse Georgică ursuz.

„Chiar așa. La ce-ar fi lucrat dacă nu la cheson ? Mare neghiob sînt de a-i pune asemenea întrebare" — se certă Stoleriu. „Trebuie să schimb felul întrebărilor. Altfel omul ăsta nu mai răspunde nimic. Dar ce să-l întreb ?" Își aminti că nu de mult fusese la Șantierele Navale. Acolo, unul, Avramescu parcă, aplicase metoda sudurii cu mai mulți electrozi. Pînă atunci n-o mai aplicase nimeni.

— În timpul lucrului, ați folosit metode noi ?

Stoleriu căuta să se stăpînească, dar ceva îl făcea să nu-și poată ține cumpătul. Poate privirea lui Georgică, rece și pătrunzătoare, sau poate disproporția aceea de înălțime dintre ei.

— Ce metodă să fi aplicat ? Aici nu-i ca într-un șantier naval, să ai de sudat table cap la cap sau ceva asemănător, îi răspunse Georgică ghicindu-i parcă gîndurile.

Apoi se opri din vorbă și strigă la unul, Tănase.

— Dați balonul ăla cu carbid ceva mai departe.

Stoleriu profită de moment. Se făcu că-și notează ceva în carnet, rezervîndu-și astfel timp spre a-și concentra gîndurile. Degeaba însă. Nu-i veni nici un fel de întrebare potrivită pentru ca între el și Georgică să se poată înjgheba o discuție apropiată, care să-i dezlege limba sudorului. Se blestema că despre sudori nu se documentase îndeajuns.

— Povestiți-mi atunci ce credeți Dvs. Ce credeți că a fost mai deosebit de cînd ați început lucrul aici.

— Ce-a fost mai deosebit ? Chesonul, ce să fie.

În acel moment, un freamăt puse stăpînire pe cei aflați acolo. Oamenii se urcau pe dîmbul de pămînt din jurul chesonului, să vadă mai bine cum plutește acesta. Pe fețele lor se citea încordarea, curiozitatea ca și bucuria succesului.

— Feriți odgoanele — strigă unul, avertizînd pe cei aflați în apropierea parîmelor care susțineau echilibrul chesonului.

Georgică întinse gîtul, arcuindu-și sprîncenele. Pe fața lui, pentru o clipă, apăru din nou aceeași umbră de așteptare încordată, iar ochii ca de tăciune se acoperiră cu aceeași neliniște lăuntrică.

Stoleriu — cu toate că privise și el începutul lansării chesonului — avu timp să observe schimbarea de pe fața sudorului. Or, tocmai aceasta îl făcu să înțeleagă că Georgică are gîndurile în cu totul altă parte și nu la cheson. „Ce l-o fi frămîntînd ? Cum să fac să aflu ? O fi oare interesant pentru portret ?"

Vru tocmai să încerce a-l întreba. Dar îl văzu că se încruntă și păși înainte. Ce s-o fi întîmplat ? Își dădu seama că e vorba de cheson. După ce plutise cîțiva metri, se oprise, apoi începuse să se încline. Inginerii, maiștrii alergau alarmați, parcă fără nici un rost. Agitația îi cuprinse într-o clipă pe toți. Stoleriu simți că se întîmplă ceva neplăcut, nedorit de nimeni. Fără să vrea, se uită întrebător la Georgică. Neliniștea pe care i-o citise mai înainte în ochi îi dispăruse. Dar obrazul lui încordat părea mai matur, trăsăturile sale aveau o expresie dură. Scruta fiecare colțișor din jurul chesonului.

Deodată porni repede, aproape în fugă, spre una din limbile de pămînt între care trebuia așezat colosul. Stoleriu îl mai auzi că strigă ajutorului său :

— Tănase, dă-mi aparatul.

Cu aparatul în mînă, o porni repede înainte, întinzînd iute furtunurile, ajutat de Tănase.

Stoleriu îl mai văzu parcă plutind prin aer. Georgică înainta repede, cu mare băgare de seamă, pe o șină de fier înfiptă în mal. În celălalt capăt al acesteia atinsese chesonul și acum îi devia direcția de plutire. Georgică observase aceasta. „De am să tai șina, chesonul e salvat. Sînt salvate milioane, poate zeci de milioane de lei. Uzina va fi pusă în funcțiune la timp. Altfel : ...dar, atenție. De cad jar, el se răstoarnă peste mine, gata. S-a zis... ce s-or face ai mei. De unde să știe că eu acum pot să mă... — zîmbi fără să vrea. Apoi, subit, gîndurile i se schimbară. „— Cînd a spus că naște ? Așa, partea asta am terminat-o. Să o tai și pe cealaltă... Dimineața, parcă a spus. Am să-i dau un telefon. Neapărat trebuie să-i dau". În jurul chesonului încetase orice fel de mișcare. Se auzea numai bubuitul neîntrerupt al compresoarelor. Georgică, întins de-acum pe șina de fier, de parcă era lipit de ea, tăia cu aparatul din capătul ei. Pe mal, inginerul Dumitrașcu, alb ca ceara, îngîima doar : „Mai repede, Georgică. Mai repede".

Cablurile de oțel se întinseseră la maximum. Unul dacă s-ar fi rupt...

— Nu aveți teamă, nu se rup ele așa repede, auzi inginerul vocea sudorului. Eu acuș îs gata ! N-au timp să se rupă.

Flăcări mari, întrerupte uneori de pocnetul aparatului, se aprindeau și se stingeau — înfingîndu-și limbile în apa aflată dedesubt, la numai cîțiva zeci de centimetri sub șine. Boabe mari, de metal topit căzeau dispărînd și ele printr-un sfîrlit. Apăsat de colos, capătul de șină începu să cedeze, dar Georgică rămase agățat acolo, minuind cu înverșunare aparatul pînă o văzu cum dispare în apă lăsînd în urmă o dîră groasă de fum amestecată cu abur. Abia atunci sudorul se depărtă. Chesonul începu să se redreseze, iar oamenii de bucurie se luau în brațe.

Primejdia trecuse. Stoleriu se apropie repede și întinse mîna sudorului, ajutîndu-l să iasă din apă :

— Cum de v-ați gîndit să...

Ridicînd capul, observă că Georgică dispăruse de lîngă el. În sfîrșit, îl zări intrînd într-unul din birouri. Ajunse la birou dar era prea tîrziu. Alții ajunseseră înaintea lui, așteptaru cu nerăbdare ca sudorul să-și termine convorbirea telefonică. Rămase uimit cînd acesta închizînd ușor receptorul, se întoarse zicîndu-le abia șoptit :

— Știți, am un băiat.

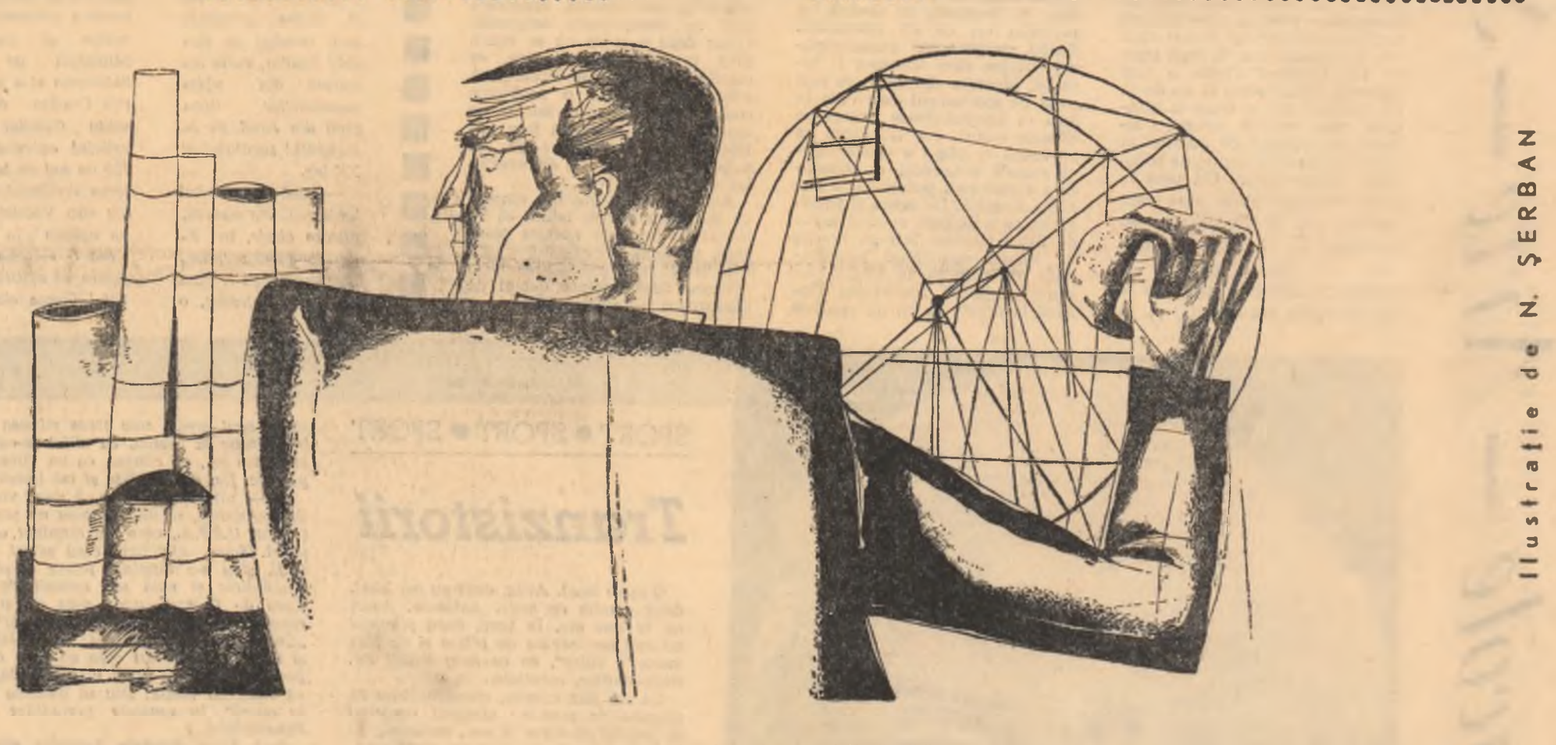

Ilustrație de N. ȘERBAN

tatăl, băiatul și o zînă de lut

GEORGE BĂLĂIȚĂ

Acesta e tatăl, Ion Anisia și alături băiatul, Nuțu, pruncul care acum iese în lume. Ochii lui deschiși ia toate, se minunează de cîte văd...

Iată, un om ca toții oamenii scoate din sîn un șarpe, șarpe verde și lung, ochi răi, înghețați. Și nimic nu face dihania, omului ; se răsucește doar în mîna lui, îi ocolește gîtul, în șal se schimbă ; iar omul rîde.

Minunat lucru, și plin de spaimă totodată, dar tatăl spuse fără grijă :

— Nu-i adevărat, omul e ca mine și ca tine, șarpele nu-i șarpe adevărat, n-are venin, i-au scos colții, e neputincios.

Se înălță pe vîrfuri băiatul, se făcu numai ochi : șarpele i se păru de cîrpă, rîsul omului fără veselie, avea dreptate tatăl, el știe multe, cîte se petrec pe lume.

Lîngă mîna tatălui, băiatul Nuțu se simți ocrotit, și atît de adînc deveni simțămîntul acesta, încît o clipă el își putu măsura în tihnă, creșterea lui necontenită. Da, astfel se găsi, mai mare decît era.

Totuși, în fața omului peste măsură de înalt, în pantaloni largi, roșii, cu brîu albastru, orice mirare rămîne mică.

Omul apucă sabia de lîngă el, sabie lungă, tăiș oglindă în mînerul aurit, legat cu canafi galbeni. Și omul rotește sabia deasupra capului, stă drept, cu picioarele depărtate, cînd, fără veste, aruncă pe spate capul și singur, nesilit de nimeni, prinde cu gura vîrful ascuțit și o înghite. Te poți uita cît vrei, poți să nu crezi, dar așa este : sabia intră în gîtlejul omului, pătrunde prin gura lui larg deschisă, încet, pînă la mîner, canafii galbeni atîrnă peste bărbie, bat lîngă urechea omului. Pe urmă o scoate. Nu curge sînge. Vrăjitorul rîde.

Peste rîsul lui, tatăl spuse :

— Mare mincinos, nimic nu-i adevărat din ce face ; sabia nu-i adevărată, uită-te !

Și el luă sabia din mîna omului, atît de repede încît celălalt n-avu cînd să se împotrivească.

O luă de mîner, îi propti vîrful în palmă.

Și se văzu cum brațele lui se apropie, cum tăișul lung se micșorează, scade, parcă ar intra în el însuși, sau în mîner ; pînă ce nu mai rămase decît mînerul și un ciot lucios cît un deget, acoperit de canafii galbeni.

Cei din preajmă hohotiră. Nu se mai văzu decît umbra vrăjitorului, o umbră pe moarte, ciotul de sabie în mîna lui nu mai era nimic.

Împrejurul lor roiau pitici galbeni, jucau măscărici din scufele cărora săreau iepuri și porumbei ; curgea în valuri siropul liliachiu, lipicios, berea spumoasă năvălea în pahare ; și scrînciobul mare rotindu-se fără capăt, aruncînd scaunele deasupra lumii, rotea și sirenele și fanții și păstorii pictați pe laturile lui în culori ascuțite, iuți, de verde și galben, și roșu, și portocaliu. Toate erau prinse într-o singură rotire, îmbibată de culori și mirosuri necunoscute, care la un loc ar putea să nu fie adevărate, nimic decît închipuire. Și pentru asta era de ajuns ca tatăl să întindă mîna lui, s-o ridice scurt deasupra capului ; atunci totul s-ar opri în loc, tăcut.

Băiatul își închipui această tăcere, fiecare prins de ea, cum l-a apucat, cu gura deschisă, picioarele răsucite, cu mîinile nicăieri, încremenit ca de un vînt înghețat. Tatăl ar rîde : „niște mincinoși, nu-i adevărat, uită-te și vezi..."

Neliniștea se furișă subțire în mădularele băiatului ; îl îngrozi tăria și știința tatălui, mai mult decît orice văzuse în iarmaroc.

De aceea, în timp ce mergeau alături, pas lîngă pas, omul mare, osos, cu gînduri tari și dinți puternici, și celălalt, încă necrescut, lovindu-și genunchii ascuțiți, subțiri, copilul se depărtă de lîngă mîna tatălui. Privindu-i astfel, dintr-o parte, obrazul supt, îl simți dintr-o dată străin și depărtat de el, dușmănos, rece.

Asta îl făcu să plîngă, dar Ion Anisia spuse blînd, de sus, unde îi era gura :

— Ce-i Nuțule, tată ? Acuma ne dăm și-n căluși, numai să-i spun lui Lică ce am de spus și ne dăm și-n lanțuri, mergem și la circ, la animale.

Glasul era al lui, al tatălui, bine cunoscut ; copilul se liniști însă nu de tot.

Ion Anisia era bucuros, anul fusese bun, rodul pămîntului plin, încît strînsura în colectiva lor întrecuse așteptările. O treabă ce avusese el în obor, ieșise ca făcută cu mîna și asta încă îl mulțumea.

Cînd ajunseră la marginea medeanului, acolo unde stăteau îngrămădite camioane, căruțe cu pepeni, vite, unde mirosea a baligă uscată, a fîn, duhneau benzina și uleiul ars, tatăl îl chemă pe Lică, șoferul gospodăriei, cu care veniseră, și spuse :

— Noi, eu cu ăsta mic, mai rămînem, poți pleca Lică, te poți duce. Spui femeii că noi am rămas, ăsta mic acu vede prima oară, vreau să-l las să vadă. Întîi, bem un rachiu, Lică, și pe urmă te duci.

Băură, după care Ion Anisia strigă șoferului, urcat pe scara mașinii.

— Sînt bucuros, Lică, asta-i !

Nuțu auzi, îi păru bine, iar părerea de bine își făcu loc în el, alături de o nedumerire care pîlpîia acolo.

Băiatul bolise multă vreme și înzdrăvenindu-se apoi, tatăl îl luase la iarmaroc, după cum îi cîntase mereu pe cînd zăcea și pentru care, mai cu seamă, se făcuse fiul sănătos.

Între frați, Nuțu stătea la mijloc, făcut din silă, cu altul, în vremea secetei. Pe atunci lipseau bucatele, pămîntul avea lingoare, era gol și deasupra și dedesubt. Ion Anisia era dus după făină în ținuturile de jos. Băiatul fusese rod cu blestem, dar el nu știa nimic de asta, crescuse, trebuia să meargă de un an la școală ; bolind, rămăsese acasă.

— Acuma sîntem liniștiți, spuse tatăl, mergem la circ, la animale.

— Animalele or fi adevărate ? întrebă Nuțu și-l cuprinse, din senin, părerea de rău că n-au plecat cu Lică.

— Ce vorbă-i asta, sigur că-s adevărate ; animale, cum n-ai mai văzut, aduse din alte părți ale pămîntului, lei și tigri, felurite lighioane...

Dar mult mai aproape se afla Dă-n Urîtu ; tatăl și fiul se opriră acolo.

Era un cort de pînză murdară, cusută pe muchii cu sfoară groasă, prinsă alocuri în copci. În fund, o stinghie de lemn, și acolo ședea Urîtu : piramidă din cutii goale, tinichele rotunde, unele ruginite, altele noi, lucitoare, turtite în părți sau nu, păstrînd încă hîrtia colorată care le înfășurase ; cutii obișnuite de conserve. La intrarea cortului, dintr-o margine într-alta, o scîndură albă. Și aici, îngrămădite, erau mingile : opt mingi pentru spartul Urîtului.

Dai un leu, arunci mingile pe rînd și cînd nici o cutie n-a mai rămas în picioare, capeți o zînă de lut. Se înțelege, era ceva de văzut aici.

Femeia grasă, cu șorț fumuriu, pătat de grăsime, stăpîna, în gura cortului, îndemna oamenii. Neîntrerupt, ea striga, prea subțire pentru gîtul umflat, pentru spatele și pieptul ei :

— Na, na, na, na...

Oamenii se îmbulzeau la aruncat, unii erau dibaci, dar totdeauna rămînea o cutie în picioare. Urîtu era greu de ucis, șiret și plin de batjocură...

Băiatul îl rugă din ochi, Ion Anisia, tatăl, încuviință.

Acum băiatul care a fost numit Nuțu, avea două mingi în mîini. Una o cumpăni în stînga. Și cu dreapta aruncă spre stiva de cutii goale.

Cîrpa făcută ghem, zbură și, fără să atingă ce trebuia, se lovi de pînza din spatele cortului.

Tatăl, rezemat de scîndura albă, privea cu gura muiată în rîs.

A doua minge nu ajunse nici ea, căzu înainte, fusese zvîrlită fără putere.

Tatălui îi pieri rîsul : băiatul e firav, n-are vlagă.

A treia minge lovi tot pînza cortului, într-o margine, nici vorbă să ajungă la cutii.

Urîtu rînjea între tinichele.

Băiatul era gata să plîngă, mîna lui cumpăni a patra minge, nu mai erau decît patru de aruncat. Femeia grasă, nemișcată, căpătă pe neașteptate forma unei pietre rotunde, cenușii.

Ion Anisia își înălță spatele și o clipă se uită nedumerit la copilul lui. Băiatul era plăpînd, iar fruntea lui i se păru străvezie, mîinile subțiri ; gîtul subțire nu putea ține capul cu păr lung, deschis la culoare. Părul tatălui era negru, aspru, oasele tari, fălcile tari. Și părul mamei la fel, negru, umerii grei de muiere zdravănă.

Tatăl nu-și mai putea lua ochii de la copil și obrazul i se albi. El văzu cum lumina, lunecînd pe nasul ușor ridicat al băiatului, mîngîie buza lui împinsă înainte de necaz, închide bărbia rotundă, toate prinse în piele subțire, străină.

Omul căută stăruitor în muchiile care prejmuiau ființa copilului, ceva din el, și nu găsi. Ce se vedea la băiat erau ale altuia. Nici femeia n-avea nimic. Numai sămînța aceluia încolțise, parcă rodise singură, dintr-o singură parte.

Mîna copilului era gata de aruncat.

Gîndul tatălui se înrăi ; dintr-o frîntură ce era, se iscă un fel de mulțumire amară, greoaie, rîncedă, care îi da ghes să rîdă de neputința copilului : pui de cuc, corcitură, bălan ca zerul !...

Voia să vadă de aproape această neputință. Făcu doi pași. Ajunse lîngă băiat. Și atunci toți văzură, și femeia grasă și oamenii din jur, însuși băiatul văzu, cum, cu deosebită grijă, mîna tatălui îi luă ghemul de cîrpă din pumni, îi opri brațul.

Urîtu se posomori.

Tatăl cumpăni mingea de cîrpă și spuse :

— Acuma arunc, uite așa, Nuțule, ia aminte, așa cum fac eu.

Cutia din mijlocul stivei căzu. În cădere, trase vîrful și tot șirul se rostogoli la pămînt.

Furia tulbură ochii tatălui cu mîl roșu, stîrnit de la mari adîncimi ; dar el zise, neasemuit de blînd, și încet mai ales :

— Și mai uită-te, Nuțule, vezi cum se alege locul, cum se lovește !...

Acum furia, ura, din locul unde erau adunate, curseră în mînă, o umplură și mîna se umflă și crescu. Apoi se strînseră în pumn și ghemul de cîrpe fu aruncat și lovi.

Și iarăși aruncă omul, de data asta într-o latură, nimeri, și mingea atît de puternic fusese trimisă, încît desfăcu o copcă din marginea de sus a cortului.

— Așa, zise, învață Nuțule, ești bărbat. privește la tată-tu, ia aminte cum se face...

A opta minge mătură ce mai rămăsese. Nici nu se putea altfel.

Terminînd, Ion Anisia spuse :

— Așa se lovește Nuțule : cauți întîi mijlocul, tăria ; capul vine singur pe urmă, și umerii dacă se mai țin ; și-n urmă de tot, lovești ce rămîne, să știi.

Iar ochii lui erau acum limpeziți în patru ape, curați, albi în jurul culorii lor din mijloc.

Femeia grasă zise :

— Ești dibaci, bărbat întreg, dar nu-ți dau zîna. Mi-ai desprins o copcă de la cort, asta costă.

— Ba mi-o dai, că-i a mea, eu am cîștigat-o. Copca ți-o plătesc, cît vrei ți-o plătesc, dar să-mi dai mie ce-i al meu, femeie, îndată să **ne dai**, mie și feciorului meu ce ni se cuvine !

Și le dădu o zînă, pe care erau trase în culoare, ochi, sprîncene, gură și mantie lungă, încolo cu totul și cu totul de lut.

TINERI SCRIITORI DIN CERCURILE LITERARE

Veniți în Harlem, unde totul vă e servit fierbinte și negru

(o reclamă)

Aterizînd la Idlewild, aeroportul internațional al New-Yorkului, îți sare în ochi primul contrast al lumii noi. Absolut toți hamalii, manipulanții de la coletărie, vatmanii furnicarului de electrocare și măturătorii uriașului aeroport de pe care la fiecare nouăzeci de secunde decolează sau aterizează o navă aeriană, venind sau plecînd spre toate colțurile lumii, sînt oameni de culoare. Mulatrii, portoricanii, malaezii, cîțiva chinezi ori japonezi, formează singurele nuanțe aparte în abanosul african pus să care bagajele pasagerilor, să descarce coletele din fuselajele avioanelor, să mături, să curețe vastele săli și terase ale aerogării. Cîțiva albi îmbrăcați în uniforme bleumarin, cu epoleți pe umeri și șepci cu cozoroc, supraveghează toată această armată de culoare, ghidîndu-i acțiunile cu gesturi scurte. Între hamali, nici măcar un singur alb.

Am întrebat cum se explică acest lucru. Mi s-a răspuns :

— Aha !... Știu unde bați. Vii aici cu idei dinainte fabricate. Dar află, dragă domnule, că la New-York, negrilor le e permis accesul în autobuzele pentru albi. Lucru de care m-am convins că e perfect adevărat.

Tăind Manhattanul în lung, de la Battery Park și pînă la canalul care leagă Hudsonul de East River, metroul new-yorkez nu străbate numai treizeci de kilometri de galerii forate în granit, ci și o stranie hartă etnografică, un microcosmos care își imprimă demarcațiile umane pînă și în lumea călătoare pe sub pămînt. La sud, înainte ca metroul să treacă pe sub picioarele podului Brooklyn, lumea din vagoane e galbenă, orientală, cu ochi migdalați, strînși între pleoape scurte, groase, cenușii, fără gene. E semn că la suprafață se află „Chinatown-ul", ghettoul chinezesc strangulat în depresiunea arhitectonică dintre cei doi masivi de zgîrie-nori ai Manhattanului, la umbra cărora se înlănțuie, ca niște insule într-o mare yankee, cartierele emigranților din cele treizeci de țări ale lumii vechi, poposiți în acest colț din „Pămîntul Făgăduinței".

Ieșit pe sub pămînt în acest punct al New-Yorkului, călătorul neavizat se trezește în plină Chină. Un veritabil colț de Canton sau de Șanhai, așa cum îl arătau ilustratele în culori de acum un sfert de veac, o insulă din fostul „Imperiu Ceresc" cum, probabil, nu mai poate fi văzut azi decît la New York și în Formoza gomindanistă. Magazine supraîncărcate cu marfă de orient, ceainării și taverne cu lampioane, zarzavagerii cu legume exotice, chioșcuri de ziare cu gazete și reviste ilustrate scrise în limba lui Confucius, restaurante cu firme verticale pe care ard dragoni de neon și unde se consumă mîncăruri ciudate, pregătite de bucătari sobri și enigmatici ca niște alchimiști, copii care umplu străzile cu larmă, bătrîni cu bărbi subțiri, fete fardate violent, cu fustele despicate pînă la coapse, cu mers legănat, provocator, mărunți vagabonzi fugiți de orientul galben și naufragiați în insula orientală din mijlocul metropolei occidentale, totul grupat în patratul dintre Mott și Pell Street's pe de o parte, și Bayard și Doyer's Street's de pe altă parte. E cartierul căutat cu aviditate de provincialii setoși de senzații exotice, gata să descopere în orice ungher traficanți de stupefiante, ori ghizi flămînzi dar surizători, care, pentru cîțiva cenți, să fie gata a le dezvălui toate adresele dubioase ale Chinei new-yorkeze.

În realitate, lumea aceasta exotică, în care autorii de romane captivante își plasează cele mai oribile crime și cele mai tari lovituri gangsterești, e o lume de pairi înstrăinați, în nesfîrșită luptă cu mizeria și cu discriminarea rasială.

Căci la New York, și galbenii au acces la autobuzele pentru albi.

Mai puțin exotic, și deci mai puțin căutat de turiști și descris de literatură, în extrema stîngă a promontoriului, cam la aceeași paralelă cu Chinatown-ul, la umbra zgîrie-norilor de pe Wall-Street, dincolo de cortina trufașă de oțel, beton, aluminiu și sticlă ridicată de citadela finanței, se ghemuie în case cu un singur etaj cartierul armenilor, care trăiesc din cîrpitul covoarelor, laolaltă cu sirienii și grecii.

Două stații mai spre nord, între Bowery și Greenwich Vilage, primul nume aparținînd străzii celor care, în țara tuturor posibilităților, și-au ales ca singură posibilitate mizeria cea mai cruntă, iar celălalt nume — cartierului boem al New-Yorkului, metroul se oprește sub... Spania. O Spanie fără lupte de tauri, dar la fel de mistică și de amărîtă cum e cea din Europa, de unde New-Yorkul își recrutează frizerii, iar preoții catolici zgomotoasele „Fieste" cu sfinți de gips îmbrăcați sărăcăcios în rochiile împrumutate de la credincioasele bigote, prea fericite să-și vadă sfîntul preferat plimbat pe străzi în rochia lor de duminică, de poalele căreia sînt prinse cu ace de gămălie hîrtiile de cîte un dolar, atît de stimulatoare pentru îngăduința cerească.

Mai departe, la extremele depresiunii dintre grupurile compacte de zgîrie-nori, se înșiră cartierele italian și francez, primul ghemuit cu toți visătorii și ghitariștii lui sub picioarele Brooklinului de unde sînt furnizați metropolei zidarii și asfaltierii cei mai buni, iar celălalt, concentrat într-un punct de pe cea de-a opta Avenue, alimentează New-Yorkul cu coafori, profesori de franceză și lachei moraliști cu grimase de prețiozitate, abordate ostentativ pentru a masca incapacitatea de a face bani „à l'americaine".

În lungul drumului pe sub Lexington Avenue, metroul străbate mai întîi subsolurile cartierului germano-austro-ungar, cu cinematografe și restaurante alsaciene ori vieneze înșirate pe strada 86, apoi subsolul cartierului suedez și, în fine, înainte de a intra sub pămîntul Harlemului, traversează pe sub beciuri ghetto-ul evreesc, cel mai mare din cele cinci cartiere evreești aflate pe teritoriul New-Yorkului.

Sub strada 110, metroul își schimbă brusc culoarea. Elementul negru, între pasageri, devine cu totul preponderent, ca și cînd, pentru un moment, metroul ar traversa subsolul Africei.

Pentru că la New-York, negrii n-au acces numai la autobuzele pentru albi, ci și la metroul albilor.

În stația de lîngă Battery Park, de unde ne-am urcat în acest metrou pentru Harlem, mai bine de trei sferturi din pasageri erau albi. Numai cîțiva negri se vedeau pe peronul plin de lume, iar dintre ei, unul s-a urcat în vagonul în care călătoream și noi. Era un bărbat tînăr, de vreo treizeci de ani, îmbrăcat cu îngrijire într-un costum uzat de atîta perie și mașină de călcat, cu pantofi de lac, cărora pentru a le înegri cutele albite de sarea sudoarei le dăduse cu cremă, cu o pălărie a cărei fundă de rips făcea „ape" ca moarul, cu cămașă albă, cu piepții scrobiți și manșete atașate. S-a oprit în mijlocul vagonului, a scos o biblie dintr-o servietă veche pe care tot timpul drumului a continuat s-o țină între cotul drept și coaste ; și a început să propovăduiască. Nu-l asculta nimeni, nu-l privea nimeni, nu-l înjura nimeni, căci la New-York negrii au acces la vagoanele de metrou pentru albi, și, de aceea, privirile călătorilor ori se opreau asupra lui intrigate, cu o mînie abia reținută, ori treceau prin el, absente, ca și cînd omul ar fi fost din sticlă. Metroul vuia prin galeriile căptușite cu fier, în vagon era zăpușeală, albii mestecau gumă, citeau ziare ori reclame de pe pereți, iar tînărul negru le citea cu glas tare verseturi din biblie.

Era un misionar negru între albi. Se produsese parcă o răsturnare de planetă și de istorie. Cu 400 de ani în urmă, strămoșii acestui propovăduitor cu manșete atașate fuseseră cuceriți de versetele albilor, de apa lor de foc și de praful lor de pușcă. S-au lăsat convertiți, au pupat crucea, l-au recunoscut pe Cristos și pe omul alb, s-au împărtășit cu apa de foc și s-au mai trezit abia pe puntea corăbiei albilor, ferecați în lanțuri, undeva în larg, de unde pămîntul natal nici nu se mai zărea. Dar atunci era epoca de după exterminarea, de către soldații și coloniștii regilor catolici, a populațiilor indiene din arhipelagul Antilelor, cînd s-a făcut apel la conducătorii triburilor din Africa spre a furniza mîna de lucru pentru exploatarea solului și subsolului Americii. Acum, strănepotul primilor negri convertiți de misionarii albi poposiți în jungla africană făcea pe misionarul între strănepoții conchistadorilor din jungla albă... Dar el nu era înarmat decît cu decență și o biblie. Și nu avea mai mult decît dreptul de a călători în vagonul pentru albi.

Stația de metrou din strada 125 te scoate la lumina zilei chiar în inima Harlemului.

Dar ce a fost asta ? Vijelia a trecut prin fața stației, apoi a dispărut la dreapta, după colțul lui Lexington Avenue, lăsînd în urmă doar ecoul unui huruit strident, agasant, de parcă o mie de mașini s-ar fi tîrît fără roți, direct pe osii, prăvălindu-se cu viteza meteorilor pe asfaltul murdar și zgrunțuros al cartierului. A fost unul din trăznetele Harlemului, o izbucnire neagră a epidermei și temperamentului african, o sclipire de ingeniozitate a circomvoluțiunilor creierului uman, la fel de capabil și de evoluat, indiferent de paralelele pe care omul, galben, alb sau negru, populează acest glob pămîntesc.

O sută douăzeci de fete negre au luat asfaltul New-Yorkului sub asaltul patinelor cu rotile, traversînd cu viteza bolizilor Harlemul toropit de căldura „toamnei indiene", trezindu-l, scoțindu-l la ferestre, pe balcoane, sau pe trotuarele străzilor cuprinse de vacarm. Închipuiți-vă tot ce poate pune vitalitatea, temperamentul, fantasticul simț al ritmului și inepuizabila condiție fizică a tinereții negre, pe mobilitatea de rulmenți a unor patine cu rotile. Totul, în o sută douăzeci de variante, lansat cu o viteză sălbatecă și un huruit apocaliptic, de-a lungul străzilor drepte, trase cu linia, ale Manhattanului. Luat prin surprindere, yankeul înjură și își trage mașina lată, cu faruri holbate, la marginea trotuarului. „Mii de draci ! Dar ce i-a apucat ? Doar au acces la autobuzele noastre !" Șoferii autobuzelor zîmbesc mucalit, așteptînd scurgerea nebunească a impetuosului fluviu negru pe rotile. Omul de pe trotuar se oprește nedumerit și privește cu uimire în urma avalanșei. Mașinile poliției sosesc cu întîrziere, motocicliștii cu căști albe nu sînt capabili să facă piruetele tropicelor gonind și dansînd pe rotile, și trăznetul negru străbate orașul pleznindu-l peste obrajii palizi și intrigați dindărătul parbrizelor umflate, cu avîntul tineresc al celor o sută douăzeci de fete negre care străbat New-Yorkul, purtînd pe pieptul zvîcnitor aceeași inscripție : „Equal Rights for all races, religions, nationalities".

O sută douăzeci de perechi de ochi arzători, o sută douăzeci de perechi de buze răsfrînte, o sută douăzeci de gîturi lungi, pubere, de lebede negre, o sută douăzeci de perechi de picioare iuți, deprinse din copilărie cu dansul îndrăcit al macumbei, străbat orașul încremenit, în iureșul patinelor pe roate. Undeva înainte se aud întețindu-se țignalele polițiștilor, vaierele mașinilor cu ventuze roșii și sirene stridente se concentrează spre punctul unde se bălăngăne amenințătoare bastoanele de cauciuc de care fluviul negru se sparge împrăștiindu-se în zig-zag.

În urma zvîcnirii bastoanelor care au împrăștiat nebunia, parbrizele bulbucate pot circula mai departe ,alunecînd fără zgomot pe asfaltul scrijelat de patinele pe rotile. Iar fetele negre, fetele Harlemului se întorc acasă pe străzi lăturalnice, cu patinele ascunse sub vindiacuri, cu fețele îmbujorate de emoție, cu ochii umezi de beția vitezei și a luptei.

Trăznetul s-a consumat. Învolburați, norii întunecați ai Harlemului tăinuiesc prin gangurile întunecoase și cotloanele murdare ale cartierului negru, alt trăznet.

Patinatoarele negre, fete între treisprezece și cincisprezece ani, au asaltat magistrala New-Yorkului în ziua lui Columb, sărbătoarea care marchează prin defiladele pompoase ale gimnazistelor americane, aniversarea unei descoperiri... Harlemul a vrut să amintească din nou Americii că, din echipajul escadrei lui Cristofor Columb n-a făcut parte nici un yankeu. În schimb, omul care a zărit cel dintîi pămîntul lumii noi, a fost căpitanul Christ, matroz negru, conducătorul uneia din caravelele columbiene. Echipajul subordonat lui era compus aproape în întregime din oameni de culoare. Negrii au fost primii care, cunoscînd tainele junglei și arta investigației într-un pămînt nou, necunoscut, au făcut cea dintîi incursiune în pădurile San-Salvadorului, deschizîndu-le albilor drumul spre cucerirea noului continent. Dar, printr-o crudă ironie a soartei, pe pămîntul descoperit și explorat de strămoșii lor, negrii au devenit curînd sclavii omului alb. Nu le-a ușurat cu nimic faptul că ei se aflau de mult pe teritoriul de azi al Statelor Unite, în momentul cînd, la Boston, a ancorat corabia „Floarea de mai" de pe bordul căreia au debarcat primii colonizatori englezi, „legendarii" părinți pelegrini, din osul cărora se afirmă că s-ar trage rasa celor mai puri yankei. Cu un an înaintea sosirii lor, adică prin 1609, fusese descărcată la Jemstown, în Virginia, prima partidă de „fildeș negru" pentru America de Nord, cărată din Africa în lanțuri.

În cîteva generații, numărul negrilor descendenți din sclavii africani care populează azi Statele Unite ale Americii, a ajuns la 13.000.000. Și totuși, ei sînt numai o picătură în uriașul ocean de „fildeș negru" cărat din Africa pe pămîntul „lumii noi". Căci, după cele mai optimiste statistici, în patru secole de negoț cu sclavi, din Africa au fost răpiți nu mai puțin de trei sute de milioane de oameni. Harlemul, acest ghetto pentru o jumătate de milion de negri, constituie una dintre cele mai caracteristice particularități ale New-Yorkului. Douăzeci și cinci de străzi care traversează pe orizontală Manhattanul între Hudson și East River, sînt locuite exclusiv de negri, formînd în mijlocul New-Yorkului cel mai populat punct din întreaga lume neagră.

Harlemul e capitala neagră a „lumii noi". Unde se duce negrul fugit din sudul inospitalier și retrograd ? Unde se refugiază negrul ajuns la New-York și rătăcit în metropola zgîrie-norilor ? Unde se refugiază urmăritul scăpat prin cine știe ce minune de crucea aprinsă a Ku-Klux-Klanului ?

Harlemul, acest „purgatoriu" al negrilor, cum l-a numit Egon Erwin Kisch, primește la pieptul său mizer pe oricine n-are altă vină decît că s-a născut cu o piele de culoare ceva mai închisă decît cea a albilor.

Pentru prima dată am intrat în Harlem într-o duminică dimineața. Într-o astfel de zi, și la o astfel de oră, centrul New-Yorkului e pustiu și rece ca un cimitir de lux cu cavouri monumentale, aliniate de-a lungul unei alei trase cu rigla. Trei sferturi din numărul stațiilor de metrou sînt închise, pe liniile de autobuze circulă doar o zecime din efectiv, în lungul rigolelor unde, în zilele de lucru, găsirea cîtorva metri liberi pentru parcarea unei mașini e o chestiune de eroism; ceasornicele automate care taxează staționarea autovehiculelor stau inutile, ca niște jucării stricate. În Wall-Street, paznicii particulari ai băncilor, înarmați pînă în dinți, dormitează ; portul e încremenit, ferestrele zgîrie-norilor alteori luminate zi și noapte, sînt oarbe, ca ochii unui oraș părăsit. E singura zi cînd vacarmul se încetinește, singura zi cînd poți întîrzia pasul pe trotuarele centrului, cînd nimeni nu se grăbește nicăieri, cînd hoinarul poate căsca gura în voie la orice, fără să fie împins de la spate de torentul uman, singura zi în care se poate încerca în liniște numărătoarea etajelor unui zgîrie-nori, sau, pînă la căderea întunericului se poate vorbi de un Broadway pustiu și de o stradă 42 calmă. Și totuși într-o astfel de zi, New-Yorkul e lipsit tocmai de ceea ce îi formează personalitatea. Fără tumultul lui caracteristic, fără colosala cheltuială de energie umană și materială, pretutindeni prezentă în zilele de lucru, New-Yorkul apare mahmur și gol, ca un oraș evacuat în preajma unui cataclism.

Doar Harlemul își continuă viața la fel ca în fiecare zi. Ca în fiecare zi, și totuși, altfel. E duminică. Zi în care Harlemul se botează, zi în care Harlemul își vizitează bolnavii din spitale, zi în care Harlemul se căsătorește, îmbrăcîndu-și miresele în văluri albe, sau se duce la cimitirele negre din Bronx. Celelalte zile ale săptămînii sînt, totuși, altfel. De luni pînă sîmbătă, din zori și pînă noaptea tîrziu, Harlemul nu face altceva decît se scurge în jos, pe Manhattan, sau se întoarce ostenit din cele patru zări de piatră ale New-Yorkului. Așa cum Hudsonul și East Riverul curg în timpul zilei în două direcții, de la izvor spre ocean sau de la ocean spre izvor, după ciuata lege a fluxului și refluxului, fluviul negru al Harlemului se scurge în zori spre lumea zgîrie-norilor, pentru a se întoarce în ghettoul african tîrziu, după miezul nopții.

Și totuși, duminica Harlemul e același din totdeauna, pentru că și duminica stăpînii din orașul de jos au nevoie de slugi, pentru că și duminica, în gările New-Yorkului sosesc pasageri care au nevoie de hamali, e același pentru că și duminica, la New-York, albii își lustruesc ghetele, pentru că și duminica albii mănîncă și cineva trebuie să spele vasele, pentru că și duminica negrul e negru, și munca cea mai neagră, cea mai murdară, cea care se face întotdeauna, și fără care nu se poate, în orice zi și la orice oră, e destinată tot negrilor. E același, pentru că și duminica, în Harlem, lombardele sînt deschise zi și noapte, acele „Pawn broker" unde, în spatele unei tejghele prelungită cu zăbrele pînă în tavan, stă un „Taica Lazăr" american care, dacă nu se vrea chiar Shylok, crede în mitul îmbogățirii „cinstite" a lui Rotschild. Aici, negrul își lasă pentru cîțiva dolari sau numai pentru cîțiva cenți, saxofonul lustruit ca o rază de soare, cratița de mîncare, fracul în care și-a încercat norocul de artist înăscut, patul obosit, pantofii de step, căruciorul copiilor, bateria de jazz, rochia înflorată a nevestei, banjoul, soba de gătit, jobenul sau trompeta cu care și-a veselit prietenii, ori a plîns la un colț de stradă.

Harlemul începe brusc, pe una din orizontalele Manhattanului, ca o baricadă neagră ridicată pe strada 110. În patratul celor 23 de străzi, pînă la strada 135, sînt comasați cinci sute de mii de negri, mulatri, portoricani și alți oameni de culoare proveniți din amestecul tuturor raselor cu lumea continentului african.

Mai întîi, pe timpul guvernatorului olandez Stuyvensat, cînd New-Yorkul se chema Amsterdam, și cînd pentru prima dată o parte a Manhattanului a fost botezată cu porecla de Harlem, după numele unui orășel olandez aflat în apropiere de Haga, ghettoul negru a fost situat acolo unde acum se află centrul metropolei, adică imediat după valul de pămînt și piatră, Wall-Streetul de azi, ridicat pentru a împiedica invaziile haitelor de lupi asupra noii colonii albe.

Această mică Africă strămutată din continentul negru pe „marele drum al frigului" s-a tîrît prin Manhattan timp de trei secole, întotdeauna ținîndu-se după periferia metropolei. Fixarea în perimetrul de azi s-a făcut abia în ultimii cincizeci de ani, cînd, după atîtea exoduri forțate, negrii au început să-și împlînte rădăcinile în această parte a Manhattanului. Bloc după bloc, stradă după stradă, comunitatea neagră a trecut la o ofensivă mută, pașnică, de solidarizare geografică. Așa cum strămoșii lor din continentul african se uneau în triburi pentru a putea rezista sălbăticiunilor din junglă, tot așa, în inima junglei new-yorkeze, negrii se concentrau în acest ghettou al epidermei pigmentate. Cartierul locuit cîndva de albi, își schimba pe nesimțite culoarea. Yankeii se retrăgeau din vecinătatea negrilor ca din fața ciumei, cedîndu-le casele cenușii, standardizate, de periferie, în schimbul unor cauțiuni jecmănitoare și al unor chirii cu sută la sută mai mari decît în alte cartiere. În fața acestei concentrări de negri într-un singur punct al New-Yorkului, a cumpărării și arendării caselor de către mica burghezie neagră care începea să exploateze locuințele închiriate confraților ei de culoare, albii segregaționiști au reactivat judecata lui Linch și au scos din arsenalul luptei „cetățenești" bomba cu explozie întîrziată. Unui bancher negru care a avut îndrăzneala să cumpere cîteva case pe strada 125 și a acordat împrumuturi cîtorva confrați de-ai lui cărora băncile albe le refuzaseră creditul, i s-au plasat prin ungherele casei, prin grădină, în garaj, ori sub scara de la intrare, nu mai puțin de șase bombe cu explozie întîrziată.

Astăzi, linia de demarcație a Harlemului a coborît în sud, mai jos de strada 110 și a urcat spre nord dincolo de 135, exodul continuînd mai departe pînă la canalul Sfîntului Martin care desparte Manhattanul de Bronx. Pe această suprafață, cîteva mii de case de raport, în majoritate cu un singur etaj sau numai parter și demi-sol, cele mai multe cu scări și balcoane la intrare, în jurul cărora roiesc cincizeci de mii de copii, cîteva miliarde de muște și un număr incalculabil de tone de gunoi. Nici un parc, cu excepția a două scuaruri strînse între casele cenușii, atît de mici și de încărcate la rîndul lor cu gunoaie, încît nu pot aduce o notă aparte în mizeria generală a Harlemului.

Cam așa arată locul care poartă acest nume exotic. Cine și l-a închipuit brodat cu palmieri, populat cu oameni îmbrăcați în stofe colorate, cîntînd bluessurile la modă ori bătînd ritmurile îndrăcite ale tropicelor prin localurile de noapte, ori strălucind prin cabarete în care izbucnește vulcanic pasiunea neagră, fierbinte — știe despre Harlem tot atît cît au uitat agențiile de voiaj pentru turiștii străini. Cartierul negru al New-Yorkului, cu loc rezervat acum trei decenii în seria de „senzații tari" descrise de ghidurile metropolei, a devenit azi o arenă de luptă politică, ocolită cu grijă de autobuzele cu acoperiș de sticlă brună ale agențiilor de voiaj. Numai noaptea, cînd e mai puțin vizibilă mizeria pe drept cuvînt neagră, agențiile de voiaj își permit să facă incursiuni bine păzite de poliție pe artera principală, „Broadwayul" negru al Harlemului, strada 125. Străzile mai mărginașe sînt ocolite de albi și în timpul zilei, iar în localurile de distracție ale Harlemului, unele exclusiv pentru albi, „fețele palide" nu îndrăznesc să intre decît în grup.

La el acasă, Harlemul se închide în el însuși, germinînd o uriașă forță de șoc pe care n-o dezvăluie decît în momentele cele mai crîncene. Dincolo de zidurile sale, se scurge pașnic, umil, tăcut, piecînd în zori, o dată cu marele fluviu al muncii care deservește metropola, de unde se întoarce noaptea tîrziu istovit, frînt de oboseală, cu prea puține ceasuri de odihnă înainte pentru a-și mai putea recupera forțele.

Și totuși, Harlemul e optimist, Harlemul cîntă, Harlemul rîde, Harlemul luptă. Vitalitatea care îl caracterizează se manifestă în orice : pînă și în necesitatea suspendării circulației pe unele străzi unde joaca copiilor de culoare era atît de năvalnică, încît mașinile numai cu greu mai puteau trece : sau pînă și în beția vitezei cu care tinerele negrese, la o vîrstă cînd abia li se ivesc într-o stranie irumpere semnele pubertății, iau cu asalt străzile ghettoului negru sub huruitul atroce al patinelor cu rotile, așa cum le-am văzut într-o zi de „toamnă indiană" părăsind Harlemul și țîșnind în orașul alb, spre a-i aminti cine a fost cel care a zărit primul pămîntul Americii...

O dată cu noaptea, Harlemul se lasă înghițit de întuneric. Văzut din helicopter, acum nu mai e decît o pată neagră în nordul Manhattanului, slab luminată de serviciul urban de electricitate, cu un singur punct scînteietor — Strada 125. Dincolo de acest loc, Harlemul se tîrăște curînd la culcare, istovit de munca de peste zi. Doar ici, colo, la colțurile străzilor mai „centrale" întîrzie grupuri de tineri, concentrîndu-și în cele din urmă scurgerea spre „Broadwayul negru". Viața noctură a Harlemului, e cu totul deosebită de cea din timpul zilei. O dată cu miezul nopții, din ungherele cele mai

Harlem

Ioan Grigorescu

întunecoase ale cartierului, apare un nou Harlem, necunoscut și ignorat de yankei. Silită în timpul zilei să calce pe vîrfuri și să vorbească scurt și în șoaptă, această Africă luată servitoare a New-Yorkului, izbucnește vulcanic, nestăvilit, cu tot temperamentul ei african. Atunci, picioarele care în metropola zgîrie-norilor n-au călcat decît pe vîrfuri, își arată forța și flexibilitatea în dans, iar vocea sugrumată de șoaptă, se descătușează năvalnic.

Ziua ignorat și disprețuit de americani, Harlemul începe să fie căutat și prețuit imediat după miezul nopții. Dar cortegiile de limuzine luxoase care trec în lungul străzii 125 și care nu opresc decît în fața localurilor „sigurw", unde pentru o noapte, totul le e servit albilor „fierbinte și negru", nu îndrăznesc să se aventureze pe străzile întunecoase unde geme un bluess acompaniat de un contrabas făcut dintr-un bidon de tablă în care a fost înfiptă o coadă de mătură. Strigătele acestea de junglă ce izbucnesc pe la marginea Harlemului, yankeul preferă să le audă în propria sa junglă, adică în punctul unde Broadwayul se încrucișează cu strada 42, și unde, cartierul negru își trimite seară de seară cele mai tinere progenituri, grupuri de băiețandri de 10—12 ani care, sub orgia de neon a reclamelor colorate, uimesc trecătorii cu dansurile lor îndrăcite, acompaniate de un tam-tam sălbatec susținut de două cutii goale de conserve. Puradeii aceștia care își fac scenă din patratul de lumină aruncată de vitrina de cristal a vreunui mare magazin, sînt, de cele mai multe ori, niște virtuoși ai bateriei și ai stepului gimnastic, dans însoțit de periculoase salturi mortale în timpul cărora, țeasta dansatorului trece la două degete de bordura trotuarului. Atunci, în umerii costelivi, în maieul asudat, în pantalonașii de doc cenușiu, în tenișii strînși pe laba piciorului, în fruntea înaltă, asudată, zvîcnitoare, în degetele fragile care bat nervos tinicheaua calpă, vezi o picătură din acel Harlem virulent, expansiv, strident, în care se rîde mai mult decît în tot Manhattanul și se plînge mai mult decît în întregul New-York.

Din tînguirea aceasta, din visul pălmașilor de pe plantațiile de bumbac, din cosmarul și speranța fugarilor din gura fluviului Misissippi, s-a născut în Harlem arta lui Jim Crow (Jim Corbul), pasărea cu pene negre, cu ochi triști și aripi cernite, sortită să trăiască departe de celelalte păsări, disprețuită și urîtă de ele. Legenda lui Jim Crow nu e altceva decît istoria celor treisprezece milioane de negri americani, cărora le e interzisă dragostea cu albii, intrarea în vagoanele rezervate albilor, învățămîntul în școlile albilor, tratamentul în spitalele albilor sau rugăciunea în bisericile albilor. Lui Jim Crow îi sînt rezervate vagoane speciale pe care nimeni nu le curăță, școli mai proaste pe care nimeni nu le îngrijește, spitale mai primitive și mai sărace, dar unde îngrijirea costă dublu, biserici mai mizere și un dumnezeu mai puțin bun.

S-ar putea spune că toate astea nu se petrec la New-York, vitrina nivelului de trai și a modului de viață american.

Dar unsprezece state americane interzic transportul albilor și al negrilor în comun, rezervîndu-le pasagerilor de culoare autobuze și vagoane de metro speciale pe care atîrnă inscripția „Only for blaks" (Exclusiv pentru negri). Două zeci de state americane nu permit copiilor negri să frecventeze școlile unde învață copiii albilor, rezervîndu-le școlarilor de culoare pe cele mai mizere, pe care nu e scris „Only for whiten". Trei zeci și cinci de state americane consideră căsătoria dintre un negru și o femeie albă un delict care se pedepsește prin lege, fără a mai considera necesar să atîrne pe piepții femeilor albe inscripția „Exclusiv pentru dragoste albă".

În schimb, la New-York, negrilor le e permis accesul în autobuzele și vagoanele de metro pentru albi.

Iar Jim Corbul, prins în colivia celor două zeci și cinci de străzi negre ale Harlemului, iese în forfota din Lenox Avenue, sau în localurile de pe strada 125 și cîntă bluessuri pe care le-a învățat din gura lui Paul Robeson, sau din trompeta lui Luis Armstrong.

Își cîntă istoria :

„Soare arămiu.
mare purpurie,
Ce sînteți
pentru mine,
Dacă nu Africa ?"
Sau își cîntă speranța și credința în victorie :
„Ascultați trompeta ce abia se aude,
Trompeta sfîntă, trompeta ciudată,
Ascultați trompeta liniștită,
trompeta fermecătoare,
trompeta imnurilor...
Sînt prins în pînza țesută noaptea de vînturi..."

ANTONIO GRAMSCI

Toate ghidurile oficiale ale Romei îl îndeamnă pe turist, străin sau italian, să se oprească o clipă, dacă îi mai rămîne timp, după ce a vizitat Forul roman, Capitoliul, Coloseul, muzeele Vaticanului și catedralele barocului, la Cimitirul „străinilor" sau „protestant", cum mai este numit, în care străjuite de piramida lui Caius Cestius și de poarta San Paolo se află mormîntul lui Keats sau urna care închide inima — „cor cordium" — cum spune inscripția, lui Percy B. Shelley. În nici unul din aceste ghiduri, călătorul nu va găsi indicat faptul că în același cimitir al „străinilor", într-un colț scăldat de razele dulci ale soarelui roman, străjuite de conurile maiestuoase ale chiparoșilor, se află, depusă pe un mormînt, o urnă modestă din marmoră pe care stă scris „Antonio Gramsci, 1891—1937". Și totuși, în fiecare zi, ai să găsești lîngă ea flori proaspete, azalee, trandafiri, garoafe sau flori de portocal, purtate cu grijă pe brațul unui hamal obișnuit cu poverile ori al unei textiliste cu chipul palid oprită în ceasul liber de duminică, lîngă urna întemeietorului Partidului comunist italian. Căci în fiecare an, în ziua de 27 aprilie, tovarășii săi de luptă, oamenii muncii din Italia și din alte țări, își îndreaptă gîndurile spre această urnă, aduc un călduros omagiu acestui înfocărat fiu al poporului italian și se angajează să ducă mai departe, să înalțe tot mai sus steagul de luptă al clasei muncitoare pe care el l-a ridicat în anul 1921.

Anul acesta se împlinesc douăzeci și cinci de ani de la moartea lui Gramsci. S-a stins în anul 1937, la cîteva zile după ieșirea din închisoarea în care, timp de peste zece ani, supus unor chinuri și privațiuni bestiale, a fost secat, clipă cu clipă, izvorul ce-a împrospătat neobosit marele fluviu al viitoarei depline renașteri italiene.

Cu ocazia teribilului „processone" — din anul 1926, care judeca pe Gramsci și pe tovarășii săi apropiați, pentru vina de a fi luptat pentru înlăturarea exploatării muncitorilor italieni și împotriva fascismului, procurorul, dînd glas dorinței celei mai intime a călăului Mussolini, cerea tribunalului ca pentru douăzeci de ani să împiedice creierul lui Gramsci să mai funcționeze. Era cuprinsă, în aceste cuvinte, starea de criză a ideologiei burgheze care nu mai putea să lupte decît înfrînînd rațiunea și geniul uman. Dragostea și lupta tovarășilor din afară, existența patriei socialismului, glasul lui Gorki, Romain Rolland și al altor alți reprezentanți ai culturii mondiale, credința lor nestrămutată în biruința adevărului învățăturii marxist-leniniste, l-au întrupat însă și lupta a fost dusă cu aceiași încredere în biruință. Între clipele dăruite cultivării în pămîntul adus de vînturile Mediteranei pe pervazul rece al ferestrei celulei a unui trandafir sălbatec și cele în care crizele de hemoptizie îl obligau să se odihnească, Gramsci ținea o legătură permanentă cu lupta muncitorilor din orașele și satele Italiei, citea tot ce putea să primească în temniță, scria „Caietele din închisoare", rod al minții lui neistovite de-a lungul celor zece ani de chinuri, dar prețios, făcut clasei muncitoare de care s-a simțit atît de legat.

Cu cîțiva ani în urmă, editura Einandi din Torino a publicat notele lui Gramsci în șase volume, la care se adaugă „Scrisorile din închisoare" și un volum de lucrări scrise înainte de a fi arestat. Ele cuprind contribuții importante, referitoare la mai toate domeniile de activitate, și astăzi orice referire la Italia trebuie să țină seamă de ele.

Dacă în prima jumătate a secolului nostru cultura italiană și cea europeană, în general, au fost dominate de idealismul lui Croce care căuta să abată atenția de la caracterul social, de clasă, al manifestărilor spirituale, în prezent ideile lui Gramsci, cuprinse în volumul „Materialismul istoric și filozofia lui Benedetto Croce", precum și în multe note din celelalte volume — aplicare fidelă a filozofiei marxist-leniniste la situația concretă din Italia — pătrund tot mai mult în conștiința oamenilor, ajutîndu-i să înțeleagă limpede că numai printr-o metodă științifică vor putea găsi un răspuns la nenumăratele probleme care au frămîntat poporul italian timp de peste un mileniu.

În volumul „Note asupra lui Machiavelli", Gramsci definea cît se poate de convingător personalitatea și concepțiile „secretarului florentin". Mai tîrziu, în volumul „Il risorgimento", el va desena cu precizie, de pe pozițiile materialismului dialectic, importanța și limitele mișcărilor revoluționare din secolul trecut, a unității naționale înfăptuită în anul 1870, al cărei caracter formal apare prin nerezolvarea deosebirilor pe plan economic, social, politic și cultural dintre nordul și sudul țării.

Volumul „Literatura și viața națională" cuprinde nenumărate referiri la dezvoltarea literaturii italiene, judecăți de valoare de o mare importanță în ceea ce privește interpretarea marilor epoci ale culturii.

În acest sens, Gramsci îl preferă lui Croce pe Francesco De Sanctis pentru că acesta, deși a trăit cu un secol înaintea lui Croce, întruchipează tipul criticului luminat care a îndemnat pe scriitori să „meargă în popor", luptînd el însuși pentru o cultură a întregului popor. Acest fel de a concepe literatura, cultura în general, corespunde pe deplin ideii de revoluție culturală ca parte integrantă a revoluției socialiste pentru care a militat și s-a jertfit Gramsci. În prezent, ideile lui Gramsci pătrund tot mai adînc în masele de oameni ai muncii italieni. Prin grija P.C.I., la Roma a luat ființă „Institutul Gramsci" în care, printre altele, se studiază și se adîncesc tezele enunțate de întemeietorul Partidului.

Operele lui Gramsci, născute în condițiile înspăimîntătoare ale temnițelor fasciste, ne dezvăluie figura unui om multilateral, cu o pregătire temeinică, un exemplu de îmbinare permanentă a științelor cu viața, de luptă neobosită pentru dreptate socială. Pentru asta a luptat și a suferit Gramsci pînă în ultima clipă a vieții lui. Lenin a prețuit în el pe intelectualul care a știut să se facă iubit de muncitorii italieni, i-a organizat într-un partid marxist, luminîndu-le calea pe drumul greu pe care trebuiau să străbată, pînditi la fiecare pas de ura burgheziei, a imperialismului și a uneltelor acestuia : fascismul și oportunismul.

Al. Mircan

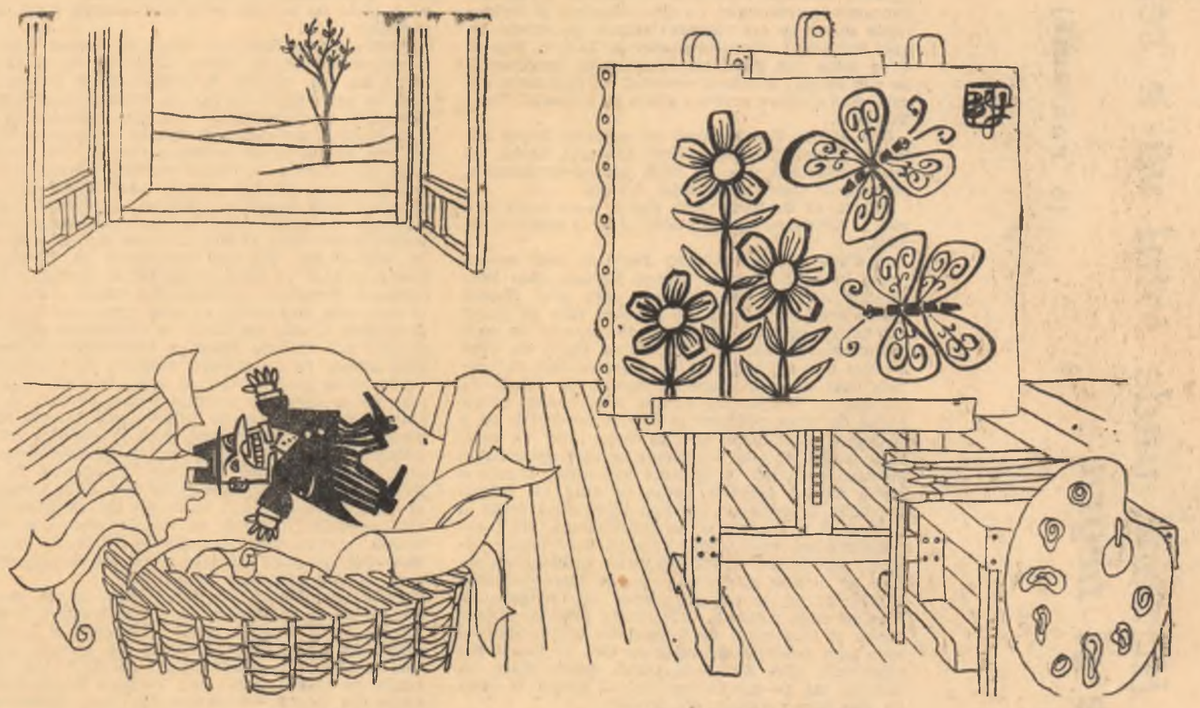

Desen de BENEDICT GĂNESCU

Și într-o zi voi fi silit să-mi lărgesc universul poetic din cauza... evoluției istorice

O „stea" compromisă

Un scandal la Bonn : niște procente în schimbul unui trafic de influență. La urma-urmii, un fapt de rubrică diversă nu numai la Bonn, ci și în întreaga lume a „liberei inițiative". Și totuși, scandalul nu-i oarecare : el amenință strălucirea uneia din cele mai proeminente „stele" ale firmamentului politic vest-german. Implicat fiind un ilustru personaj, deținătorul importantului fotoliu ministerial de la Ermekeilkaserne (sediul ministerului de Război vest-german — n.r.) și presupus înlocuitor al bătrînului cancelar.

Primirea portofoliului ministerial a fost urmată, imediat, de primul scandal : la începutul lui 1957 presa vest-germană relata că Strauss a primit o „donație" lunară de 5000 de mărci de la trustul I. G. Farben pentru a-i „reprezenta interesele"... Dar lucrurile s-au mușamalizat repede. Ba chiar, la începutul lui 1961, Strauss a ocupat și fotoliul prezidențial al Uniunii Creștin-Sociale. Iar în urma repetatelor sale călătorii în diferite capitale ale țărilor N.A.T.O. și mai ales după desele sale pelerinaje la Washington, i s-a încredințat „un rol conducător în evoluția spre o adevărată comunitate atlantică" *(Washington Post)*. Ce înțelege el prin aceasta trebuie descifrat în cuvintele fără echivoc ale lui Strauss însuși : „Înarmarea trebuie să devină singurul țel al coaliției atlantice".

Ceea ce a determinat săptămînalul vest german *Der Spiegel* să comenteze plastic: „Coșmarul de odinioară a reînviat într-o formă nouă, mai teribilă. Cruciatul teuton se află între cavalerii atlantici și și-a asumat comanda"...

Care este însă secretul „strălucitei cariere" a lui Strauss ? Să fie oare vorba de atributele sale fotogenice la televiziune („calitate esențială pentru un politician al zilelor noastre", cum consideră, conform normelor americane, revista revanșarzilor — *Der Stern)* ? Sau poate de faptul că-i place să dea interviuri și să facă pe oratorul — deși are un repertoriu sărac („înarmare", „forță de ripostă", „apărarea occidentului" etc, etc.) ?

Gălăgiosul „apostol al înarmărilor", (cum l-a caracterizat buletinul de presă al Partidului Social Democrat din R.F.G.), mare amator de publicitate în jurul persoanei sale, a fost însă apucat subit, în vremea din urmă, de o nespus de mare dorință de discreție în jurul aceleiași persoane proprii. Motivul ? Dezvăluirea, pe bază de documente, făcută de revista *Der Spiegel*, cum că Strauss a profitat de funcția sa pentru a se îmbogăți. În esență, lucrurile s-au petrecut astfel : la 13 aprilie 1960 a fost construită în Münchenul natal al lui Strauss o societate pe acțiuni, „Fibag". Membrii fondatori au fost : pretinsul inginer constructor Karl Willy Braun, un tot atît de „calificat" arhitect, pe nume Lothar Schloss și personajul-cheie, un anume dr. Kapfinger, editorul ziarului *Passauer Neue Presse*.

CARNET EXTERN

Acesta urma să fie mijlocitor (de astădată nu de ...aventuri extraconjugale — cea de a doua ocupație a sa după cea de editor !) între noua societate și ministrul Strauss care-i este, după cum se laudă „un prieten foarte apropiat".

În numele acestei „prietenii", dar cîtuși de puțin dezinteresat, ministrul de la Bonn a făcut demersuri pe lîngă colegul său american ca sus-amintita societate să primească o comandă de construcții pentru trupele de ocupație americane din Germania occidentală. În cele din urmă afacerea nu s-a făcut, „societatea" a eșuat și ea ; dar niște copii autentificate după documentele compromițătoare ale afacerii (scrisoarea lui Strauss către ministrul american, biletul trimis tot de Strauss amicului său Kapfinger, împreună cu copia scrisorii amintite mai înainte etc.), au ajuns în redacția săptămînalului *Der Spiegel*. Se pare că lovitura primită de Strauss a fost atît de puternică încît abia după 5 zile de consultări diverse s-a hotărît să dea în judecată revista pentru „calomnie". Cum scandalul „Fibag" a devenit scandalul „Strauss" și lucrurile amenințau să ia o amploare tot mai mare, tribunalul din Nürnberg, în fața căruia a ajuns plîngerea lui Strauss împotriva revistei *Der Spiegel*, a hotărît să mușamalizeze afacerea propunînd părților să oprească procesul, lucru acceptat cu excepția faptului că revista a refuzat să dezmintă afirmațiile demascatoare. „Învoiala" n-a făcut însă decît să dea amploare scandalului. Și, colac peste pupăză, în urma unui alt proces intentat de Strauss tot revistei *Der Spiegel*, care l-a acuzat de a desfășura o activitate neconstituțională și că folosește funcția sa împotriva instituțiilor parlamentare din R.F.G., tribunalul a hotărît că revista nu va putea fi trasă la răspundere dacă va scrie, de pildă, că „Strauss a făcut din Bundeswehr un instrument de dominație personală", sau dacă atrage atenția că „există temeri că Strauss dorește să creeze și să mențină un regim anticonstituțional, suprimînd instituțiile constituționale, cum ar fi parlamentul".

Însuși cancelarul Adenauer, protector nedezmințit pînă acum al lui Franz Joseph Strauss, a fost nevoit să ceară — sub presiunea opiniei publice — formarea unei comisii de anchetă. Deși, în treacăt fie zis, concluziile la care va ajunge comisia pot fi prevăzute de pe acum ; un indiciu foarte semnificativ în acest sens constituindu-l recenta arestare a negustorului münchenez Hensckaft după ce a comparut în fața comisiei Bundestagului care anchetează „afacerea Fibag" unde a declarat că a fost șantajat și s-a încercat mituirea lui cu 10.000 mărci pentru a depune nu împotriva lui Strauss, ci în favoarea acestuia...

Frankfurter Rundschau scrie că Strauss se află „de acum înainte într-o situație de neinvidiat", punîndu-se sub semnul întrebării chiar fotoliul său ministerial, pentru care se simțea „predestinat". Expresia aceasta a sugerat unui cititor al revistei *Der Spiegel* următoarea butadă : „De-abia acum îmi explic de ce Franz Iosef Strauss este predestinat pentru postul de ministru al Apărării. El este din ce în ce mai nevoit să-și apere persoana și onoarea".

I. Cloară

OGLINDA COLONIALISMULUI

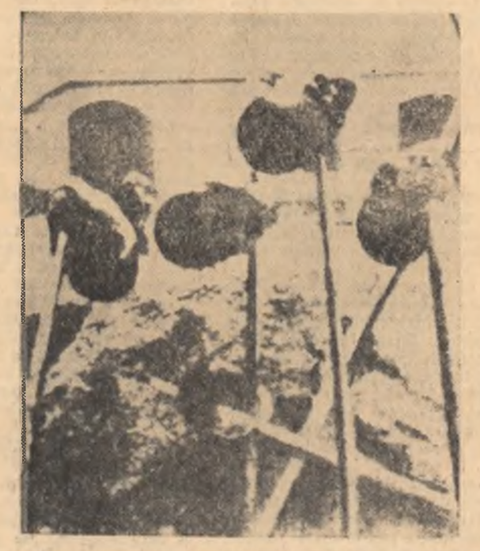

Imagini ale atrocităților săvîrșite de colonialiștii portughezi în Angola

note • note

În R. P. Ungară s-a inițiat o largă mișcare pentru educarea muzicală a tineretului. Astfel, un număr de 15.000 de tineri din școlile secundare teoretice și tehnice din Budapesta și din împrejurimi sînt abonați la aceste concerte educative. Ei audiază operele pedagogice ale lui Béla Bartók și Zoltán Kodály, concerte cu temă : „Incursiune în imperiul instrumentelor", „Drama și opera", „Cîntecul și muzica de cameră", „Marile simfonii". Au luat ființă de asemenea numeroase „Cluburi ale tinerilor prieteni ai muzicii", unde se audiază muzica, au loc conferințe, concursuri și se predă teorie muzicală.

★

Graham Greene este un scriitor foarte popular și apreciat în Uniunea Sovietică pentru activitatea sa anti-războinică și pentru umanismul operelor sale. Pînă acum au apărut în traducere rusă volumele : „Americanul liniștit", „Omul nostru din Havana", „Camera de zi" (piesă de teatru), „Călătorie fără hartă", „Esența problemei" și mai multe nuvele. S-a reprezentat de asemenea o dramatizare după „Americanul liniștit" la teatrul Ermolova.

★

Scriitorul progresist Vladimir Pozner, grav rănit în urma unui mișelesc atentat al bandelor O.A.S., a părăsit de curînd spitalul și se află în momentul de față în convalescență.

20 milioane de entuziaști

Floarea tineretului sovietic, reprezentanții celor aproape 20 de milioane de comsomoliști, s-au adunat în uriașa sală a Kremlinului la cel de-al XIV-lea Congres al Comsomolului Leninist. Au fost trimiși ca delegați la Congres tineri oțelari din Ural, cultivatori de porumb din Ucraina, tractoriști din Kazahstan, studenți ai Universității „Lomonosov", cosmonauți. Au venit la Congres și comsomoliști mai vechi : Evgheni Gherr, membru al prezidiului primului Congres al Comsomolului din anul 1918, unul dintre oamenii sovietici care a stat atunci de vorbă cu Vladimir Ilici Lenin și i-a ascultat glasul lui îndemnînd pătimaș tînăra generație să apere revoluția, să lupte pentru victoria ei, să-și cîștige prin muncă înaltul titlu comunist ; Alexandr Iaremengo, unul dintre primii constructori ai celebrului oraș al tineretului — Komsomolsk pe Amur ; Serghei Kineia — care a săpat cu decenii în urmă, primii metri de pămînt în tunelurile metroului din Moscova. Din prima gardă la drapelul glorios al Comsomolului a făcut parte Iuri Gagarin, cosmonaut nr. 1 al lumii, alături de un miner și o combinieră.

Delegații la Congres au discutat despre munca și viața lor, închinate fără rezerve cauzei comunismului — despre construirea marilor obiective industriale, despre productivitatea muncii, despre recoltele de porumb și bumbac, despre învățătură, despre codul moral al tînărului sovietic, al omului care va trăi și va munci în comunism.

Forța Comsomolului este uriașă : cinci milioane și jumătate de muncitori, 300.000 de ingineri, peste o jumătate de milion de tehnicieni, participanți activi la construirea a 48 de furnale și cuptoare Martin, a 34 de laminoare și secții, la electrificarea a 8000 Km. de căi ferate. Un număr impresionant de comsomoliști de la sate sînt ostași de frunte pe frontul porumbului. Cu foi de drum comsomoliste, zeci de mii de tineri din întreaga țară au pornit spre pămînturile desțelenite. Au întemeiat aici sate și orașe, sovhozuri, legîndu-și pentru totdeauna viața de aceste pămînturi. Gestul acesta eroic al comsomoliștilor, de a pleca din confortul orașelor moderne într-o cîmpie aridă și neumblată de om, pentru a o însufleți și locui, a inspirat poeme și romane — dar chiar faptul însuși, relatat într-o frază lapidară, impresionează profund. N.S. Hrușciov a numit de la Tribuna Congresului această mișcare comsomolistă „o măreață faptă de eroism", care va servi drept exemplu și va însufleți generațiile viitoare.

Alături de problemele construcțiilor, ale porumbului și învățăturii, în atenția delegaților la Congres au stat deopotrivă chestiunile educației viitorului cetățean al societății comuniste. Cum va arăta el moralmente, ce atitudine va avea față de muncă și carte, cum se va comporta în toate împrejurările vieții ? Și, mai ales, ce se face acum pentru aceasta, care sînt cerințele ce se pun în fața fiecărui comsomolist.

Raportul a arătat că la baza întregii munci de educație desfășurată de Comsomol stau documentele Congresului al XXII-lea și Programul Partidului Comunist. „Comunismul și munca sînt inseparabile, spunea Serghei Pavlov în Raport. Iată de ce pregătirea tineretului pentru munca în producție, educarea dragostei și respectului față de muncă a tineretului ca primă necesitate vitală, constituie esența, miezul întregii munci de educare comunistă a tinerei generații". Comsomoliștii își iau ca ghid pentru întreaga lor viață codul moral al constructorilor comunismului, în care sînt întruchipate principiile morale lăsate moștenire de multe generații de revoluționari, în care sînt exprimate exigențe care puteau să se nască numai în perioada construcției desfășurate a comunismului. Și nu întîmplător de la Tribuna Congresului s-a subliniat rolul uriaș al literaturii și artei în educarea comunistă a tinerei generații, în mobilizarea sa entuziastă la muncă pe șantierele comunismului, în formarea profilului moral înaintat al comsomolistului.

Nicîodată în lume nu a existat o generație care să-și pună cu o profundă gravitate la baza întregii sale existențe asemenea principii morale înalte, exigențe solicitînd perfecțiunea, nici o altă generație nu a fost însuflețită de un ideal mai nobil ca tînăra generație a patriei comunismului.

Cu asemenea tineri minunați, urmași ai eroilor Revoluției din Octombrie și ai Marelui Război de Apărare a Patriei, cuceritori ai pămînturilor desțelenite și ai cosmosului, Partidul Comunist are deplina încredere că ștafeta generației de astăzi — cea care a făurit revoluția și a întemeiat primul stat socialist din lume — va fi preluată de o generație harnică, cu înalte principii morale, cultă, capabilă să instaureze pe pămîntul sovietic cea mai dreaptă și mai luminoasă orînduire din istorie — comunismul.

Ion Băieșu

REDACȚIA : B-dul Ana Ipătescu nr. 15, telefon 11.51.54, 11.38.51 ; ADMINISTRAȚIA : Șoseaua Kiseleff nr. 10, telefon 18.63.99 ; Abonamente : 9 lei — 3 luni ; 18 lei — 6 luni ; 36 lei — un an ; Tiparul : Combinatul poligrafic Casa Scînteii